



Azərbaycanın qələbəsi tarixi ədalətin və beynəlxalq hüququn Zəfəridir

- Heydər Əliyevin ən böyük arzusu Şuşanı azad görmək idi. Biz onun bu arzusunun reallaşdığını fəxr edirik, xoşbəxtlik. Bütün azərbaycanlılar - tək Azərbaycan vətəndaşları deyil, bütün dünya azərbaycanlıları bizim Qələbəmizlə fəxr edirlər. Bu Qələbə ədalətin, tarixi ədalətin və beynəlxalq hüququn Zəfəridir.
- Heydər Əliyev həmişə Azərbaycan xalqının maraqlarını qoruyan bir şəxs olub və bunu zamana, siyasi vəziyyətə baxmayaraq edib. Sovet Azərbaycanı dönməzdən hətta ideoloji əngəllər çərçivəsində Ulu Öndər Azərbaycan xalqının maraqlarını qoruyurdu, milli kimliyimizi saxlaya bilməyimiz üçün əlindən gələni etməyə çalışırdı. 70-ci illərdə və 80-ci illərin əvvəlində Heydər Əliyev tərəfindən atılmış bir çox addımlar Azərbaycanın müstəqilliyinə hədəflənmişdi.
- Ermənistan münaqişəsinin sülh yolu ilə həllini istəyirdi. Onlar vəziyyətin olduğu kimi qalmasını və onu dondurmaq istəyirdilər. Düşünürdülər ki, işğal legitimləşdiriləcək. Hesab edirdilər ki, onların beynəlxalq sponsorları həmişə onların yanında olacaq və onlar üçün mübarizə aparacaqlar. Lakin bu, səhv hesablanmış bir addım idi. Onlar yanlış idilər.
- İkinci Qarabağ müharibəsi bitəndə heç də çoxu sonra nöyün baş verəcəyini bilmirdi. Çünki üçtərəfli Bəyanat atəşkəs razılaşması deyil. O, həmçinin sülh sazişi də deyil. Beləliklə, sonra nöyün baş verəcəyi böyük sual işarəsi idi. Beləliklə, biz təşəbbüs göstərdik, biz inteqrasiya olunmuş Cənub Qafqaz, regional əməkdaşlıq, münasibətlərin normallaşması üçün gələcəyə baxışı irəli sürdük. Buna görə biz sülh danışıqlarına başlamaq təşəbbüsünü irəli sürdük.
- Biz Ermənistanın konstruktivliyinə ümid edirik. Əgər onlar konstruktiv olmasalar, biz diplomatik tədbirlərdən başqa hər hansı bir digər tədbirlərə əl atmağı planlaşdırmırıq. Bu qəddir bizə bəsidir. Buna görə, sadəcə, sülh olmayacaq, kommunikasiyalar açılmayacaq. Onlar yenə də təcrübə olunacaq və onlar bu yeni geosiyasi konfigurasiyada özərlərinə yer tapmalı olacaqlar.
- Türkiyə və Azərbaycan arasında münasibətlərin qarışıq xarakterini heç nə dəyişməyəcək. Əminəm ki, Azərbaycanla Türkiyə nəinki tək bu müttəfiqliyin formatını qoruyub saxlayacaq, hətta onu gücləndirəcəklər. Çünki yeni geosiyasi realıqda bu, artıq regional sabitliyin və təhlükəsizliyin mühüm amilinə çevrilib. İstər bu, hərbi komponent, enerji, kommunikasiyalar, istərsə də ticarət və sair sahələrdə olsun.
- Qarşımızda Qarabağın və Şərqi Zəngəzurun yenidən qurulması kimi böyük çağırış və məsələ dayanır.
- Səfirliyimizə hücum diplomatlarımızı və onların ailə üzvlərini qətlə yetirmək məqsədilə qəsdən təşkil olunmuş terror aktı idi.
- Azərbaycan ilə İran arasında münasibətlər hazırda heç zaman olmadığı qədər çox aşağı səviyyədədir. İranda hər kəs, bütün dairələr, nəhayət, anlaşıldı ki, hədə və terror dili Azərbaycanla işləməyəcək. Onlar bunu nə qədər tez anlasalar, biz normallaşma əlamətlərini bir o qədər tez görə bilərik.
- Zəngəzur dəhlizinin böyük potensialı var. Çin, Qırğızistan və Özbəkistan arasında demir yolu əlaqəsi yaradılır və Zəngəzur dəhlizi həmin marşrutun davamı, "Bir kör, bir yol" layihəsinin və ya "Şimal-Cənub" dəhlizinin tərkib hissəsi ola bilər. Zəngəzur dəhlizinin, sadəcə, Azərbaycan və Ermənistan üçün deyil, global səviyyədə əhəmiyyəti var. Çünki biz daha böyük həcmdə yüklərin olmasını gözləyirik və marşrutlar nə qədər çox olsa, bir o qədər yaxşıdır.
- Biz işğal dövründə ermənilər tərəfindən sökülüb daha sonra satılan, Füzulidən Zəngilanə və demək olar Ermənistanla sərhədə qədər uzanan demir yolunun inşasını gözləyirik. Ermənistan ərazisindən keçən 40 kilometrədən bir az artıq olan demir yolu xətti inşa edilmiş, bu, beynəlxalq layihə olacaq. Ermənistan bu layihə qarşısında sünə maneələr yaradacağı təqdirdə bundan yalnız uduzacaq.
- Orta dəhliz layihəsi tərəfindən tam dəstəklənir və onun nəhəng potensialı var.
- Azərbaycan Türk Dövlətləri Təşkilatının bütün fəaliyyəti dövründə fəal olub. Azərbaycan hər zaman mühüm ölkə olaraq qalıb. Biz təşkilatı daha vacib beynəlxalq oyunçuya çevirə bilsək, hər kəs bundan faydalanar.
- Bizim Avropa Komissiyası ilə bir çox sahələrdə əhatə edən enerji dialoqumuz var - tək qaz deyil, buraya bərpə olunan enerji və yaşıl hidrogen daxildir. Yeni portfel olduqca genişdir. Biz 2027-ci il üçün qaz təchizatımızı iki dəfə artıracağıq. Bu, təqribən 20 milyard kubmetrdir.
- Biz "Şahdəniz" yatağından əlavə qaz gözləyirik. Təqribən dörd ildən sonra, bəlkə də, daha tez biz "Şahdəniz" yatağının yeni fazasından əlavə qaz hasil edəcəyik. "Abşeron" yatağından bir neçə ildir ki, qaz gözləyirik və ümid edirik ki, bu il buna nail olacağıq.
- Avropada interkonektorlar vaxtında tikilsə, biz bu ilin sonunda Macarıstanı və Serbiyanı qazla təmin edə bilərik.
- Azərbaycana qarşı açıq-aşkar böyük ədalətsizlik var və müəyyən mənada keçmiş sovet ölkələrinin ərazi bütövlüyü məsələlərinə metodoloji yanaşmada yenidən ayrıcı xətt çəkmək cəhdi mövcuddur. Biz beynəlxalq ictimaiyyətin, BMT Təhlükəsizlik Şurası daimi üzvlərinin görməli olduğu işi görmüşük, Təhlükəsizlik Şurasının qətnamələrini icra etmişik.

Dövlətlərarası münasibətlərimizin inkışaf səviyyəsi məmnunluq doğurur

Polşa Respublikasının Prezidenti zati-aliləri cənab Andjey Dudaya

Hörmətli cənab Prezident!
Ölkənizin milli bayramı - Konstitusiya Günü münasibətilə Sizi və Sizin simanızda bütün xalqımızı öz adımdan və Azərbaycan xalqı adından ürəkdən təbrik edirəm. Azərbaycan ilə Polşa arasındakı dostluq və əməkdaşlıq əlaqələri zəngin ənənələrə malikdir. Bu ənənələri özündə bariz şəkildə əks etdirən dövlətlərarası münasibətlərimizin hazırkı inkışaf səviyyəsi, siyasi, iqtisadi, mədəni və digər sahələrdə əməkdaşlığımız məmnunluq doğurur.

İnanıram ki, birgə səylərimizlə Azərbaycan-Polşa əlaqələrinin möhkəmlənməsinə, həm ikitərəfli, həm də

çoxtərəfli əsasda, xüsusilə də Avropa İttifaqı çərçivəsində qarşılıqlı səmərəli əməkdaşlığımızın daha da genişlənməsinə nail olacağıq.

Bələ bir əlamətdar gündə Sizə ən xoş arzularımı yetirir, dost Polşa xalqına daim əmin-amanlıq və firavanlıq diləyirəm.

Hörmətlə,

İlham ƏLİYEV,
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Bakı şəhəri, 1 may 2023-cü il

Ağdamda qayıdışa sürətli hazırlıq gedir

Ağdam həm də hər zaman Azərbaycanın muğam mərkəzi kimi tanınır. Bu baxımdan Prezident İlham Əliyevin və Mehriban xanım Əliyevanın Ağdam Muğam Mərkəzinin təməlini qoymaları daha bir əlamətdar hadisə kimi tarixə yazıldı.

→ 13

Möhtəşəm quruculuq meydanı

Prezident İlham Əliyevin mayın 2-də Ağdamda səfəri də bu silsilədən idi. Dövlət başçısı səfər çərçivəsində "Azərişiq" ASC-nin Rəqəmsal İdarəetmə Mərkəzi və Təlim-Tədris Kompleksinin, Ağdam Muğam Mərkəzinin, Ağdam şəhərində salınacaq 2-ci və 3-cü yaşayış məhəllələrinin, eyni zamanda inzibati binanın təməlini qoyub.

→ 13

Çiyid səpini sürət götürür

Dövlətin diqqət və dəstəyi pambıqçılıqda son illər əsaslı dönüş yaratmışdır. Elə ona görə də kəndli-fermerlər yenidən əkinçiliyin bu sahəsinə üz tutmağa ruhlanmışlar. İstehsalçı məhsulunu satacaq uzağı bir həftə ərzində pulunu alır. Keçən il dövlət subsidiyası mövsüm başa çatdı kimi verildi. Amma suvarma suyunun ortaya çıxan çətinliklər bəzən pambıqçıları həvəsdən salır. Əkinçilər bu çətinliyi aradan qaldırmaq üçün çox vaxt gecələr də sahələrdə qalıb suvarmanı səmərəli şəkildə, həm də sürətlə başa çatdırmağa çalışırlar.

→ 14



Heydər Əliyev İli

Heydər Əliyevin dövlətçilik fəaliyyəti qətiyyət, aşkarlıq və kollegiallıq nümunəsidir



Ulu Öndərin idarəçilik prinsipləri qəti və aydın idi. O, bütün məsələlərdə xalqın və millətinin mənafeyini hər şeydən uca tutur, ictimaiyyətin rəyini diqqətlə öyrənir, qəbul edilən təklifləri real surətdə həyata keçirir, bütün mühüm qərarları ictimai rəy süzgecindən keçirməklə qəbul edirdi. Bu baxımdan 1995-ci il iyunun 5-dən noyabrın 10-dək Konstitusiya hazırlığı üzrə komissiyasının onun sədrliyi ilə keçirilən 9 iclasında hər maddəni, hər bəndi dəfələrlə müzakirə etməsi çox təqdirəlayiqdir. Heydər Əliyev demokratik, kollegial və eyni zamanda qəti qərarlar qəbul etməklə böyük dövlət xadimi olaraq Azərbaycanın xoşbəxt, müstəqil, əbədi azadlığı, ölkədə bütün vətəndaşların sərbəst yaşaması, həmçinin milli maraqlarının nəzərə alınması üçün təminat yaratmışdır.

Heydər Əliyev hər kəsdən Azərbaycanın dövlətçiliyini qorumaqda yüksək məsuliyyət tələb edirdi. Dövlətin gücünə, xalqın dövləti dəstəkləməsinə və xalqın iradəsinə arxalanan Heydər Əliyev uzaqgörən və realist siyasi xadim kimi bütün dövlət qurumlarının, hüquq-mühafizə orqanlarının, eləcə də ölkədə fəaliyyət göstərən siyasi partiyaların məsuliyyətinin vacibliyini qəti edərək göstərirdi ki, siyasi partiyalar, yaxud ayrı-ayrı müxtəlif siyasi baxışları olan şəxslər əgər, doğrudan da, Azərbaycanın dövlətçiliyini qorumaq istəyirlərsə, doğrudan da, Azərbaycanda hüquqi, demokratik, milli zəminə əsaslanan dünyəvi, sivilizasiyalı dövlət qurulmasını istəyirlərsə, onlar ölkə üçün vacib tədbirlərin həyata keçirilməsinə, respublikada ictimai-siyasi sabitliyin təmin edilməsinə çalışmalı, sabitliyin pozulmasına yol verməməlidirlər.

→ 8

Vaşinqton danışıqları nə vəd edir

Azərbaycanın mövqeyi qəti və dəyişməzdir

Azərbaycanın və Hayastanın xarici işlər nazirləri arasında aparılan danışıqların detalları barədə ətraflı məlumat verilməyə ehtimal var. Görüşlərin ümumi məqsədinin, qarşıda duran vəziyyətlərin eyni olduğunu bilirik. Bizim əsas iradəmiz sülhə nail olmaq və danışıqları bu istiqamətdə davam etdirməkdir. Azərbaycanın məsələ ilə bağlı mövqeyi qətidir, Prezident İlham Əliyev sülh müqaviləsinin imzalanması ilə bağlı fikirlərini dəfələrlə səsləndirib. Azərbaycan Hayastana təklif etdiyi 5 əsas prinsipi Brüsseldə, Albaniyada, Avropa İttifaqı ilə müzakirələrdə bir neçə dəfə bəyan edib. Yəni təsadüfi deyil ki, Vaşinqton görüşündə sözügedən prinsiplər əsas götürülüb.

→ 13



Azərbaycanın qələbəsi tarixi ədalətin



Mayın 3-də ADA Universitetinin təşkilatçılığı ilə Şuşada Ümummilli Lider Heydər Əliyevin 100 illik yubileyinə həsr olunmuş "Böyük Avrasiya geosiyasətinin formalaşması: keçmişdən bu günə və gələcəyə" mövzusunda dördüncü beynəlxalq konfrans keçirilib.

AZƏRTAC xəbər verir ki, Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev konfransda iştirak edib.

Konfransı açan Azərbaycan Prezidentinin xüsusi nümayəndəsi İlham Əliyev deyib:

- Sabahımız xeyir. Əziz qonaqlar, Qarabağa xoş gəlmisiniz, Şuşaya xoş gəlmisiniz. Sizi burada görməyə çox şadam.

Əvvəla müstəqil Azərbaycanın qurucusu Heydər Əliyevin xatirəsinə həsr olunmuş bu konfransı təşkil etdiyi üçün mən ADA Universitetinə təşəkkürümü bildirmək istəyirəm. Mənə bu konfransa dəvət etdiyim və mənə burada - Qarabağda görüşməyə qərar verdim.

Mən ADA Universitetinin təşkil etdiyi bir çox tədbirlərdə olmuşam, Bakıda beynəlxalq ekspertlərlə, ictimai xadimlərlə görüşmüşəm, lakin burada belə bir görüş ilk dəfədir ki, keçirilir. Ümid edirəm ki, Azərbaycanca ziyarətindən, Şuşaya səfərinizdən məmnun qalacaqsınız. Şuşanın Azərbaycanın tarixində xüsusi yeri var. İndi isə Şuşa demək olar ki, sıfırdan yenidən qurulur.

Bu il Ulu Öndərimizin yüzillik yubileyi ilə əlaqədar olaraq "Heydər Əliyev İli" elan edilib. İl ərzində biz müstəqil Azərbaycanın qurucusunun xatirəsinə ehtiram əlaməti olaraq və eyni zamanda, daxili siyasətimizin vacib məsələlərinə, regional inkişaf proseslərinə və beynəlxalq məsələlərə toxunaraq Azərbaycanca və xaricdə çoxsaylı tədbirlər, konfranslar təşkil edirik. Biz Heydər Əliyevin 100 illik yubileyini, sadəcə, rəsmi xarakter daşıyan tədbirlərin keçirilməsi ilə qeyd etmək istəmirik. Biz bunu xüsusi diqqət tələb edən real məsələlərin müzakirəsi ilə qeyd etmək istəyirik, çünki regiondakı geosiyasət dəyişib və konfransın mövzusu da bu məsələni əhatə edir.

Heydər Əliyev həmişə Azərbaycan xalqının maraqlarını qoruyan bir şəxs olmuşdur və bunu zamanla, siyasi vəziyyətə baxmayaraq etmişdir. Sovet Azərbaycanı dönməzdən 10 ildən artıq müddətdə Sovet Azərbaycanının rəhbəri olaraq və hətta ideoloji öngöllər çərçivəsində o, Azərbaycan xalqının maraqlarını qoruyurdu və milli kimliyimizi saxlaya bilməyimiz üçün ölümləndən gələni etməyə çalışırdı. Yetmişinci illərdə və seksəninci illərin əvvəlində onun tərəfindən atılmış bir çox addıma nəzər salsaq görürük ki, onlar Azərbaycanın müstəqilliyinə hədəflənmişdir. Beləliklə, əlbəttə ki, onun xatirəsinə həsr olunmuş tədbirlər il ərzində davam edəcək. Biz bu məkanda əsasən Azərbaycanın gələcək inkişafı ilə bağlı olan fikir və ideyaların mübadiləsinə aparmaqla praktiki addımları müzakirə etmək istəyirik və regional inkişaf proseslərinə də nəzər salmalıyıq. Çünki biz regionda baş verən proseslərə göz yuma bilmərik. Qarabağın azad edilməsindən sonra ölkə daxilində artıq heç bir risklə üzləşmədiyimizə baxmayaraq, biz adada yaşamırıq. Görüşün Şuşada keçirilməsinin əlbəttə ki, hamımız üçün xüsusi mənası var. Yeri gəlmişkən, keçən il mən "Şuşa İli" elan etmişdim, çünki bu şəhərin Qarabağ xanı Pənahlı xan tərəfindən yaradılmasının 270-ci ildönümü idi. Şuşa həmişə Azərbaycan şəhəri olmuşdur. Yalnız işğal dövründə iyirmi səkkiz ildən artıq müddət ərzində Şuşa əcnəbi hökumətlərinin qanunsuz idarəsi altında idi. Amma mən bilirəm, siz bizim görüşdən sonra şəhər ekskursiyaya edəcəksiniz və özünüzdə görəcəksiniz ki, işğal dövründə Şuşa demək olar, tamamilə dağıdılmışdır. Bu, bir daha onu göstərir ki, Şuşa heç vaxt ermənilər üçün doğma şəhər olmamışdır.

Əgər bu belə olsaydı, onlar onu saxlayardılar, şəhəri dağıtmazdılar, onu inkişaf etdirdilər. Sizin görüşləriniz və ya görüşlərinizin əksəriyyəti, binalar ya son iki il yarımdan bəri tikilib. Heydər Əliyevin ən böyük arzusu Şuşanı azad görmək idi və biz onun arzusunun gerçəkləşdirdik. Biz bununla fəxr edirik, biz buna sevinirik. Təkcə Azərbaycan vətəndaşları yox, bütün azərbaycanlılar buna sevinir. Bütün dünya

azərbaycanlıları bizim qələbəmizlə qürur duyurlar. Bu, ədalətin, tarixi ədalətin bərpa olunmasının, beynəlxalq hüququn qələbəsi idi. Buraya səfər etdiyiniz üçün bir daha sizə təşəkkürümü bildirirəm. Hava o qədər də mülayim deyil, lakin Şuşa belədir. Havanı heç vaxt proqnozlaşdırmaq olmur. Burada tufan qopma bilər, yağış yağa bilər və sonra da qəflətən Günəş çıxa bilər. Ümid edirəm ki, səfərinizdən məmnun qalacaqsınız. Təşəkkür edirəm.

ADA Universitetinin rektoru **Hafiz Paşayev:** Cənab Prezident, çox sağ olun. Dünyən Bakıda, bizim universitetdə çox faydalı müzakirələrimiz oldu. Bu mövzunu müzakirə etmək və Ümummilli Liderimizin 100 illik yubileyini qeyd etmək üçün altmışdan çox elm adamı və politoloq Bakıya gəlib. Bizim çox yaxşı müzakirələrimiz oldu. Özümdə daxil olmaqla biz möhtəşəm şəhərdə, Türk dünyasının moderniyot paytaxtı Şuşada olmaq firsətinə görə çox sevinirik. İndi biz burdayıq, çox xoşbəxtik. Konfransın altmış iştirakçısından ən azından yarısı ilk dəfədir ki, bizim tədbirdə iştirak edir. İcazənizlə müzakirəyə keçməyə istəyirik. Əvvəlcə sual vermək üçün sözü ABŞ-ın Princeton Universitetindən olan Maykl Reynolds-a vermək istəyirəm. Onun sualı var.

ABŞ-ın Princeton Universitetinin Yaxın Şərq Araşdırmaları üzrə professoru **Maykl Reynolds:** Bəli, təşəkkür edirəm. Cənab Prezident, ötən ilin aprel ayında Siz burada, Şuşada, zənnimcə Dünya Azərbaycanlılarının Beşinci Qurultayında çıxış edirdiniz və dediniz ki, əgər Ermənistan və Azərbaycan arasında danışıqlar sülh sazişi və Ermənistanın Azərbaycanın ərazi bütövlüyünü tanıması ilə nəticələnməzsə onda Azərbaycan da Ermənistanın ərazi bütövlüyünü tanımayacaq və onu rəsmi şəkildə boyan edəcək. Bu gün bir çoxumuz müəyyən sülh sazişinin imzalanmasına, Ermənistan və Azərbaycan arasında olan vəziyyətə dair həll yolunun tezliklə tapılmasına ümid edirik. Ola bilsin ki, indi biz danışıqların Vaşinqtonda bu məsələ üzərində işləyirlər. İkinci Qarabağ müharibəsinin bitməsindən iki il yarımdan keçir və hələ də münaqişənin yekun həll

linə nail olunmayıb. Ermənistan Azərbaycanla razılaşmaqdan imtina edərsə, Azərbaycanın masa üzərində hansı imkanları var və müzakirə predmeti olmayan hansısa imkanlar varmı?

Prezident İlham Əliyev: Mən dəfələrlə bu məsələyə dair fikrimi bildirmişəm. Demişəm ki, əgər Ermənistan sülh istəmirsə sülh olmayacaq. Tarixdən bilirəm ki, sülh sazişini imzalayan ölkələr də var. Bu, nə Ermənistan, nə də region üçün yaxşı olmayacaq. Əlbəttə ki, Azərbaycan üçün də yaxşı olmayacaq. Buna görə də biz hələ də ümid edirik ki, onlar məntəqli davranacaq, sabiq Minsk qrupu fəaliyyətə başlayacaq və sülh sazişini imzalayacaq. Bunu görə də biz hələ də ümid edirik ki, onlar məntəqli davranacaq, sabiq Minsk qrupu fəaliyyətə başlayacaq və sülh sazişini imzalayacaq. Bunu görə də biz hələ də ümid edirik ki, onlar məntəqli davranacaq, sabiq Minsk qrupu fəaliyyətə başlayacaq və sülh sazişini imzalayacaq.

İkinci Qarabağ müharibəsi bitəndə heç də çoxu sonra nəyin baş verəcəyini bilmirdi. Çünki üçtərəfli Bəyanat atəşkəs razılaşması deyil, O, həmçinin sülh sazişi də deyil. Beləliklə, sonra nəyin baş verəcəyi böyük sual işarəsi idi. Beləliklə, biz təşəbbüs göstərdik, biz inteqrasiya olunmuş Cənub Qafqaz, regional əməkdaşlıq, münasibətlərin normalaşması üçün gələcəyə baxışı böyük çağırış olacaqdır. Ümid edirəm ki, Vaşinqton danışıqları hətta nəticə verməyə belə, biz tərəqqinin əlamətlərini görə biləcəyik.

Hafiz Paşayev: İndi isə sözü Ceymstaun Fondundan Vladimir Sokora vermək istəyirəm. ABŞ-ın Ceymstaun Fondunun baş elmi işçisi **Vladimir Sokor:** Cənab Prezident Azərbaycan NATO-ya üzv ölkə və regional güc olan Türkiyə ilə NATO çərçivəsində konar ikitərəfli müttəfiqlik qurub. Bu, bütün postsovet kontekstində Azərbaycanın təkrarlanmaz nailiyyətidir. Bu münasibətlərdə hərbi və təhlükəsizlik sahəsində müttəfiqlik var. Bu müttəfiqlik bir çox strateji tərəfdaşlıqlardan daha da yaxındır. Bu müttəfiqlik onun nə qədər önəmli olmasına baxmayaraq, təkcə şəxsi münasibətlərə yox, ortaqlıq maraqlarına söykənir. Bir çoxlarımız bu müttəfiqliyin Türkiyədə seçkilərdən nəticələndirilməsi ilə əlaqədar olaraq təqdim olunmuş, sadəcə, təlimatlardan ibarət bir sığahdır.

idi, çünki onlar onsuz da Vaşinqtondakı görüşün mənası olduğunu başa düşdülər. Lakin bizim bu sərəhərdə gördüklərimiz yenə də Azərbaycanla qarşı ərazi iddialarıdır. ABŞ və Avropa İttifaqının rəsmilərinə və ABŞ-yə tamamilə aydın idi ki, burada ikitərəfli yanaşma olmalıdır. Birincisi, Ermənistan-Azərbaycan münasibətlərinin normalaşdırılması, ikincisi, Azərbaycan hökuməti və Qarabağın erməni icması ilə danışıqlar. Buna görə də sülh sazişinin mətninə mövcud olmayan qonardırma "Dağlıq Qarabağ Respublikası"na salmaq üçün istənilən cəhd qeyri-məqsuldukdür.

Buna görə biz onların konstruktivliyinə ümid edirik. Əgər onlar konstruktiv olmasalar, biz diplomatiya tədbirlərindən başqa hər hansı bir digər tədbirlərə əl atmağı planlaşdırmırıq. Bu qədər bizə bəsdir. Buna görə, sadəcə, sülh olmayacaq, kommunikasiyalar açılmayacaq. Onlar yenə də təcrid olunacaq və onlar bu yeni geosiyasi konfigurasiyada özlərinə yer tapmalı olacaqlar. Çünki bütün geosiyasi vəziyyət, - səhəb təkcə regiondan deyil, qlobal vəziyyətdən gedir, - dəyişib. Bizim orada öz yerimiz var. Bu yer çox sabitdir və gəldikcə daha da möhkəmlənir. Lakin onlar üçün bu, böyük çağırış olacaqdır. Ümid edirəm ki, Vaşinqton danışıqları hətta nəticə verməyə belə, biz tərəqqinin əlamətlərini görə biləcəyik.

Hafiz Paşayev: İndi isə sözü Ceymstaun Fondundan Vladimir Sokora vermək istəyirəm. ABŞ-ın Ceymstaun Fondunun baş elmi işçisi **Vladimir Sokor:** Cənab Prezident Azərbaycan NATO-ya üzv ölkə və regional güc olan Türkiyə ilə NATO çərçivəsində konar ikitərəfli müttəfiqlik qurub. Bu, bütün postsovet kontekstində Azərbaycanın təkrarlanmaz nailiyyətidir. Bu münasibətlərdə hərbi və təhlükəsizlik sahəsində müttəfiqlik var. Bu müttəfiqlik bir çox strateji tərəfdaşlıqlardan daha da yaxındır. Bu müttəfiqlik onun nə qədər önəmli olmasına baxmayaraq, təkcə şəxsi münasibətlərə yox, ortaqlıq maraqlarına söykənir. Bir çoxlarımız bu müttəfiqliyin Türkiyədə seçkilərdən nəticələndirilməsi ilə əlaqədar olaraq təqdim olunmuş, sadəcə, təlimatlardan ibarət bir sığahdır.

və beynəlxalq hüququn Zəfəridir



Əvvəlki 2-ci sah.

Bu, onların seçimidir və biz ona hörmətlə yanaşırıq. Lakin bu, bizim seçimiz deyil. Biz fərqli yolu seçmişik və biz Avropa İttifaqına üzv olan doqquz dövlət ilə strateji tərəfdaşlıq sazişini və bəyannaməsini imzalamışıq. Beləliklə, bu, üzv dövlətlərin üçdəbirini təşkil edir. Fərqi yoxdur, strateji tərəfdaşlıq haqqında imzalanmış və ya qəbul edilmiş bəyannamələr assosiasiya sazişindən daha böyük dəyərə malikdir.

Eyni fikri NATO-ya da şamil etmək olar. Bəzi ölkələr NATO-ya yaxın görünür, bəzi ölkələr NATO-ya üzv olmaq hədəfini elan ediblər. Mən "Şərq tərəfdaşlığı" Programına üzv olan ölkələri nəzərdə tuturam. Bəzi ölkələr bunu artıq olli ildən çoxdur ki, bəyan ediblər. Yeri gəlmişkən, NATO on beş il bundan əvvəl Ukraynaya və Gürcüstana NATO-ya üzvlüyünü vəd etmişdir. Bu, mənim xatirəmdədir. Mən NATO-nun Buxarestdəki Zirvə görüşündə iştirak etdim və Ukrayna ilə Gürcüstan bəzi aparıcı Avropa ölkələrinin rəhbərləri tərəfindən NATO-ya üzvlük üçün tədbirlər planına qəbul edilməmişdir. Lakin bunun əvəzində elan olunmuşdur ki, onlar üzv olacaqlar. Nə zaman? Bunu heç kim söyləmədi, 15 il keçib. Onlar olduqları yerədir. Lakin biz orduşunun gücü baxımından NATO-nun ikinci dövləti ilə saziş imzaladığı və bu ciddidir. Beləliklə, biz əməli nəticələrə çevrilməyən bəyannamələrdənsə, həmişə praktiki addımlar yolunu seçmişik. Azərbaycanla Türkiyə arasında gələcək münasibətlərə gəlincə, mən tamamilə öminəm ki, hər iki ölkə növbəti təkcə bu mütəfiqliyin formatını qoruyub saxlayacaq, hətta onu gücləndirəcəkdir. Çünki yeni geosiyasi realıqda bu, artıq regional sabitliyin və təhlükəsizliyin mühüm amilinə çevrilib. İstər bu hərbi komponent, enerji, kommunikasiyalar, istərsə də ticarət və s. sahələr olsun. Mən çox nikbinəm və düşünürəm ki, Türkiyə və Azərbaycan arasında münasibətlərin qarışıqlıq xarakterini heç nə dəyişməyəcək.

Hafiz Paşayev: Marqarita Asenova, Ceymstaun Fondundan.

ABŞ-nin Ceymstaun Fondunun baş elmi işçisi **Marqarita Asenova:** *Canab Prezident bu gün bizə vaxt ayırdığınız və bizimlə görüşmək üçün Şuşaya gəldiyinizə görə çox sağ olun. Mənim regionda təhlükəsizlik və inkişaf etmə potensialı uğursuzluğu Azərbaycan və Qafqaza ciddi təsir edə bilər. Moskvanın özündən diqqəti yayındırmaq üçün Azərbaycanın qonşusu olan Dağıstan və Çeçenistanla problemlər törətməsi mümkün ssenarilərdən biridir. Mənim sualım ondan ibarətdir ki, Azərbaycan belə bir ssenariyə necə hazırlaşsın və bu işdə Bakının tərəfdaşları kim olacaq?*

Prezident İlham Əliyev: Əvvəla, zənnimcə, biz Rusiyanın, Sizin dediyiniz kimi parçalanacağı vaxtı görməyəcəyik. Biz Rusiya üçün bu ssenarini proqnozlaşdırmırıq. Biz Rusiyanın və bütün ölkələrin ərazi bütövlüyünü dəstəkləyirik və hesab edirik ki, istənilən ölkənin, xüsusilə qonşunuzun parçalanması, əlbəttə, sizin üçün potensial təhlükə törətdir. Qonşularımıza, tarixi qonşularımıza, Dağıstan və Çeçenistandakı qarşılaşmalarımıza gəldikdə, bizim onlarla tarixə, ortaq tarixə və qarşılaşma əsaslanan münasibətlərimiz var. Cənubi Qafqazda Azərbaycan bütün dövrlərdə - Sovet İttifaqı dövründə, Çar Rusiyası dövründə və ondan əvvəl həmişə Şimali Qafqaz xalqlarına tarixi əlaqələr, dini əlaqələr, qohumluq əlaqələri kimi bir çox əlaqələr baxımından ən yaxın olmuşdur. Beləliklə, biz həmişə Dağıstan və Çeçenistandakı qarşılaşmalarımızın öz böyük potensialını tam həyata keçirmək imkanında olduqlarını istəmişik. Bu gün bizim çox fəal qarşılıqlı əlaqə formatımız var. Bu iki respublikadan Azərbaycana və Azərbaycandan Azərbaycana müxtəlif səviyyələrdə çoxlu nümayəndə heyətləri gəlir. Biz əməkdaşlıq haqqında sazişlər imzalamışıq və sadəcə, bu yaxınlarda Dağıstanla bir neçə illik program imzalanmışdır. Beləliklə, Qafqaz müəkkəb bir ərazidir, təəssüf ki, Balkan ölkələri kimi. Balkan ölkələri və Qafqaz dünyasının ən gözəl guşələrindən biridir, lakin ən müəkkəb və faciəvi tarixə malik olanlar da onlardır. Biz Şimali Qafqazda

qarşılaşmalarımızın faciəvi tarixini bilir. Onlar da Cənubi Qafqazda olan azərbaycanlıların faciəvi tarixini bilir. Biz heç vaxt bu tarixi unutmuruq. Çünki onu unutsaq bizim gələcəyimiz olmaz və addımlarımızı vaxta və ömələ görə qiymətləndirə bilməyəcəyik. Lakin bu eyni zamanda bizi birləşdirən məsələdir. Əlbəttə ki, Azərbaycan və Rusiya arasında münasibətlərdə Azərbaycanla Şimali Qafqaz respublikaları arasında kommunikasiyalar həmişə vacib amil rolunu oynayır. Bunu həm Moskvada, həm də Bakıda yaxşı başa düşürlər və çoxsaylı yüksək səviyyəli təmaslarda biz həmişə Şimali Qafqazda və Cənubi Qafqazda, xüsusilə Azərbaycanda sabitlik və sülhün vacibliyini qeyd etmişik. Beləliklə, Qafqazda ayırıcı xətlər, inzibati sərhədlər, dövlət sərhədləri olsa da belə, Qafqaz vahid bir orqanıdır. Siz bədənə iki-üç ayra bilməzsiniz. Hesab edirəm ki, bu gün təhlükələrin qarşılıqlı anlayışı və potensialı daha çox nəzərə alınmalıdır. Buna səbəb geosiyasi vəziyyətin dəyişməsidir və Şimali Qafqazda da sabitlik üçün Azərbaycanın artmaqda olan əhəmiyyətidir.

Hafiz Paşayev: Növbəti sual, Birləşmiş Krallıqdan Con Roberts. **Böyük Britaniyanın "Methkins" şirkətinin enerji təhlükəsizliyi üzrə mütəxəssisi Con Roberts:** *Canab Prezident, bu gün buraya gəldiyiniz üçün çox sağ olun. Mənim belə bir sualım var. Sizin, fikrinizcə, Qazaxıstanın Rusiya ərazisindən enerji ixracı marşrutları ilə bağlı problemləri nə dərəcədə ciddidir? Qazaxıstan alternativ enerji marşrutlarını tapmağa kömək etmək üçün Azərbaycan nə edə bilər?*

Prezident İlham Əliyev: Məndə olan məlumata görə, Qazaxıstanın ənənəvi marşrutlarla öz karbohidrogen ehtiyatlarını ixrac etməsi üçün heç bir problemi yoxdur. Bilirəm ki, boru kəmərlərində və ya terminalda bəzi texniki problemlər var idi, lakin onlar öz həllini tapmışdır. Bu gün yenə də Qazaxıstan nefti önənəvi marşrutlarla ixrac olunur. Lakin eyni zamanda mənim ötən ay Qazaxıstan rəsmi səfərim zamanı biz enerji sahəsində də əməkdaşlıq perspektivlərini müzakirə etdik. Bu məsələni müzakirə etmək üçün Qazaxıstanın Azərbaycanla və əks istiqamətdə bir ne-

çə nümayəndə heyəti səfərdə olmuşdur. Azərbaycanın boru kəməri infrastrukturunu vasitəsilə Qazaxıstanın neftin nəqlinə başlanılması barədə razılıq əldə olundu. Beləliklə, proses, sadəcə, bu yaxınlarda başlayıb və 1,5 milyon ton neftin töchizi və onun Bakı-Tbilisi-Ceyhan boru kəməri ilə Aralıq dənizinin sahilinə nəqli üçün müqavilə imzalanmışdır. Qazaxıstan neftinin Azərbaycandan neql edilərək həcmi artırmaq üçün planlar da var və danışıqlar indi davam edir. Bizim boru kəməri infrastrukturuna bəzi imkan verir. Bakı-Tbilisi-Ceyhanla neft nəqlinin həcmi artırılması ilə əlaqədar olaraq problem yekun məhsulun keyfiyyəti ilə bağlı ola bilər. Çünki Qazaxıstan nefti "AzeriLight" markasından fərqlidir və əgər Bakı-Tbilisi-Ceyhan vasitəsilə böyük neft həcmi nəql olunarsa biz keyfiyyətdə itirəcəyik. Çünki Bakı-Tbilisi-Ceyhanla ixrac etdiyimiz "AzeriLight" markalı neft hətta "Brent" markalı neftədən də dəyərlidir. Lakin digər variantlar da var. Ceyhandakı yekun məhsulun keyfiyyəti dəyişsə, əlbəttə ki, müəyyən kommersiya şərtləri üzərində çalışılmalıdır. Yaxud Bakıdan Gürcüstanın Supsa dəniz limanına gedən boru kəmərimiz ixrac olarsa, biz bu boru kəməridən istifadə edə bilərik, çünki Qara dənizdə böyük bazar var. Mən bəzi Qara dəniz ölkələrində Qazaxıstanın neft emalı müəssisələrinə malik olduğunu bilirəm. Beləliklə, biz həmişə Xəzərin o tayında olan qonşularımızın öz ixracı üçün Azərbaycanın infrastrukturundan istifadə etməsi ilə bağlı planlarını dəstəkləmişik. Yeri gəlmişkən, uzun illər ərzində Türkmənistan nefti Azərbaycan ərazisindən Bakı-Tbilisi-Ceyhan neft boru kəməri ilə nəql olunur. Siza deyə bilərəm ki, ola bilsin siz bunu bilmirsiniz, hətta Rusiya nefti, Rurik ki, boru kəmərlərində və ya terminalda bəzi texniki problemlər var idi, lakin onlar öz həllini tapmışdır. Bu gün yenə də Qazaxıstan nefti önənəvi marşrutlarla ixrac olunur. Lakin eyni zamanda mənim ötən ay Qazaxıstan rəsmi səfərim zamanı biz enerji sahəsində də əməkdaşlıq perspektivlərini müzakirə etdik. Bu məsələni müzakirə etmək üçün Qazaxıstanın Azərbaycanla və əks istiqamətdə bir ne-

Hafiz Paşayev: Vasa Laslo, Macarıstanın Beynəlxalq Əlaqələr İnstitutunun tədqiqatçı professoru. **Vasa Laslo:** *Təşəkkür edirəm, Zati-əliləri. Burada olduğuma və dəvətə görə bir daha təşəkkür edirəm. Mənim sualım daha çox regionun iqtisadi məsələləri ilə əlaqədardır. Mərkəzi Asiya ölkələrinin öz bazarları və iqtisadiyyatları arasında bir növ əməkdaşlıq qurmaqla bağlı bəzi fikirləri var. Sözsüz ki, bu, gələcək işi deyil. Lakin ən azı onlar bu barədə düşünürlər. Əgər bu, həyata keçsə, Azərbaycan Mərkəzi Asiya ölkələri ilə həmin iqtisadi birləşməni qoşulacağını? Təşəkkür edirəm.*

Prezident İlham Əliyev: "Əgər"lə olan suallara cavab vermək həmişə çətindir. Əgər nə isə baş versə, nə edərmişiniz? Əgər bu, baş versə biz nə edəcəyimizə baxarıq. Ona görə də düşünürəm ki, hadisələr qabaqlanamalıdır. Azərbaycan Mərkəzi Asiya ölkəsi deyil. Amma tarixi və mədəni əlaqələrlə, indi isə daha çox siyasi əlaqələrlə Mərkəzi Asiya ilə sıx bağlıdır. Bu il ötən ay mən Tacikistan və Qazaxıstan rəsmi səfərdə oldum. Martda Özbəkistan və Türkmənistan prezidentləri Azərbaycanda səfərdə oldular. Mən, həmçinin ötən ilin sonunda Qırğızıstanda rəsmi səfərdə oldum. Ötən il mən Özbəkistana 3 dəfə səfər etdim. Beləliklə, Azərbaycanla Mərkəzi Asiya ölkələri arasında dialoqun necə fəal olduğunu görə bilərsiniz. Bu, çox müsbət

dinamikadır. Düşünürəm ki, ümumilikdə, nəso olacağı təqdirdə nə ola biləcəyindən asılı olmayaraq, zənnimcə, Mərkəzi Asiya və Azərbaycan gələcəkdə, ilk növbədə, sözsüz ki, nəqliyyat, təhlükəsizlik məsələləri baxımından daha çox inteqrasiyalaşmış ola bilər. Çünki Mərkəzi Asiya ölkələri üçün nəqliyyat, təhlükəsizlik məsələləri və ixrac bazarlarına çıxış bu gün bir müddət əvvəl olduğundan daha çox əhəmiyyət kəsb edir. Bunun niyə belə olduğu başa düşüldür. Burada artıq müasir nəqliyyat infrastrukturuna malik dost ölkə var, istər dəniz yolu, dəniz limanları olsun, Xəzərdə ən böyük donanma, eləcə də yeri gəlmişkən, Qara dənizdə gəmilərin sayının artmasıdır. Biz regionda ən böyük hava dəşmələri şirkəti və "Şərq-Qərb", "Şimal-Cənub" kimi dəhlizlərə çıxışla Qara dənizdə nəqliyyat mövcudluğunu- nu fəal şəkildə artırmağa başlamışıq. Sözsüz ki, bu, böyük imkandır. Sözsüz ki, biz Mərkəzi Asiya ilə Azərbaycan arasında regional əməkdaşlığa töhfə vermək üçün ölimizdən gələni edirik. Formal nəqəyi-nəzərdən bunun necə tərəfdaşlıq olacağı o qədər də əhəmiyyətli deyil. Biz Özbəkistan, Qazaxıstan, Qırğızıstan və Türkmənistan kimi Mərkəzi Asiya ölkələri ilə, Türkiyə ilə birlikdə Türk Dövlətləri Təşkilatında, Qeyd etdiyim kimi, Tacikistanla çox fəal siyasi və iqtisadi dialoqumuz var. Bu, bir növ bu günün reallığıdır. Əlbəttə, bunu daha da fəallaşdırmaq vacibdir, baxmayaraq ki, sizə deyə bilərəm, son iki ildə mənim Mərkəzi Asiya-dan olan tərəfdaşlarla qarşılıqlı əlaqələrim və qarşılıqlı səfərlər misli görünməmiş dərəcədə yüksəkdir. Düşünürəm ki, bu, sizin "nə isə baş versə, nə baş verər" sualınızın qismən cavabıdır.

Hafiz Paşayev: Brenda Şafer. ABŞ Hərbi Dəniz Donanması Ali Məktəbi. Buyurun. **ABŞ-nin Hərbi Dəniz Donanması Ali Məktəbinin professoru Brenda Şafer:** *Prezident Əliyev, bizimlə görüşdiyünüzə görə təşəkkür edirəm. Burada, Şuşada olmaq şərafətidir. Düşünürəm ki, bu, əlbəttə, bizim haqqımızdır. Qeyd etdiyiniz kimi, beynəlxalq hüquq Şuşanın statusunu, Qarabağın statusunu aydın müəyyənləşdirməmişdir. Lakin Azər-*

baycan Sizin rəhbərliyinizlə BMT-nin qətnamələrini özünə icra etməli oldu. Mənim bununla bağlı iki sualım var. Birincisi, ərazi bütövlüyü prinsipi ilə bağlıdır. Biz bu prinsipin Ukraynaya, Gürcüstana birmənalı olaraq şamil edildiyini eşidirik. Hətta ABŞ-nin bu yaxınlarda açıqlanmış Təhlükəsizlik Strategiyasında deyilir ki, ABŞ Ukrayna və Gürcüstanın ərazi bütövlüyünü təşviq etməlidir və Ermənistanla Azərbaycan arasında sülhü təşviq etməlidir. Bu sözlər açıq-aşkar sizin ərazi bütövlüyünüzü təşviq edir. Bu, bəzi ölkələrə şamil edilmir? Bunun nəticələri nədən ibarətdir? Əgər daha bir sual versəydim, enerji hesablamaları, enerji siyasəti çox çətindir. Texnologiya, geosiyasət, iqtisadiyyat, qanunlar və bunları başa düşmək çox çətindir. Lakin Azərbaycan hər zaman bunu düzgün yola qoyub. BTC-də əlavə tutumu təmin edərkən, insanlar bu qədr poladı israf etməyə nə ehtiyac var deyirdilər, indi isə Mərkəzi Asiyanın neft nəql olunur. Prezident Heydər Əliyev söyləmişdi ki, Mərkəzi Asiya nefti gələcək. Bu, onun bəyannamələrindən biri idi. İnsanlar bunun sonuncu qaz kamarı olduğunu deyərək, "Cənub qaz dəhlizi" miqyası dəyişdirilə bilən əlavə tutum yaradı. 2020-ci ilin dekabrında "Cənub qaz dəhlizi"ndə kommersiya əməliyyatları başlayanda insanlar, ölkələr artıq əlavə qaz üçün növbəyə dayanmışdılar. Enerji proqnozlarının Azərbaycanın doğru olaraq etdikləri kimi olması üçün nələrə diqqət yetirməliyik? Təşəkkür edirəm.

Prezident İlham Əliyev: Birinci suala gəlincə, bilirsiniz ki, mən amerikalı tərəfdaşlarımızla bu sualı neçə dəfə verdiyimi özümdən soruşuram. Niyə? Ancaq heç vaxt heç bir cavab almamışam. Çünki Azərbaycanla qarşı açıq-aşkar böyük ədalətsizlik var və müəyyən mənada keçmiş sovet ölkələrinin ərazi bütövlüyü məsələlərinə metodoloji yanaşmada yenidən ayırıcı xətt çəkmək cəhdi var. Biz hər zaman ABŞ prezidentlərinin rəsmi bəyannamələrində, Gürcüstan, Moldova və Ukrayna liderlərinə maktublarında ərazi bütövlüyünə dəstəklə bağlı çox açıq sözlər eşitməmişik.

Arı 4-cü sah.



Azərbaycanın qələbəsi tarixi ədalətin

Əvvəl 5-ci sahə.

Proqnozlaşdırma çox mürəkkəbdir. Biz İran rəsmilərindən bəzi məktublarmış. Bəzi telefon danışqları olub ki, münasibətlər normallaşıb. Lakin birmənalı olaraq, tələblərimiz legitim və əsaslıdır. Əgər bu tələblər yerinə yetirilərsə, onda biz normallaşma haqqında danışıq bilirik. Əgər yox, bu, belə də qalacaq. Bir daha deyirəm ki, bu, bizim seçiminiz deyil. Lakin İranda hər kəs, bütün dairələr nəhayət anlaşıb ki, hədə və terror dili Azərbaycanla işləməyəcək. Onlar bunu nə qədər tez anlasalar, biz normallaşma əlamətlərini bir o qədər tez görə bilirik.

Hafiz Paşayev: Cənab Prezident, icazənizlə tədbirimizi davam etdirək.

Prezident İlham Əliyev: Bəli, buyurun.

Hafiz Paşayev: Sağ olun. Növbəti çıxış edən Viktor Kipiani, Gürcüstanın "Geocase" təşkilatının sədri.

Viktor Kipiani: Çox sağ olun, Prezident Əliyev. Zati-aliləri, Şuşada olmaqdan məmnunam. Bizimlə görüşə vaxt ayırdığınıza görə minnətdaram. Siz Bakı-Tbilisi-Ceyhan və Cənubi Qafqaz Boru kəmərlərini bir neçə dəfə qeyd etdiniz. Şübhəsiz, həmin layihələr yaxşı regional əməkdaşlığın əsasını qoydu, onun faydası bu günə qədər hiss olunur və ümid-varıq ki, gələcək onilliklərdə əzizlərdə davam edəcək. Əslində, bu, prezidentlər Heydər Əliyevin və onun homkari Şevardnadzenin böyük irsidir. Buna görə, biz çox minnətdar olmalıyıq. Həmin layihələr, eləcə də regional əlaqələrin genişləndirilməsində növbəti mərhələ baxımından, Orta dəniz və Qara dəniz bölgəsinə götürsək, - Siz də onlara söhbət zamanı toxundunuz, - Bakının gözəliyi natiqələr nədən ibarətdir? Bununla barəbar, bu layihələrlə bağlı fikirlərinizi, tərəfdaşlardan gözlədiyiniz nəticələri bölüşsəniz minnətdar olarıdım. Bu çarçivədə tərəfdaşların gözlədiyiniz nəticələrdən bəhs etdikdə, keçmişdə və hazırda şahidi olduğumuz və gələcəkdə şahidi olacağımız hər hansı transsərhəd layihənin uğur modelini üçün müstəsna əhəmiyyət kəsb edən Azərbaycan ilə Gürcüstan arasında məhsuldar əməkdaşlıq ortaya çıxır. Bir daha çox sağ olun, minnətdaram.

Prezident İlham Əliyev: Mən sizinlə tam razıyam. Prezident Heydər Əliyev və Prezident Eduard Şevardnadze ölkələrimiz arasında güclü tərəfdaşlığın və əməkdaşlığın bünövrəsini qoydular. Bildiyiniz kimi, onlar sovet dönəmində Azərbaycana və Gürcüstanla rəhbərlik etdilər. Əslində, onlar Gürcüstanla Azərbaycan arasında bugünkü tərəfdaşlığın formatını əsasını qoydular. Təbii ki, bu, Bakı-Supsa boru kəməri ilə başladı. 1990-cı illərin sonunda Prezident Şevardnadze və Prezident Əliyevin iştirakı ilə Supsada məlum açılış mərasimi oldu. Sonra onlar birgə Bakı-Tbilisi-Ceyhanın əsasını qoydular. Bakı-Tbilisi-Ceyhanın 2006-cı ildə istismara verilməsi, təəssüf ki, onların iştirakı olmadan baş tutdu.

Bir sözlə, bu gün münasibətlər həmin əsaslar üzərində uğurla inkişaf edir. Bilirsiniz, bu yaxınlarda, yəni, ötən ay Gürcüstanın Baş naziri Azərbaycanla səfərə gəlmişdi. Altı ay əvvəl mən Gürcüstanda oldum. Beləliklə, biz hər zaman əlaqəyəyik və ölkələrimiz arasında münasibətlərin daha da möhkəmləndirilməsi məqsədilə birgə çalışırıq. Yüksək səviyyəli rəsmilər arasında qarşılıqlı anlaşma var ki, biz öz məqsədlərimizə yalnız birgə işləyərək nail ola bilirik. Biz Avropadakı tərəfdaşlarımızla münasibətdə və regionda daha güclü ola bilirik. Buna görə Gürcüstan və Azərbaycan arasında daşımalar, enerji və bir çox digər sahələrdə qarşılıqlı əlaqə və tərəfdaşlıq enerji və daşımalar təhlükəsizliyinin vacib meyarıdır. Həmin iki mühüm məsələ qeyd edilən səfərlərimizdə, o cümlədən digər yüksək rütbəli rəsmilərin qarşılıqlı səfərlərində nəzərdən keçirilmişdir.

Orta dənizlə gəldikdə, ola bilsin, bilirsiniz ki, hazırda Azərbaycan Bakı-Tbilisi-Qars demir yolunun uzadılmasına əlavə vəsaitlər ayırır. Gürcüstan ərazisində ötürmə qabiliyyətinin 5 milyon tona qədər artırılmasına biz təxminən 140 milyon dollar ayırdıq. Ümid edirik, bu gündən etibarən maksimum bir il ərzində biz buna nail olacağıq. Eyni zamanda biz Gürcüstanın mövcud və planlaşdırılan dəniz limanlarının potensialı baxımından qiymətləndiririk. Mən müəyyən nəticələrin əldə edilməsini qabaqlamaq istəməzdim. Biz böyük potensialı ciddi şəkildə görürük və qiymətləndiririk, çünki Orta dənizlə Xəzər vasitəsilə Gürcüstanın dəniz limanlarına, sonra isə Türkiyəyə böyük yük axımını öncədən görə bilirik. Reallıq belədir.



Qara dəniz dibi ilə kabelə gəldikdə, bilirsiniz ki, layihənin texniki-iqtisadi əsaslandırılması bir müddət əvvəl başlandı. Bununla belə, biz dörd ölkədən ibarət daha geniş format yaratmışıq - Azərbaycan, Gürcüstan, Macarıstan və Rumıniya. Həmin layihənin Məşvərət Şurasının ilk iclası fevralda Bakıda, ikinci toplantısı isə bu yaxınlarda - ötən ay Tbilisidə keçirilib. Biz bu layihəyə daha böyük perspektivdən baxırıq və onu sadəcə "Qara dəniz kabeli" kimi deyil, Xəzərdəki külək enerjisi stansiyalarından Avropaya enerjini ötürən vasitə kimi qəbul edirik. Həmin layihə bütövlükdə "Cənub qaz dəhlizi"ndən fərqlənir, çünki Dəhliz bir-biri ilə bağlı üç müstəqil boru kəməridir. İndi isə biz mənəbdən ümumiləşdirilmiş layihələrə keçməyə istəyirik və bu halda mənəb, həmçinin Gürcüstanda olacaq və oradan yekun istiqamətlərə gedəcək. Bu cür rəsmi əməkdaşlıq başladıqdan sonra biz Avropanın layihəyə qoşulmaq istəyən bir sıra digər ölkələrindən bəzi mesajlar almağa başladığımızı, beləliklə, düşünürəm ki, layihə qlobal xarakter ala bilər.

Neft və qaz sahəsində işləyirik, indi isə elektrik enerjisi ötürək və onun kabelini çəkək. Niyə də yox? Avropa İttifaqı bunu qəti şəkildə dəstəkləyir və həmin dəstək niqbinliyimizi artırır. Çünki Avropa Komissiyasının sədri xanım Ursula Fon der Lyayen ötən ilin dekabrında Buxarestdə imzalanma mərasiminin şahidi oldu. Bir sözlə, onun iştirakı Avropa İttifaqının layihədə ciddi şəkildə iştirak edəcəyindən xəbər verir. Bu, ola bilsin, gələcək onilliklərin layihəsidir, çünki istər hidro, istər külək enerjisi sahəsində həm Gürcüstanda, həm də Azərbaycanda, o cümlədən Qarabağda böyük potensial var. Artıq dediyim kimi, biz 25 qıqavat enerjini istehsal etmək məqsədilə bərpə edilən enerji sahəsində məşhur olan bir neçə əsas beynəlxalq şirkətlə müqavilə və anlaşma memorandumları imzalamışdır. Onun təxminən 500 meqavatı üçün artıq tikinti işləri gedir. 230 meqavatlıq güclərin açılışını biz bir neçə ay ərzində planlaşdırırıq. 700 me-

qavatdan artıq güc və külək enerjini biz ola bilsin, maksimum 2025-ci ilə qədər təmin edəcəyik. Qalan güclərin yaradılması plandır. Bir sözlə, gələcəyimizin böyük üfüqləri var və biz hər zaman bir yerdə olmalıyıq.

Hafiz Paşayev: Növbəti sual verən Birləşmiş Ştatların "İrs Fondu"ndan (The Heritage Foundation) nümayəndəsi Viktoriya Koutsdur.

Viktoriya Kouts: Cənab Prezident, həm Bakıda, həm də Şuşada səmimi qəbulatma görə minnətdaram. İnamlımızla firsət yarandı. Əgər Devletin 907-ci dizi ilə bağlı təhlilini anlasam əla olardı, çünki özüm həmin məsələnin məqsədində qalmışam. Atanızın və Sizin rəhbərliyinizlə Azərbaycanı yeni əsrə gətirən yola nəzər salsaq və 2024-cü ildə başlayacaq yeni dövrə baxsaq, siz "Bir kəmər, bir yol" təşəbbüsünü qeyd etdiniz. Bu məsələ, həmçinin son dövrlərdə yazılır və bəzən Birləşmiş Ştatlar ilə Çin Xalq Respublikası arasında güclü gərginlik yaradır. Burada toqquşmalar da ola bilər. Fikrimiz, bizim üçün heç də təəcüblü deyil ki, Azərbaycan kimi ölkələr həm Şərq, həm də Qərbi istiqamətlərinə nəzər salır. Biz, həmçinin eyni zamanda ABŞ olaraq həm Sakit okean, həm də Atlantik okeanının sahillərinə baxırıq. Seçim baxımından Birləşmiş Ştatlar tərəfdar kimi götürsəniz, irəliləyən addımların Azərbaycanla gəldikdə, mənəb və daha çox sizinlə fəal işləməliyəyik və Çin Xalq Respublikasına aid xoşagəlməz məsələlər barədə mülahizə irəli sürməkdən çəkinməliyik. Bu, mənim rəyəmdir və onu məhz burada əsləndirirəm.

Münasibətlərimizdə 907-ci dizi lazımsız və xoşagəlməz meyar kimi götürsək, tez enerji super gücü statusunu qazanmaq məqsədilə ABŞ olaraq Azərbaycan tərəfindən tərəfdar kimi seçilmək üçün nə etməliyik? Sizin fikrimizə, Birləşmiş Ştatların hökumətinin və özəl sektorumuzun ən yaxşı iştirakı hansı formada ola bilər?

Prezident İlham Əliyev: Əslində, tam əminliklə düşünürəm ki, Birləşmiş Ştatlarla Azərbaycan arasında ikitərəfli münasibətlərin gündəliyi həqiqətən böyük təəssürlə bağlıdır. İndicə müzakirə etdiyimiz 907-ci dizi, eləcə də Azərbaycanın ərazi bütövlüyünə aid məsələlərin və bəzi ifadələrin həssas olmasına gəldikdə, deməliyəm ki, bu, heç də həll oluna bilməyən ziddiyyətlərin mövcudluğundan xəbər verir. Əksinə, Birləşmiş Ştatlarla bizim çox geniş və mühüm ikitərəfli gündəliyimiz var. Əvvəlcə, enerji təhlükəsizliyi məsələlərinə gəldikdə, Birləşmiş Ştatlar enerji təchizatı marşrutlarının şaxələndirilməsində və Avropa Komissiyasının, qeyd etdiyim kimi, bu gün pan-Avropanın qaz təchizatı üçün Azərbaycanı hər zaman dəstəkləyib. Həmin illəri yaxşı xatırlayıram, çünki 1990-cı illərdə mən SOCAR-da işləyirdim və Bakı-Tbilisi-Ceyhan boru kəmərinin həyata keçirilməsində ABŞ-ın dəstəyinin nə dərəcədə vacib olduğunu çox yaxşı biliyəm. Həmin boru kəmərinə qarşı çıxan şəxslər də az deyildi. Çox gücdə erməniparəst kampaniya aparıldı. Əgər söhv etmirəmsə, onlar həttə "BTC Campaign" adlı QHT də yaratmışdılar. Onlar hər ünvana məktub göndərirdilər. Yeri gəlmişkən, əfsuslar olsun ki, həmin məktublardan bəziləri işlədi. Məsələn, Dünya Bankı Bakı-Tbilisi-Ceyhanın tikintisinə vəsaitin ayrılmasını bir il yubadı, guya ətraf mühitlə bağlı narahatlıqlar var idi. Onlar bundan bəhanə kimi istifadə edirdilər ki, layihə ətraf mühitə ziyan vuracaq. Halbuki Bakı-Tbilisi-Ceyhan təxminən 20 ildir ki, istismar olunur və bir damcı neft belə dölüşüb ətraf mühitə ziyan vurmayıb. Başqa sözlə desək, Birləşmiş Ştatlar bizə həmin çətinlikləri dəf etməkdə yardımçı oldu.

Əgər qaz haqqında danışsaq, bəli, hər zaman amerikalı tərəfdaşlarımızla zərərət edirik ki, Azərbaycan qazının zərərsiz də ABŞ bazarına çıxmayacağı. Lakin Birləşmiş Ştatların "Cənub qaz dəhlizi" ilə bağlı Azərbaycan planlarına verdiyi dəstək çox əhəmiyyətli oldu. Həmin dəhliz icrasında bir çox maneələr oldu, özü də gözlənilməz mənəblərdən. Mənəb bu, artıq sirs deyil, lakin bəhanə yəni də ətraf mühitlə bağlı idi. Bu dəfə Bakı-Tbilisi-Ceyhandakı kimi təsəvvürlərdən söhbət getmirdi. Zeytun ağacları dilində idi. Görürsünüz, onlar necə də "yaradıcı" yanaşırlar. Əslində, Bakı-Tbilisi-Ceyhandakı təsəvvürlərin qayğısına qalan eyni qrup insanlar idi. İtaliyada zeytun ağaclarına gəldikdə, biz öz araşdırmaımızı apardıq və "Cənub qaz dəhlizi"ni qarşı həyata keçirilən bu kampaniyanın arxasında kimlərin durduğunu müəyyən edə bildik. Əfsuslar olsun ki, bizim İtaliyanın əvvəlki hökumətləri və bəzi yerli orqanları ilə yazışmamızda çətin vaxtlar da oldu. Bütün əlaqələri izlədik, çünki layihənin reallaşmaması üçün bu kampaniyanın arxasında kimin durduğunu bilməli idik və tapdıq. Lakin bunu demək istəmirəm və belə də söyləyəm ki, biz hər zaman da bu işi davam etdiririk. Əvvəlcə deyil, anti-Azərbaycan lobbisidir. Təəssüf edirik ki, Adam Şif kimi insanlar Azərbaycanla bağlı ədavət dolu fikirlər yayır. İndi isə, o, "Dağlıq Qarabağ"ı tanımaq üçün "qətnamə" çıxarməyə çalışır. Əgər qəbul olursa, həmin "qətnamə"nin dəyəri Fransanın Senatının və Məclisinin qəbul etdiyi "qətnamə"lərdən qədər olacaq. Bir sözlə, bu sözlə, biz cür işbirliyi üçün kömək edirik və bilirik ki, onlar İtaliyada və Aralıq dənizi regionundakı digər ölkələrdə bir sıra zeytun ağaclarının yerini dəyişdirilməsi dövrü əsaslarla baş verir. Beləliklə, bu halda həmin zeytun ağacları, əfsuslar ki, narahatlıq mənbəyi oldu. Yeri gəlmişkən, onlar köçürüldü və

əminəm ki, həmin ağacları indi heç bir təhlükə yoxdur. Sonra Birləşmiş Ştatların o vaxtı Prezidenti Donald Tramp İtaliyanın Baş naziri ilə mətbuat konfransında açıq dedi ki, siz layihəni dəstəkləməlisiniz. Bu, dönmə nöqtəsi oldu və zeytun ağaclarının yerləyilməsi ilə bağlı bütün narahatlıqlar dərhal aradan qaldı və bizə yaşıl işıq yandırıldı. Birləşmiş Ştatlar bu cür işləyir. Burada indi söylədiyim bəlkə ilk dəfədir ki, deyirəm. Düşünürəm ki, nəyə görə bunu sirs kimi saxlamalıyıq? İkimənalılıq nə üçün qalsın? Xeyr.

Bizim Birləşmiş Ştatlarla çox dərin münasibətlərimiz var və xüsusən də indi mən Prezident Baydenden bir neçə çox müsbət məktub almışam. Ukraynaya humanitar yardımımızla əlaqədar mən Prezidentdən və Dövlət katibi Blinkendən itimaiyyəti açıqlanan mesajlar almışam. Azərbaycan Türkiyə ilə birgə Əfqanıstanın ən son çıxan iki ölkədən biri oldu və biz Əfqanıstanda lap əvvəlcədən olmuşuq. 2003-cü ildən bəri biz İraqda olduq və qayıdışla bağlı Birləşmiş Ştatlardan aldığımız mesaj qədər orada qaldıq. Tanınma prosesi başlandıqdan əvvəl biz hətta Kosovo-da olduq. Təhlükəsizlik, enerji, ticarət və hazırda bərpəolunan enerji sahələrində, ümid edirik ki, Amerika şirkətləri Azərbaycanın bərpəolunan enerji mənbəyinə çevrilməsi kimi böyük layihədə iştirak edəcəklər. Çünki Azərbaycanda külək və günəş enerjisinin təsdiqlənmiş ehtiyatları 200 qıqavata yaxındır. Beynəlxalq Maliyyə Korporasiyasının təsdiqlədiyi kimi, onun 157 qıqavattı Xəzər bəzi olan hissəsində külək enerjisinin həcmi eks etdirir.

Bəlkə də mən bir daha təfərrüatları keçirəm, lakin heç kəs düşünməsin ki, 907-ci dizi və bəzi digər məsələlər təsir edirik. Onlar xırda məsələlərdir. Bəli, əvvəllər bu, daha həssas məsələ idi, amma indi o, xırda görünür. Lakin biz hər zaman da bu işi davam etdiririk. Əfsuslar olsun ki, bizim İtaliyanın əvvəlki hökumətləri və bəzi yerli orqanları ilə yazışmamızda çətin vaxtlar da oldu. Bütün əlaqələri izlədik, çünki layihənin reallaşmaması üçün bu kampaniyanın arxasında kimin durduğunu bilməli idik və tapdıq. Lakin bunu demək istəmirəm və belə də söyləyəm ki, biz hər zaman da bu işi davam etdiririk. Əvvəlcə deyil, anti-Azərbaycan lobbisidir. Təəssüf edirik ki, Adam Şif kimi insanlar Azərbaycanla bağlı ədavət dolu fikirlər yayır. İndi isə, o, "Dağlıq Qarabağ"ı tanımaq üçün "qətnamə" çıxarməyə çalışır. Əgər qəbul olursa, həmin "qətnamə"nin dəyəri Fransanın Senatının və Məclisinin qəbul etdiyi "qətnamə"lərdən qədər olacaq. Bir sözlə, bu sözlə, biz cür işbirliyi üçün kömək edirik və bilirik ki, onlar İtaliyada və Aralıq dənizi regionundakı digər ölkələrdə bir sıra zeytun ağaclarının yerini dəyişdirilməsi dövrü əsaslarla baş verir. Beləliklə, bu halda həmin zeytun ağacları, əfsuslar ki, narahatlıq mənbəyi oldu. Yeri gəlmişkən, onlar köçürüldü və

Mətyu Brayzə ilə bir hal yaşandı. O, sonuncu görüşdə iştirak etmişdir. Erməniparəst senatorlar onun təyini olmasına imkan vermədi, çünki o, çox erməniparəst deyildi və onun həyat yoldaşı türkdür. Siyasi vicdanın səviyyəsini təsəvvür edin. Belə çıxır ki, əgər insanın yoldaşı türkdürsə, o, Azərbaycanda səfir ola bilməz?! Mətyu Brayzənin diplomatik karyerası heç oldu. Bu insan Dövlət Departamenti üçün ən azı bir neçə onillik xidmət etmişdir. Bir insan - həmin erməniparəst şəxs onun karyerasını heçə endirdi. Bu məsələni biz, əlbəttə ki, nəzərə alırıq, lakin nə Mənendəz, nə Şif, nə də ki, onlar kimi hər hansı digər insan ABŞ ilə Azərbaycan arasında münasibətlərə təsir edə bilməyəcək. Münasibətlərimiz çox tarazlıdır, möhkəmdir, qarşılıqlı hörmətə əsaslanır və əminəm ki, bu, gələcəkdə də belə olacaq.

Hafiz Paşayev: Mahmud Həsən Xan, Pakistanın Cənubi Asiya və Beynəlxalq Araşdırılma Mərkəzi. Buyurun.

Mahmud Həsən Xan: Bizim Sizinlə Azərbaycan xalqına xüsusi bağlılığımız, hörmət və ehtiramımız var. Biz həqiqətən Azərbaycanın tam sosial-iqtisadi transformasiyası və Qarabağın uğurla azad edilməsi ilə bağlı strateji düşüncələrinizi yüksək dəyərləndiririk. Geosiyasətə aid bir çox sualların verildiyini nəzərə alaraq, mənim sualım geosiyasətiylə bağlıdır.

Zati-aliləri, Azərbaycanın Zəngəzur dənizli məsələsinin həllində Çin diplomatik yardımına ehtiyacı varmı? Çünki bu dənizlərin bir çoxu "Bir kəmər, bir yol" layihəsinin tərkib hissəsidir. Bununla yanaşı, Çin Sudiyyə Ərəbistanı və İran arasında anlaşmanın əldə edilməsində vasitəçi oldu və bu hadisə regionun iqtisadiyyatına və geosiyasətinə təsir göstərəcək. Siz bu baxımdan böyük Avrasiya məkanında Azərbaycanın rolunu necə görürsünüz? Bununla yanaşı, dollardan istifadənin azaldılması meyillərinə, Şanxay Əməkdaşlıq Təşkilatının genişlənməsinə və BRICS-in gələcək artan dinamikasına münasibətinizi bilmək istərdim. Təşəkkürlər.

Prezident İlham Əliyev: Təşəkkür edirəm. Əvvəlcə bildirmək istədim ki, Azərbaycan və Pakistan əsl dost və qardaş ölkələrdir. Biz Pakistan xalqına, indiki və keçmiş hökumətlərinə Azərbaycanın ərazi bütövlüyü və suverenliyi ilə bağlı hər zaman göstərilən dəstəyə görə minnətdarıq. İstər işğal dövründə, istərsə də müharibə zamanı və ondan sonrakı dövrdə Pakistanın Prezidenti, Baş naziri və digər yüksək rütbəli məmurları Azərbaycanı dəstəkləmişlər. Sizdən xahiş edirəm ki, bütün qardaşlarımızı bizim təşəkkürümüzü bildirin. Pakistan, Türkiyə və Sudiyyə Ərəbistanı işğal səbəbindən Ermənistanla diplomatik münasibətlər

qurmayan dünyanın üç ölkəsidir. Biz bunu çox yüksək qiymətləndiririk.

Zəngəzur dənizli və Çinin vasitəçiliyi sualına gəldikdə, hesab edirik ki, bu dənizlərin böyük potensialı var və mən artıq bu haqda danışdım. Çin, Qırğızistan və Özbəkistan arasında demir yolu əlaqəsi yaradılır və Zəngəzur dənizli həmin marşrutun davamı, "Bir kəmər, bir yol" layihəsinin və ya "Şimal-Cənub" dənizlərinin tərkib hissəsi ola bilər. Çünki Naxçıvan ərazisindən İranda demir yolu ilə bağlantısı var və bu marşrutla Fars körfəzi istiqamətində yüklər daşına bilər. Zəngəzur dənizli, sadəcə, Azərbaycan və Ermənistan üçün deyil, hesab edirəm ki, bu layihənin qlobal səviyyədə əhəmiyyəti var. Çünki biz daha böyük həcmdə yüklərin olmasını gözləyirik və marşrutlar nə qədər çox olsa, bir o qədər yaxşıdır. Bizə gəldikdə, biz işğal dövründə ermənilər tərəfindən sökülməyən daha sonra satılan, Füzulidən Zəngilana və demək olar ki, Ermənistanla sərhədə qədər uzanan demir yolunun inşasını gələcək il bitirəcəyik. Ermənistan ərazisindən keçən 40 kilometrlik demir yolu qədər uzanan demir yolu xətti inşa edilərsə, bu, beynəlxalq layihə olacaq. Ermənistan bu layihə qarşısında süni maneələr yaradacaqsa, onlar bundan yalnız uduzacaqlar. Çünki bu gün bizim Gürcüstan, Türkiyə və Rusiya vasitəsilə Qara dəniz limanlarına çıxışımız var, digər tərəfdən İran ərazisindən də istifadə edilir. Ermənistanın isə belə fiziki bağlantıları yoxdur.

Sudiyyə Ərəbistanı və İran arasında münasibətlərin normallaşdırılması məsələsində Çinin rolu ilə əlaqədar sualınıza gəldikdə deyə bilərəm ki, biz Çinin rolu çox yüksək qiymətləndiririk. Yeri gəlmişkən, Azərbaycan və Çin arasında əlaqə münasibətləri var. Mən Çin Prezidenti Şi Cinpinlə dənizlərdə görüşmüşəm və görüşlərin birində o, mənə Çinin yaxşı dostu andlandırdı. Bunun özü bizim əməkdaşlığımızın səviyyəsini nümayiş etdirməyə kifayətdir.

Əlbəttə, biz Sudiyyə Ərəbistanı və İran arasında münasibətlərin normallaşdırılmasını dəstəkləyirik. Bu razılaşmanın mahiyyəti bizə məlum deyil. İstənilən halda bu, yaxşı hadisədir. Sudiyyə Ərəbistanı bizim üçün qardaş ölkədir və bu ölkə ilə gözəl münasibətlərimiz var. Biz onlara yalnız tərəqqi, sabitlik və inkişaf arzu edirik. Dediyim kimi, onlar bizə görə Ermənistanla diplomatik münasibətlər qurmayıb və bunun böyük əhəmiyyəti var. İran isə bizim qonşumuzdur və biz orada sabitlik və proqnozlaşdırıla bilən vəziyyətin olmasını istəyirik. Bu baxımdan Çinin rolu yalnız yüksək qiymətləndirilməlidir.

Şanxay Əməkdaşlıq Təşkilatına gəldikdə, mən təşkilatın Özbəkistanda baş tutmuş Zirvə toplantısında iştirak etmişəm. İlk dəfə idi ki, mən təşkilatın toplantısına dəvət edilmişdim. Bildiyiniz kimi, Azərbaycan təşkilatın üzvü deyil, heç müşahidəçi belə deyil. Azərbaycanın statusu diaaloq üzrə tərəfdaşdır. Buna baxmayaraq, Azərbaycan dəvət edilmişdi və hesab edirəm ki, bu, bizim üçün olducaq vacib idi. Çünki Şanxay Əməkdaşlıq Təşkilatının bir çox üzvü ilə bizim çox yaxşı münasibətlərimiz var. Təşəkkür edirəm.

Hafiz Paşayev: Cənab Prezident, toplantımız artıq iki saatdır ki, davam edir.

Prezident İlham Əliyev: Sizin siyahınız var? Mən onu görməmişəm. Hər şey ölinizdir.

Hafiz Paşayev: Siyahı böyükdür və bəzi yeni sual vermək istəyənlər də var.

Prezident İlham Əliyev: Yorulmamızsız, zənnimcə, davam edə bilərsiniz.

Hafiz Paşayev: İlayda Nixar, Böyük Britaniyanın Xarici İnkişaf İnstitutu.

Böyük Britaniyanın Xarici İnkişaf İnstitutunun (ODI) qlobal risk üzrə eksperti İlayda Nixar: Cənab Prezident, bizə vaxt ayırdığımıza görə təşəkkür edirəm və burada olduğumuzdan məmnunam.

Ardi 7-ci sahə.





Heydər Əliyev İli 2023

Bakıda konfrans: "Ümummilli Lider Heydər Əliyev və müstəqil Azərbaycanda insan hüquqlarının inkişafı"

Mayın 3-də Ulu Öndər Heydər Əliyevin anadlığının 100 illiyinə həsr olunmuş "Ümummilli Lider Heydər Əliyev və müstəqil Azərbaycanda insan hüquqlarının inkişafı" mövzusunda elmi-praktik konfrans keçirilib.

AZƏRTAC xəbər verir ki, konfransda əvvəlcə Azərbaycan Respublikasının Dövlət Himni səsləndirilib.

Azərbaycan Respublikasının insan hüquqları üzrə müvəkkili (ombudsman) Səbinə Əliyeva çıxış edərək bildirib ki, Ulu Öndər Heydər Əliyev tərəfindən ictimai-siyasi, sosial-iqtisadi və mədəni-humanitar sahələrin inkişafı, milli dövlətçiliyimizin möhkəmlənməsi, insan hüquq və azadlıqlarının müdafiəsi istiqamətində aparılmış müxtəlif islahatlar nəticəsində ölkəmiz çoxsaylı uğurlara imza atıb.

"Çox təqdirəlayiq haldır ki, Azərbaycanda demokratik, hüquqi dövlət və vətəndaş cəmiyyəti quruculuğu, insan hüquqlarının inkişafı, müstəqil məhkəmədənəkar hüquq müdafiə mexanizmi olan ombudsman təsisatının əsasını qoyması ilə bağlı hüquqi islahatların həyata keçirilməsində öz xatirəsi xalqımız tərəfindən daim dərin hörmətlə yad edilən dahi şəxsiyyət Heydər Əliyevin müstəsna rolu olub. Azərbaycanın müxtəlif inkişaf mərhələlərində bilavasitə Ulu Öndər Heydər Əliyevin təşəbbüsü əsasında insan hüquq və azadlıqlarının daha səmərəli təminatına nail olmaq məqsədilə bir sıra strateji əhəmiyyətli sənədlər hazırlanıb və təsdiq edilərək icra olunub", - deyir ombudsman qeyd edib.

Bildirilib ki, Ümummilli Lider ölkə Prezidenti kimi 1998-ci il fevralın 22-də "İnsan və vətəndaş hüquqlarının və azadlıqlarının təminatı" haqqında Fərman imzalamış, eyni zamanda bundan irəli gələn məqsəd və vəzifələri nəzərə alaraq 1998-ci il 18 iyun tarixli Sərəncamı ilə müvafiq sahədə ilk strateji sənəd olan "İnsan hüquqlarının müdafiəsinə dair Dövlət Proqramı"ni təsdiq edib. Bu iki sənəddə ilk dəfə olaraq Azərbaycanda insan hüquqları üzrə səlahiyyətli müvəkkil təsisatının yaradılması ilə bağlı müddəalar öz əksini



tapmış, habelə insan hüquq və azadlıqlarının təminatı sahəsində digər zəruri tədbirlərin reallaşdırılması nəzərdə tutulub. Ulu Öndər Heydər Əliyevin təşəbbüsü, diqqət və qayğısı nəticəsində həmin sənədlərin icrasının təminatı çərçivəsində ölkəmizdə insan hüquqlarının müdafiəsi mexanizmlərinin təkmilləşdirilməsi istiqamətində kompleks tədbirlər həyata keçirilib. Bununla əlaqədar ölkəmizdə insan hüquqlarının müdafiəsi mexanizmləri təkmilləşdirilmiş, yeni məhkəmədənəkar hüquq müdafiə mexanizmi olan ombudsman təsisatının yaradılaraq səmərəli fəaliyyət göstərməsi üçün hüquqi və maddi-texniki baza yaradılıb.

S.Əliyeva qeyd edib ki, hüquqi islahatlar fonunda ölkə Prezidenti İlham Əliyevin fəal dəstəyi ilə yeni dövrün tələbləri və tərəfdar çıxardığımız beynəlxalq müqavilələrdən irəli gələn öhdəliklər nəzərə alınmaqla mütəmadi şəkildə inkişaf etdirilən ombudsman təsisatı hazırda ölkəmizdə və beynəlxalq aləmdə böyük nüfuz qazanıb. Əsası Ulu Öndər Heydər Əliyev tərəfindən qoyulmuş insan hüquqları sahəsində hüquqi islahatlar hazırda Azərbaycan Prezidenti, Müzəffər Ali Baş Komandan İlham Əliyevin rəhbərliyi, Birinci vitse-prezident, Heydər Əliyev Fondunun prezidenti Mehriban Əliyevanın fəal dəstəyi ilə uğurla davam etdirilir.

Milli Məclis Sədrinin müavini, parlamentin Gənclər və İdman komitəsinin sədri Adil Əliyev deyib ki, bu gün Azərbaycanın ictimai-siyasi həyatındakı uğurların ən böyük

səbəbkarı möhz Ulu Öndər Heydər Əliyevdir. Ümummilli Lider Azərbaycan xalqının həyatında son dərəcə mühüm rol oynamış tarixi şəxsiyyət və dövlət xadimidir. O, istər sovet dövründə, istərsə də müstəqil Azərbaycan dövründə yürütdüyü siyasətlə vətəndaşlarımızın sosial, iqtisadi, mədəni, hüquqi rifahının yaxşılaşdırılması və inkişafına əvəzsiz töhfələr verib.

Qeyd olunub ki, Ulu Öndər hər zaman insan hüquqlarına və qanunun aliliyinin təminatına məsələsinə xüsusi həssaslıqla yanaşmış. Heydər Əliyevin rəhbərliyi ilə ölkəmizdə genişmiqyaslı abadlıq-quruculuq işlərinə başlanılıb. Ulu Öndər C.Naxçıvan-ıski adına Hərbi Liseyi yaratmaqla həm də Azərbaycan Ordusu üçün milli kadr potensialının əsasını qoydu. Həmin ordu da Müzəffər Ali Baş Komandan İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə qələbə qazandı.

Milli Məclisin İnsan hüquqları komitəsinin sədri Zəhid Oruc bildirib ki, hamımızın düşüncəsində Heydər Əliyev var: "Ulu Öndər üçün ideoloji fərq yox idi, onun əsas məqsədi xalqa xidmət olub. O, yüz minlərlə insanın həyatında şəxsən iştirak edib. Heydər Əliyev ilə dövlət sözü sanki sinonimdir".

Milli Məclisin Ailə, qadın və uşaq məsələləri komitəsinin sədri Hicran Hüseynova Ulu Öndərin həm sovet vaxtında, həm də müstəqil Azərbaycan dövləti qurulandan sonra da gender məsələlərinə diqqətdən danışıb. Ulu Öndər Heydər Əliyev tərəfindən qadınlara verilən böyük dəyər

təcəssümü olaraq onun təşəbbüsü ilə 1998-ci ildə Azərbaycan Qadınlarının I Qurultayı təşkil edilib. Bu hadisə ölkəmizin müasir qadın hərəkatı tarixində ən böyük hadisələrdən biri olub. Bu qurultayla ölkəmizdə qadın hərəkatının, onların cəmiyyət və dövlətin müxtəlif sferalarında fəal iştirakının əsası qoyulub.

Milli Məclisin Regional məsələlər komitəsinin sədri Siyavuş Novruzov deyib ki, Ulu Öndər Heydər Əliyev hərəkatı şəxsiyyət idi: "On ildən çox bilavasitə onun rəhbərliyi altında işləmişəm. Onun böyük müəllim, dövlətini, xalqını sevdiyinin şahidi olmuşam. Heydər Əliyevin rəhbərliyi dövründə beş dövlət çevrilişi cəhdi olub. Bu çevrilişlərin qarşısı güc tətbiq etmədən, xalqa olan inan sayəsində alındı".

Qərbi Azərbaycan İcmasının İdarə Heyətinin sədri, deputat Əziz Ələkbərov Heydər Əliyevin Azərbaycan tarixinin ən parlaq şəxsiyyətlərdən biri olduğunu deyib. Ümummilli Lider hakimiyyəti dövründə Azərbaycan xalqı və dövlətinin mənafeyi üçün mümkün olan hər bir şeyi edib. O, müasirlərini heyrətə gətirən şəxsi keyfiyyətləri, dəmir iradəsi, qətiyyəti, prinsipiallığı və yüksək idarəçilik bacarığı, dövlətçilik töhfələri ilə daim millətə xidmət edib: "Hələ sovet dövründə Azərbaycanda milli düşüncənin formalaşmasında Ulu Öndər Heydər Əliyevin müstəsna xidmətləri olub. O, hər zaman dünya azərbaycanlılarının Ümummilli Lideri olub, onların problemlərini daim diqqət mərkəzində saxlayıb. Biz, qərbi

azərbaycanlılar bunu daim hiss etmişik və bu, biz ermənilərin içində öz milli kimliyimizi qorumaq, milli dəyərlərimizi inkişaf etdirmək üçün böyük qüvvə verib".

Diləmə Əliyeva adına Azərbaycan Qadınlarının Hüquqlarını Müdafiə Cəmiyyətinin sədri Novella Cəfəroğlu Heydər Əliyevlə bağlı öz xatirələrini paylaşmış. Deyib ki, Ulu Öndər dünya siyasətində fenomenal şəxsiyyət idi. Ölkəmizin çətin dövründə xalqın təkidli tələbi ilə Ulu Öndər Heydər Əliyev hakimiyyətə qayıdaraq, ölkədə vəsət almış vətəndaş müharibəsinin, separatizmin, ölkəni parçalamaq cəhdlərinin qarşısını almaq üçün təxirəsalınmaz tədbirlər gördü.

Milli Məclisin deputatı Kamal Cəfərov Ulu Öndər Heydər Əliyevin Azərbaycan xalqının ən böyük hüquq müdafiəçisi olduğunu diqqətə çatdırıb. Qeyd edib ki, o, Azərbaycanda hələ ombudsman Aparatının olmadığı dövrdə Azərbaycan xalqının hüquqlarını müdafiə edib.

Milli Məclisin deputatı Bəhruz Məhərrəmov deyib ki, Ulu Öndər Heydər Əliyevin 1993-cü ildə ikinci dəfə hakimiyyətə gəlməklə ilk çıxışı Azərbaycanda demokratik, dünyəvi dövlət qurulması ilə bağlı olub. O, Ulu Öndərin ölkəmizdə müasir hüquq düşüncəsinin, təfəkkürünün inkişafı ilə bağlı çox ciddi addımlar atdığı, ən müxtəlif tarixi sənəd olan ilk milli Konstitusiyamızın hazırlanmasında, onun hər cümləsində dahi Heydər Əliyevin imzasının olduğunu bildirib.

Bakı Dövlət Universitetinin professoru Əmir Əliyev Ulu Öndərin dövlət quruculuğunda rolunun əvəzədiməz olduğunu vurğulayıb: "Heydər Əliyevin ölkəmiz qarşısında böyük xidmətləri var. Onlardan biri də kadrların yetişdirilməsidir. Heydər Əliyev 1969-cu ildən sonra rəhbərlik etdiyi dövrdən başlayaraq hüquq sahəsində milli kadrların yetişdirilməsi üçün böyük töhfələr verib".

Tədbirdə həmçinin ombudsman Səbinə Əliyeva "Azərbaycan Respublikasının insan hüquqları üzrə müvəkkili (ombudsman) təsisatının 20 illiyi (2002-2022)" Azərbaycan Respublikasının yubiley medalları Səadət Bənoyari, Novella Cəfərova və Səidə Qocamanlıya təqdim edib.

Azərbaycan Ermənistanla sülh prosesinin təşəbbüskarı kimi sabitliyin bərqərar edilməsində maraqlıdır

Azərbaycanın xarici işlər naziri Ceyhun Bayramov Amerika Birləşmiş Ştatlarına işgüzar səfəri çərçivəsində ABŞ Prezidentinin milli təhlükəsizlik məsələləri üzrə müşaviri Ceyk Sallivan ilə görüşüb.

Xarici İşlər Nazirliyinin Mətbuat xidmətindən AZƏRTAC-a bildiriblər ki, əsas müzakirələrin Azərbaycanla Ermənistan arasında normallaşma prosesinə həsr olunduğu görüşdə Ermənistanın xarici işlər naziri Ararat Mirzoyan da iştirak edib.

Görüş zamanı nazir Ceyhun Bayramov Azərbaycanın Ermənistanla sülh prosesinin əsas elementlərinin təşəbbüskarı kimi bölgədə sülh və sabitliyin bərqərar edilməsində maraqlı olduğunu, sülh sazişinin razılaşdırılmasının və imzalanmasının əhəmiyyətini vurğulayıb. Ermənistanın Azərbaycanın ərazi bütövlüyünə qarşı addımlarından əl çəkəməsinin vacib olduğu qeyd edilib. Bununla yanaşı, Azərbaycanın Qarabağ bölgəsində yaşayan erməni sakinlərin reintegrasiyasının ölkənin daxili məsələsi olduğunu, bu istiqamətdə söyləyə Ermənistan tərəfi-



nin müdaxiləsinin qəbul edilməz olduğunu diqqətə çatdırıb.

Nazir eyni zamanda Azərbaycanın ərazi bütövlüyünə və suverenliyinə, habelə Ermənistan tərəfindən qəbul edilmiş öhdəliklərə zidd olaraq erməni silahı qüvvələrinin hələ də tam olaraq Azərbaycan ərazisindən çıxarılmasının ciddi təhdid mənbəyi olduğunu vurğulayıb.

Milli təhlükəsizlik müşaviri Ceyk Sallivan bölgədə sülh və sabitliyin təminatı olmasında, sülh sazişi üzrə danışıqların uğurla nəticələnməsində ABŞ tərəfinin maraqlı olduğunu bildirib.

Yeni Azərbaycan Partiyası ICAPP-ın tədbirində təmsil olunub



Asiya Siyasi Partiyaları Beynəlxalq Konfransının (ICAPP) təşkilatlığı, Koreya Respublikasının Hakim Xalqın Gücü Partiyasının və müxalif "Minjoo" (Demokratik) Partiyasının birgə evsahibliyi ilə aprelin 30-dan mayın 3-dək Koreya Respublikasının Busan şəhərində ICAPP-ın Daimi Komitəsinin 39-cu iclası və ICAPP-ın Biznes Şurasının birinci iclası keçirilib.

Yeni Azərbaycan Partiyasının (YAP) Mətbuat xidmətindən AZƏRTAC-a bildiriblər ki, mayın 1-də təşkilatın hazırkı fəaliyyətinə və gələcək planlarına dair müzakirələrin aparıldığı Daimi Komitənin 39-cu iclasında ICAPP Daimi Komitəsinin sədri Çunq Eu-yonq ötən il noyabrın 22-də Yeni Azərbaycan Partiyasının

(YAP) təşəbbüsü və evsahibliyi ilə Bakıda "Təhlükəsizlik və əməkdaşlıq: siyasi partiyaların rolu" mövzusunda keçirilmiş ICAPP-ın xüsusi konfransının uşğurlu təşkilinə görə bir daha təşəkkür edib və Azərbaycan Respublikasının Prezidenti, YAP Sədri İlham Əliyev tərəfindən konfrans iştirakçılarının məktubun ünvanlanmasını tədbirin əhəmiyyətinə verilən yüksək qiymətin bariz göstəricisi olduğunu vurğulayıb. Tədbirdə çıxış edən YAP Mərkəzi Aparatının Beynəlxalq əlaqələr və humanitar məsələlər şö-

bəsinin baş məsləhətçisi Hüləya Məmmədli sözügedən konfransın Bakıda keçirilməsi ilə bağlı YAP-ın təşəbbüsünə göstərdiyi dəstəyə görə ICAPP rəhbərliyinə və Daimi Komitənin üzvlərinə minnətdarlıq edərək qarşılıq səmərəli əməkdaşlığın davam etdirilməsinin əhəmiyyətindən bəhs edib.

Mayın 2-də "İqlim böhranı dövründə Asiya biznesinin imkanları və çətinlikləri" mövzusunda keçirilmiş ICAPP-ın Biznes Şurasının 1-ci iclasında Azərbaycanı "Millennium Tourism & Congress DMC"nin həmtəşəbbüsü və baş icraçı direktoru Ruslan Quliyev və "Bakı Tikiş Evi" ASC-nin sədr müavini Elnur Rəhimov təmsil ediblər. İclasın "Daha yaxşı gələcək üçün dünyamızı dəyişmək: siyasi partiyaların biznesdə rolu" mövzusunda keçirilən birinci sessiyasında çıxış edən R.Qu-

liyev, eləcə də "İqlim dəyişikliyi və Asiyanın enerji müstəqilliyi məqsədi ilə karbon neytrallaşdırılması" adlı ikinci sessiyada müzakirələrdə iştirak edən E.Rəhimov tədbir iştirakçılarının Azərbaycanda yaradılmış əlverişli biznes mühiti, qeyri-neft sektorunun inkişafı ilə bağlı görülmüş işlər, bərpaulunan enerji mənbələri və "yaşıl enerji" sektorunun inkişafına dövlət tərəfindən göstərilən diqqət, işğaldan azad olmuş bölgələrdə daxil olmaqla, ölkədə xarici dövlətlər və şirkətlərlə birgə su, külək və günəş enerjisindən istifadə sahəsində həyata keçirilən genişmiqyaslı layihələr barədə ətraflı məlumat veriblər.

Tədbirin sonunda iştirakçılar tərəfindən iqlim dəyişikliyi ilə mübarizənin, habelə təmiz və bərpaulunan enerjiddən istifadənin genişləndirilməsinin əhəmiyyətini vurğuladığı Busan Bəyanatı qəbul edilib.

Mayın 3-də tədbir iştirakçıları "Busan World Expo 2030" sərgisi ilə bağlı brifinqdə iştirak ediblər.

Nümayəndə heyətinin səfəri mayın 3-də başa çatdı.

Əlahiddə Ümumqoşun Ordunun xüsusi təyinatlıları Haçadağa yürüş ediblər

Əlahiddə Ümumqoşun Ordunun xüsusi təyinatlıları Ümummilli Lider Heydər Əliyevin anadlığının 100 illiyi münasibətilə Haçadağa yürüş ediblər.

AZƏRTAC xəbər verir ki, Culfa rayonunun Gal kəndindən hündürlüyü 2415 metr olan Haçadağın zirvəsinə qalxan hərbi qulluqçularımız Ulu Öndər Heydər Əliyev və Vətən uğrunda canlarından keçən şəhidlərimizin öz xatirəsinə yad edib, Azərbaycan Respublikasının üçrəngli bayrağını dalğalandıraraq Dövlət himnimizi səsləndiriblər. Sonda xüsusi təyinatlılar Ulu Öndər Heydər Əliyev



anadlığının 100 illiyinə həsr edilən lövhəni qaya üzərində bərkidiblər.

"Heydər Əliyev İli" çərçivəsində Yeni Azərbaycan Partiyasının silsilə tədbirləri davam edir

"Heydər Əliyev İli" ilə əlaqədar Yeni Azərbaycan Partiyasının (YAP) Mərkəzi Aparatı tərəfindən hazırlanan və İdarə Heyətinin qərarı ilə təsdiq edilən tədbirlər planına uyğun olaraq silsilə tədbirlər həyata keçirilib.

Tədbirlər planı çərçivəsində mayın 3-də YAP Veteranlar Şurasının üzvlərinin partiyanın Sumqayıt Şöhrət Təşkilatının inzibati binasında gənclərlə görüşü keçirilib. Tədbirdə YAP-ın Sumqayıt Şöhrət və Qubadlı rayon təşkilatlarının üzvi olan fəal gənclər iştirak ediblər. Görüşdə YAP Sumqayıt Şöhrət

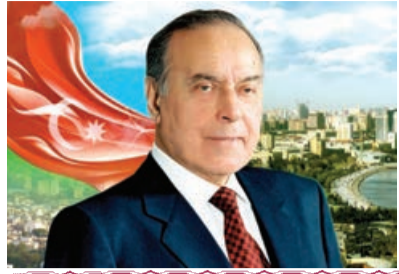
Təşkilatının sədri, partiyanın İdarə Heyətinin üzvü Ramiz Hüseynov, YAP Veteranlar Şurasının üzvü Sudeyf İmamverdiyev, YAP Veteranlar Şurasının üzvü Nazim İsmayilov, YAP Qubadlı Rayon Təşkilatının sədri Təhmasib Rüstəmov çıxış edərək Ulu Öndər Heydər Əliyevin xalqımız qarşısında misilsiz xidmətlərindən bəhs ediblər. Vurğulanıb ki, milli sərəvətimiz olan Heydər Əliyev ideyalarının gənc nəsələ aşılanması mühüm əhəmiyyətə malikdir.

Tədbirlər planı çərçivəsində mayın 3-də partiyanın Ağcabədi və Suraxanı rayon təşkilatları tərəfindən tədbirlər keçirilib. Tədbirlərdə Ümummilli Li-

der Heydər Əliyevin və şəhidlərimizin əziz xatirəsi dərin ehtiramla yad edilib.

Keçirilən tədbirlərdə Ağcabədi rayonunda YAP Ağcabədi Rayon Təşkilatının sədri Rövşən Əhmədov, YAP Veteranlar Şurasının üzvü, Milli Məclisin Aqrar siyasət komitəsinin sədri Tahir Rzayev, YAP İdarə Heyətinin üzvü, Milli Məclisin deputatı Şahin İsmayilov, Milli Məclisin deputatı Aqil Abbas, Ağcabədi Rayon İcra Hakimiyyətinin başçısı Rafil Hüseynov, Suraxanı rayonunda YAP Suraxanı Rayon Təşkilatının sədri Vüqar Seyidov, Suraxanı Rayon İcra Hakimiyyətinin başçısı Əziz Əzizov, YAP İdarə Heyətinin üz-

vü, Azərbaycan Dövlət İqtisad Universitetinin rektoru Ədalət Muradov, YAP Təftiş Komissiyasının üzvü, Milli Məclisin Təbii ehtiyatlar, energetika və ekologiya komitəsinin sədri Sadiq Qurbanov və başqaları çıxış ediblər. Çıxışlarda Ulu Öndər Heydər Əliyevin zəngin dövlətçilik irsindən və əbədiyaşar ideyalarından, Prezident, Yeni Azərbaycan Partiyasının Sədri İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə həyata keçirilən siyasətin uğurlu nəticələrindən bəhs edilib. Tədbirlərdə YAP sıralarına yeni qəbul olunmuş şəxslərə üzvlük vəsiqələri və partiya fəallıqlarına fəxri fərmanlar təqdim edilib.



Heydər Əliyev İli 2023

Tarixi şəxsiyyətlərin böyüklüyü illər keçdikcə daha aydın görünür. Xalqın müqəddaratını düzgün həll etmək iqtidarında olan dühalar elə xalqın ömrü qədər də əbədiyyət qazanır, bütünlük, bəşər tarixində iz qoya bilirlər. Azərbaycan xalqının Ulu Öndəri, Azərbaycanın əbədlilik rəmzi olan dahi Heydər Əliyev kimi...

Heydər Əliyevin dünyaya göz açdığı 10 may gününü hər il xalqımız milli təqvimin unudulmaz günü olaraq qeyd edir və bu, Azərbaycan xalqının tarixi boyu yetişdirdiyi nadir və bənzərsiz şəxsiyyət olan Ulu Öndərə mil-yonlarla insanın qəlbindəki sonsuz sevginin və qədrbilənlik duyğusunun parlaq ifadəsidir. Bu əlamətdar gün Azərbaycan dövlətinə və xalqına əsl xidmətin nə demək olduğunu bir daha dərk etməyə imkan verən xüsusi əhəmiyyətli tarixi bir hadisədir. Bu il xalqımız Ulu Öndər Heydər Əliyevin anadan olmasının 100-cü ildönümünü qeyd edir. Ölkəmizdə hər ilin bir sahəyə həsr edilməsi kimi gözəl bir ənənə formalaşmışdır. Ölkə rəhbəri cənab İlham Əliyevin sərəncamı ilə 2023-cü il vətənimizdə "Heydər Əliyev İli" elan edilmişdir. 2023-cü ilin ölkəmizdə "Heydər Əliyev İli" elan edilməsi vətəndaşlarımız, ictimaiyyət tərəfindən də yüksək qiymətləndirilib. "Heydər Əliyev İli"nin təsis edilməsi, sərəncamdan irəli gələrək Tədbirlər Planının təsdiqlənməsi dahi şəxsiyyətin dövlətimiz, xalqımız qarşısında xidmətlərinin çoxşaxəliliyini, miqyasının böyüklüyünü bir daha təsdiqləyir.

Ulu Öndər Heydər Əliyevin zəngin həyat yolu və müstəsna fəaliyyətinin bütün mərhələləri bir-birini təməlləyir, dövlətə, xalqına sağ bağlılığını, milli dövlətçilik məfkurəsinə sadiqliyini əyani təcəssümüdür. Bəli, Azərbaycan xalqı onun taleyində və tarixində silinməz izlər qoymuş Heydər Əliyevi bir daha ehtiramla xatırlayır, onun nurlu və doğma simasını göz önündə canlandırır. Bənzərsiz şəxsiyyət, böyük vətəndaş, Ulu Öndər. Bu üç fenomen keyfiyyətinin bütünlüyü, qüdrətli insan Heydər Əliyevin Azərbaycan xalqının tarixi taleyində oynadığı rol misilsizdir. XX əsr Azərbaycan tarixinin ən parlaq siması olan Heydər Əliyevin siyasi obrazı Azərbaycan xalqının dövlətçilik şüurunun, tarixin sağından şərfəli çıxış bütöv bir idarəçilik məktəbinin, müasir ictimai-siyasi fikrin ən davamlı keyfiyyətlərinin canlı mənşəsidir. Tarixşünaslıq elmi Heydər Əliyev şəxsiyyətini öyrəndikcə, əslində, müstəqil Azərbaycan dövlətinin tarixi keçmişini, bu gününü, gələcəyini, ölkəmizdə həyata keçirilən dövlət quruculuğu prosesini, Azərbaycan beynəlxalq əlaqələrinin inkişafını, milli mədəniyyətimizi öyrənir.

Zaman ötdükcə, illər keçdikcə bir çox meyarlara, prinsiplərə dəyişir, ancaq obyektiv tarixi meyillərin və həqiqətin meydanı dəyişməz qalır. Heydər Əliyev öz siyasi dühası ilə Azərbaycanın müasir siyasətini müəyyənləşdirmiş və xalqımızın taleyində silinməz izlər qoymuşdur. Özü zəngin siyasi fəaliyyəti sayəsində ölkəmizin hərərtərəfli inkişafı prosesinə qüvvətli tökən verərək, onu daim yüksəliş yoluna çıxaran Heydər Əliyevin Azərbaycan xalqı və dövləti qarşısında tarixi xidmətləri, o cümlədən xalqımızın müstəqillik arzusunun həyata keçməsinə, milli dövlətçilik ideyasının gerçəkləşdirilməsinə və müasir Azərbaycan dövlətinin yaşadılmasında müstəsna rolu olmuşdur.

Görkəmli dövlət xadimi, dünyəşöhrətli siyasətçi Heydər Əliyev yeganə dahi şəxsiyyətdir ki, bir-birindən fərqli üç müərkəb siyasi-tarixi mərhələdə: sovet rejimi zamanı (1969-1987), keçid dövrü (1987-1990) və müstəqillik illərində (1993-2003) eyni siyasi qətiyyətlə möhtəşəm siyasi uğurlara imza atmışdır. Ulu Öndər Heydər Əliyev siyasi müdriklik və dühə ilə hələ sovet rejimi dövründə Azərbaycan xalqının müstəqil dövlətçilik konsepsiyasını formalaşdırmış, sonralar isə ilk tarixi fürsətdə elə özü də bu mühüm siyasi konsepsiyamı həyata keçirmişdir. Düz 35 illik bir epoxanın aparıcı şəxsiyyəti, nəhəng siyasi lider dahi öndərin böyük siyasətçilik qətiyyəti və şərfəli yol, siyasi iradə və obyektiv mövqe, atdığı qətiyyətli addımlar, Azərbaycan xalqı

və dövlətçiliyinə bəxş etdiyi töhfələr əsl məkəbdir, Heydər Əliyev siyasi məkəbi...

Onun siyasəti nəticəsində əldə olunan möhtəşəm nailiyyətlər tariximizin parlaq səhifələridir. Bu uğurlar paytaxtımızın daim yeniləşən görkəmində, şəhər və rayonlarımızın sürətli inkişafında, iqtisadiyyat və elmə, təhsil, mədəniyyət və səhiyyədə, eləcə də ictimai-siyasi həyatımızda öz əksini tapmışdır. Heydər Əliyev çox maraqlı, mürəkkəb, zəngin, keşməkeşli bir ömrü yolu keçmiş, həyatın bütün çətinliklərindən qalib çıxmış, öz zəhməti, zəkası, fitri qabiliyyəti ilə on

yüksək zirvəyə yüksəlmişdir. Bu uca zirvənin yolları çətin olsa da, polad iradəsi, dönməz karakteri, şəxsiyyət bütövlüyü bu zirvəni fəth etməkdə ona kömək etmişdir. Bütün dünyanın etiraf etdiyi böyük dövlət xadimi, görkəmli siyasətçi, müstəqil Azərbaycan dövlətinin memarı, zəmanəmizin nadir şəxsiyyətlərindən biri Heydər Əliyev çox zəngin irs qoyub getmişdir. Xalqımızın mənəvi sərəviti olan bu zəngin irsi araşdırılacaq bu nəhəng şəxsiyyətin öz xalqına qırılmaz təllərlə bağlı olduğu, onu ürəkədən sevdirdi, Azərbaycanın inkişafı və tərəqqisi naminə böyük işlər gördüyü, bütün varlığını, həyatını Azərbaycan dövlətçiliyinin möhkəmləndirilməsinə həsr etdiyi göz önünə gəlir.

Heydər Əliyev ömrü insan ruhunun qüdrətinə, yenilməzliyinə, qalib gəlmək əzminə parlaq nümunədir. Ulu Öndərin doğum günündə onun keçirdiyi ömrü yolu kitab kimi vərəqlənir, xatirələr yada düşür. Azərbaycan tarixinin mühüm əhəmiyyətə malik 1969-1987-ci illərdəki təkamülü, 1993-2003-cü illərdə müstəqilliyin möhkəmlənməsinə naminə göstərilən siyasi iradə və bacarıq, dövlətçilik təcrübəsi, zəngin irsə malik siyasi məkəb Heydər Əliyevin adı ilə bağlıdır. Bu illərin hər biri onun şəxsiyyətinin, siyasi müdrikliyinin miqyasını xalqımız üçün daha yaxşı aydınlaşdırır.

Heydər Əliyev birinci dəfə hakimiyyətə gələndə - 1960-cı illərin sonlarında Azərbaycan iqtisadi və mədəni tənəzzül dövrünü yaşayırdı. O zaman məhz Heydər Əliyevin gəlişi ilə cəmiyyət həyatının bütün sahələrində sürətli yüksəliş, milli ruhun inkişafı və mədəniyyətinin tərəqqisi dövrü yaşanmışdır.

Heydər Əliyev ikinci dəfə hakimiyyətə gələndə də yenə özüni siyasi bacarığı gücünə ölkəni vətəndaş müharibəsi təhlükəsindən, ictimai-siyasi pərkəndəlikdən xilas edə bilmiş və cəmiyyətin məqsədini, qayəsini öz varlığını, özüni güclü şəxsiyyətinə də təzahür etdirərək, doğma xalqını yenidən vahid bir məfkurə ətrafında sərbərlər edib onun qəlbində sabaha inam hissi yaratmışdır.

Azərbaycanın və Azərbaycan xalqının taleyində Heydər Əliyevin xilasçılıq və quruculuq missiyası özüni ifadəsini təkcə onun Azərbaycana uzanan müddət rəhbərlik etməsində deyil, həm də bu rəhbərliyin zəngin məzmununa malik olmasında tapır. Tam qətiyyətlə və cəsarətlə demək olar ki, Heydər Əliyevin Azərbaycana rəhbərlik etdiyi dövr onun tarixinin xüsusi, ən intensiv inkişaf mərhələsini təşkil edir. Bu mənada həmin dövrü tarixi-ictimai sənədlərdə hətərləli yüksəliş illəri, bəlkə də yeni tarix adlandırmaq daha dəqiq qiymətləndirmə nümunəsi olardı. Məhz haqqında söhbət gədən zaman kəsiyində Azərbaycan malik olduğu böyük intellektual və



Tarix yaradan dahi şəxsiyyət

insani potensialı, təbii resursları, bir sözlə, milli gücü cəmləyib ölkənin qətiyyətli tərəqqisinin qüdrətli amilinə çevirmək imkanı qazanmış və bununla da, öz tarixinin keyfiyyətə yeni bir dövrünə qədəm qoymuşdur. Bu, tam haqlı olaraq qədim və zəngin tariximizin müasir Azərbaycan cəmiyyətinin yaradılması mərhələsi kimi qiymətləndirilə bilər.

Heydər Əliyevin 1969-cu ildə respublika rəhbərliyinə gəlişi ilə həyat ritmi dəyişmiş, bütün sahələrdə görünməmiş canlanma və inkişaf, nəhəng tikinti-quruculuq işləri başlanmışdır. Bakıda o dövr üçün nadir müəssisələr, paytaxtımıza bu gün də yaraşır verən ictimai binalar tikilmiş, nəhəng yaşayış massivləri salınmış, bir çox sosial layihələr həyata keçirilmişdir.

Heydər Əliyevin çoxqun fəaliyyəti sayəsində Azərbaycan istər sosial-iqtisadi, istərsə də mədəni-humanitar sahələrdə keçmiş SSRİ-nin müttəfiq respublikaları arasında öncül mövqeyə çıxmışdır. Bu tarixi faktın özü bizim hazırkı müstəqilliyimizin 1969-1982-ci illərdə Heydər Əliyev tərəfindən yaradılan iqtisadi və mədəni potensialdan qaynaqlandığını göstərir. Siyasətçilik və illəri haqlı olaraq Azərbaycanın dirçəliş və yüksəliş dövrü kimi soyvətləndirilir.

Hələ sovet dövründə Heydər Əliyevin keçmiş ittifaq və dünya miqyasında qazandığı hörmət və şöhrət Azərbaycan xalqı üçün misilsiz iftixar mənbəyi idi. Heydər Əliyev insanlara xariqələr yaratmaq ruhlandırıcı əsl lider, neqativ hallara qarşı qətiyyətli mübarizə aparən cəsarətli rəhbər, haqq-ədalət çarçısı kimi tanınır və sevilirdi.

Siyasət aləminin patriarxı Heydər Əliyev Sov.İKP MK-nin Siyasi Bürosunun üzvü seçilir. Daha sonra SSRİ Nazirlər Soveti sədrinin birinci müavini təyin olunur. Azərbaycanın SSRİ kimi neytral dövlətin hakimiyyətə iyerarxiyasında yüksək mövqə və vəzifə tutması qürurverici hadisə idi. Xalqın liderinin onun hüduqlarından konarda tanınması və etiraf olunması qədər məfkurəyə və milli düşüncəyə emosional səviyyədə müsbət təsir göstərən digər amil təsəvvür etmək çətinidir. Heydər Əliyevin dünyanın iki super dövlətlərindən birinin rəhbərliyindən olması gerçəkliyini dərk etmək özü-özlüyündə milli-birləşdirici amil kimi məfkurə daşıyıcısı rolunu yerinə yetirirdi.

Heydər Əliyevin siyasi elitanın zirvəsinə yüksəlməsi Azərbaycanın xeyrinə işləyən bilirdi: onun bir əli Vətənin üstündə olacaqdı. İnsanlar bu düşüncələrinə yamılandılar. Heydər Əliyev ittifaq büdcəsindən Azərbaycana mümkün qədər çox vəsait ayırmasına, bir sıra ittifaqıyaşlı layihələrin Bakıya yönəldilməsinə nail oldu.

Əgər 1969-1987-ci illərdə Azərbaycan cəmiyyətinin həyatında baş verən sürətli tərəqqi sayəsində ölkə-

nin mahiyyət etibarilə yeni keyfiyyət halına, Azərbaycan tarixinin isə yeni inkişaf mərhələsinə keçməsi inkar ediləməz realılıqla bağlıdırsa, Azərbaycanın ikinci dəfə yeni keyfiyyətə halına və deməli, yeni tarixi mərhələyə daxil olması da, artıq başqa siyasi realılıqlar çərçivəsində, 1993-cü ildə Heydər Əliyevin qayıdışı ilə bir-bəşə olaçaqdır.

Heydər Əliyevin xalqın təkiddi ispartoyı ilə 1993-cü ildə siyasi hakimiyyətə möhtəşəm qayıdışı Azərbaycan tarixində həlledici rol oynadı. Heydər Əliyev öz dönüşü ilə dövlətimizi və xalqımızı xilas etdi. Ulu Öndər həyatının ən böyük missiyasını yerinə yetirmiş oldu. Bu tarixi dönüş olmasaydı, bəlkə bugünkü Azərbaycan da olmasaydı. Qısa bir zamanda ölkədə vətəndaş müharibəsi təhlükəsinin qarşısı alındı. Daxili və xarici bədxahlardan Azərbaycan parçalamaya, dövlətçiliyimizi həvə etmək istiqamətindəki bütün cəhdlərinin qarşısı unikal siyasi təkliflərlə etibarlı şəkildə alınmışdır. Heydər Əliyev öz qayıdışı ilə Azərbaycana sülh, sabitlik, dirçəliş və fasiləsiz inkişaf gətirdi. Yaradılan dayanıqlı siyasi sabitliyin ardınca iqtisadiyyatda tənəzzülün cəmlənməsi, maliyyə-nizam-intizamın yaradılması, aqriq rəhbərliyin həyata keçirilməsi, yeni iqtisadi sistemə keçid təmin edən cəsarətli addımların atılması həm də Azərbaycanın müstəqilliyini möhkəmləndirən əsasların yaradılması demək idi.

Müstəqil Azərbaycan dövləti quruculuğunun əsasını təşkil edən çoxşaxəli və ardıcıl layihələrin tənənəsi həm də Heydər Əliyevin xilaskarlıq missiyasının gerçəkləşməsi kimi qavranılır.

Artıq hər bir cəmiyyət üzvündə dövlətimizin yenilməzliyi ilə bağlı böyük əminlik yarandı. Çünki dövlətin inkişafı üçün siyasi xalqın arasında dahi Heydər Əliyev dayanırdı. Azərbaycan Respublikasında çevik, müttərəqqi və demokratik elementlərlə zəngin idarəetmənin əsasını qoymaqla, Ulu Öndər Heydər Əliyev həm də unikal hərərtərəfli inkişaf, möhkəm dövlətçiliyə sarsılmaz zəmin hazırladı. Məhz Ulu Öndərin hazırladığı bu zəmin əsasında Azərbaycan öz inkişafının ən uca məqamlarını davamlı olaraq fəth edir, regional güc və təhlükəsizlik mərkəzinə çevrilir. Heydər Əliyevin siyasi, iqtisadi və mədəni irsinin qorunub saxlanması, ona istinad edilməsi qlobal müstəvidə Azərbaycan Respublikasının nüfuzunun, şöhrətinin və etibarının durmadan artmasını şüurləndirdi...

Heydər Əliyevin xilaskarlıq missiyası onun Azərbaycanın taleyində uğurla yerinə yetirdiyi digər tarixi vəzifə - quruculuq missiyası ilə qoşa addımlamışdır. Əslində, bunların hər ikisi müəyyən tarixi mərhələdə Heydər Əliyev şəxsiyyətinin miqyasının ifadəsi kimi çıxış etmiş, ölkənin həm

mövqəduğunun, həm də inkişafının təminatı vəzifəsini yerinə yetirmişdir.

Heydər Əliyev epoxası zəngin və çoxşaxəli Azərbaycan tarixində müstəsna yer tutur. Onun çoxşaxəli fəaliyyəti əhəmiyyəti və dəyəri baxımından ölkənin hüduqlarına əşaraq, dünyada gedən qlobal proseslərə də öz təsirini göstərirdi. Buna görədir ki, o, ənənəvi və müasir, novator keyfiyyətlərin ideal sintezinə nail olmuş, bu dəyərlərin vərsisliyini təmin etmişdir. Xalqın rəğbətini ən ali məqamına - Ulu Öndər səviyyəsinə yüksəlmək məhz bunların sayəsində mümkün olmuşdur.

Xalqımızın Ulu Öndəri Heydər Əliyev müstəqil Azərbaycan dövlətinin təməlini qoymaqla müqəddəs bir missiyasını gerçəkləşdirdi: milliliklə dövlətçiliyi bir-birinə qovuşdurdu, onları sarsılmaz vəhdətini təmin etdi. Dünyadakı hər bir xalqın arzusunda olduğu bu əlçatmaz ideal Azərbaycan adlı məkəbdə təraşlandı.

Heydər Əliyevin sayəsində yeni yüzilliyə, həm də yeni minilliyə müstəqil dövlət kimi qədəm qoymaq tariximizdə ilk dəfə baş verdi və bu, əbədi proses olacaqdır.

İstər Azərbaycan tarixində, istərsə də xalqın yaddaşında Heydər Əliyev müstəqil və suveren dövlətin simvolu, xarizmatik siyasətçisi, cəsarətli insan və ən böyük vətəndaş kimi qalmışdır və qalacaqdır. O, Azərbaycanın ən tarixi tarixində bütöv bir epoxanın özündə təcəssüm etdirən, müstəqil dövlətin siyasi, iqtisadi, hüquqi, sosial-mədəni, elmi əsaslarını yaradan, onların ardıcıl inkişafını təmin edən siyasi kursun və milli inkişaf strategiyasının müəllifidir.

Heydər Əliyev XX əsr Azərbaycan siyasətinin ən parlaq siması və XXI əsr müstəqillik kursunun memarıdır. Onun həyata keçirdikləri, nəzəri ifadə etdiyi, praktiki diplomatiya verdiyi töhfələr hələ uzun illər aradılacaq və hər dəfə də yeni bir incəlik tapılacaqdır. Bu proses sonsuzdur...

Çox illər keçəcək, lakin çöçklənən ölkəmizin vətəndaşları dövlət müdrikliyi və sarsılmaz mətinliyi sayəsində Azərbaycanın gələcəyini təmin etmiş bu dahi insanı unutmayacağıq. Heydər Əliyev irsi bu gün də Azərbaycanı yaşadır, inkişaf etdirir.

İndi ölkəmizdə Heydər Əliyevin müstəqil dövlətçilik təlimi, Heydər Əliyevin siyasi kursu və Heydər Əliyev fəlsəfəsi dəyişən və inkişaf edən realılıqlarla, zənginləşən yeni proseslərlə birlikdə yaradıcı şəkildə həyata keçirilir. Beləliklə, möhkəm bünövrələr, böyük sütunlar üzərində yeni və möhtəşəm Azərbaycan qurulur. Ulu Öndər Heydər Əliyev tərəfindən yaradılmış müasir Azərbaycan artıq daha yüksək zirvələrə fəth etməkdə, dünyanın qüdrətli dövlətlərindən biri kimi tanınmaqdadır. Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin çoxşaxəli, məqsədyönlü və yorulmaz fəaliyyəti, dövlətçilik işinə çoxşaxəli düşünlümlü ya-

naşmaları, analitik tənqidi, müdrik siyasəti, dərin düşüncəsi ilə müstəqil Azərbaycan dövlətçiliyinin yeni epoxası formalaşır.

Möhtərəm Prezident İlham Əliyevin apardığı daxili və xarici siyasət bir daha sübut edir ki, Ulu Öndərin qətiyyətli səyləri noticesində müstəqilliyi tam təmin olunan ölkəmiz durmadan inkişaf edir və qüdrətli dövlətə çevrilir.

Əsası Heydər Əliyevin yorulmaz əməyi ilə qoyulmuş bu dayanıqlı inkişafçı İlham Əliyevin dövlət xadimi istedadı sayəsində davam edir. Heydər Əliyevin siyasi, iqtisadi və mədəni irsinin etibarlı qoruyucusu Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev Ulu Öndərin müəyyənləşdirdiyi unikal mövqədə olma və inkişaf strategiyasını dinamik dəyişən zamanın tələblərinə uyğun elementlərlə zəngin-

önəmli məqam isə ondan ibarətdir ki, dünya bu müharibənin gedişində Azərbaycanı yenidən kəşf edib, ölkəmiz haqqında, onun malik olduğu güc barədə beynəlxalq birlikdə dəqiq təsəvvür formalaşdırıb. Onlar görürlər ki, müstəqillik tarixi dövründə inanılmaz dərəcədə güclənən Azərbaycanla heç bir halda təhdid dilində danışmaq olmaz. Çünki onun xalqın maraqlarını bütün dəyərlərdən üstün tutan, ölkənin bütün potensialını Vətən naminə səfərbər edən, "Qarabağ Azərbaycanıdır!" kəlməsini Azərbaycan tarixinə əbədi həkk edən Lideri var. Prezident İlham Əliyevin qazandığı ümummilli etimad və beynəlxalq dəstək Heydər Əliyev siyasi irsinin böyük qələbəsi, ölkəmizin uğurlu gələcəyinin təminatıdır.

Böyük məqsədlərini reallaşdırmaq yolunda uğurları ilə dünya miqyasında tanınmış İlham Əliyevin yanında isə hər zaman istər ictimai, istərsə də siyasi fəaliyyətində daim Heydər Əliyev amallarını yaşadan, doğrudan, təbliğ edən, Azərbaycanın Birinci vitse-prezidenti Mehriban xanım Əliyeva var. Mehriban Əliyeva Ulu Öndərin ideyalarını Azərbaycanla layiqincə yaşadılmasını təmin edir, həm də onun beynəlxalq miqyasda təşviqatını böyük peşəkarcılıqla həyata keçirir. Dövlət quruculuğu prosesində müxtəlif layihələri, təklifləri, təşəbbüsləri ilə ümumi işin gedişinə böyük tökən verir. Ölkə həyatının bütün sahələrində irəli sürdüyü uğurlu təşəbbüslər, həyata keçirdiyi proseslər cəmiyyətdə onun müsbət imicini formalaşdıraraq, nəticə etibarilə Mehriban xanım Əliyevin siyasi nüfuzunun daha da yüksəlməsinə əməli töhfə verir. Mehriban xanım indiyədək məsul olduğu bütün işlərdə peşəkarcılıq, bacarıq nümayiş etdirib və onların hamısını uğurla yekunlaşdırıb. O, hər zaman xalqımızın mövqeyindən çıxış edərək Azərbaycan üçün çox böyük işlər görüb və bu işlərin altına öz imzasını atıb. Mehriban xanımın fəaliyyəti, əməlləri yüz minlərlə insanın Heydər Əliyev kursu və İlham Əliyev missiyası ətrafında birləşməsinə, səfərbər olmasına əsaslı təminat yaradır. Bu, Vətən müharibəsi zamanı da belə idi, indi də belədir. Vətən müharibəsi vaxtı Mehriban xanım Əliyeva təkə naməsidir, parlaq səhifəsidir. Qələbə sevincimiz, Zəfər Günümüz çoxşaxəli tariximizin ən yaddaqalan səhifəsi kimi tariximizə yazılmışdır.

Prezident İlham Əliyevin "güclü dövlət" konsepsiyasının əsasını iqtisadi, siyasi və hərbi güc təşkil etdikdi ki, məhz onların vəhdəti noticesində 44 günlük İkinci Qarabağ müharibəsində qalib oldu. Vətən müharibəsi Prezidenti İlham Əliyevin 2003-cü ildə prezident seçkiləri zamanı xalqa verdiyi vədlərin real həyatda öz təsdiqini tapmasındır. Bu, həm də Heydər Əliyev yoludur və bu yolun uğuru ondadır ki, onu İlham Əliyev kimi təcrübəli dövlət xadimi gədir. 1993-cü ildə Azərbaycanın böhranları içərisində də işləməyə və məhv olmaq təhlükəsi ilə üzləşəndə Heydər Əliyev Vətən üçün hansı missiya ilə canını fəda edirdisə, indi həmin missiyanı Prezident İlham Əliyev uğurla yerinə yetirir. Ona görə də bu gün qüruru kodlarından böyük olan xalqımızın düşmənlə döyüşdə göstərdiyi misilsiz qəhrəmanlıq heç vaxt unudulmayacaq. Bu, öz hüququnun mənliliyi heç nəyə qurban verməyən, ədalətsizliklə heç vaxt barışmayan, öz torpağını namusu qədər müdriyyətlə bilən bir millətin şərf məsələsi idi.

Artıq həyatımızda yeni dövr başlayıb. Bu dövrün özünəməxsus əzəllikləri var. Biz Azərbaycan beynəlxalq münasibətlərdə yürütdüyü siyasətin yeni konturlarını görürük. İkitərəfli və çoxtərəfli əlaqələrdə yeni əməkdaşlıq parametrləri müşahidə olunur. Ən

lənəmli məqam isə ondan ibarətdir ki, dünya bu müharibənin gedişində Azərbaycanı yenidən kəşf edib, ölkəmiz haqqında, onun malik olduğu güc barədə beynəlxalq birlikdə dəqiq təsəvvür formalaşdırıb. Onlar görürlər ki, müstəqillik tarixi dövründə inanılmaz dərəcədə güclənən Azərbaycanla heç bir halda təhdid dilində danışmaq olmaz. Çünki onun xalqın maraqlarını bütün dəyərlərdən üstün tutan, ölkənin bütün potensialını Vətən naminə səfərbər edən, "Qarabağ Azərbaycanıdır!" kəlməsini Azərbaycan tarixinə əbədi həkk edən Lideri var. Prezident İlham Əliyevin qazandığı ümummilli etimad və beynəlxalq dəstək Heydər Əliyev siyasi irsinin böyük qələbəsi, ölkəmizin uğurlu gələcəyinin təminatıdır.

Böyük məqsədlərini reallaşdırmaq yolunda uğurları ilə dünya miqyasında tanınmış İlham Əliyevin yanında isə hər zaman istər ictimai, istərsə də siyasi fəaliyyətində daim Heydər Əliyev amallarını yaşadan, doğrudan, təbliğ edən, Azərbaycanın Birinci vitse-prezidenti Mehriban xanım Əliyeva var. Mehriban Əliyeva Ulu Öndərin ideyalarını Azərbaycanla layiqincə yaşadılmasını təmin edir, həm də onun beynəlxalq miqyasda təşviqatını böyük peşəkarcılıqla həyata keçirir. Dövlət quruculuğu prosesində müxtəlif layihələri, təklifləri, təşəbbüsləri ilə ümumi işin gedişinə böyük tökən verir. Ölkə həyatının bütün sahələrində irəli sürdüyü uğurlu təşəbbüslər, həyata keçirdiyi proseslər cəmiyyətdə onun müsbət imicini formalaşdıraraq, nəticə etibarilə Mehriban xanım Əliyevin siyasi nüfuzunun daha da yüksəlməsinə əməli töhfə verir. Mehriban xanım indiyədək məsul olduğu bütün işlərdə peşəkarcılıq, bacarıq nümayiş etdirib və onların hamısını uğurla yekunlaşdırıb. O, hər zaman xalqımızın mövqeyindən çıxış edərək Azərbaycan üçün çox böyük işlər görüb və bu işlərin altına öz imzasını atıb. Mehriban xanımın fəaliyyəti, əməlləri yüz minlərlə insanın Heydər Əliyev kursu və İlham Əliyev missiyası ətrafında birləşməsinə, səfərbər olmasına əsaslı təminat yaradır. Bu, Vətən müharibəsi zamanı da belə idi, indi də belədir. Vətən müharibəsi vaxtı Mehriban xanım Əliyeva təkə naməsidir, parlaq səhifəsidir. Qələbə sevincimiz, Zəfər Günümüz çoxşaxəli tariximizin ən yaddaqalan səhifəsi kimi tariximizə yazılmışdır.

Prezident İlham Əliyevin "güclü dövlət" konsepsiyasının əsasını iqtisadi, siyasi və hərbi güc təşkil etdikdi ki, məhz onların vəhdəti noticesində 44 günlük İkinci Qarabağ müharibəsində qalib oldu. Vətən müharibəsi Prezidenti İlham Əliyevin 2003-cü ildə prezident seçkiləri zamanı xalqa verdiyi vədlərin real həyatda öz təsdiqini tapmasındır. Bu, həm də Heydər Əliyev yoludur və bu yolun uğuru ondadır ki, onu İlham Əliyev kimi təcrübəli dövlət xadimi gədir. 1993-cü ildə Azərbaycanın böhranları içərisində də işləməyə və məhv olmaq təhlükəsi ilə üzləşəndə Heydər Əliyev Vətən üçün hansı missiya ilə canını fəda edirdisə, indi həmin missiyanı Prezident İlham Əliyev uğurla yerinə yetirir. Ona görə də bu gün qüruru kodlarından böyük olan xalqımızın düşmənlə döyüşdə göstərdiyi misilsiz qəhrəmanlıq heç vaxt unudulmayacaq. Bu, öz hüququnun mənliliyi heç nəyə qurban verməyən, ədalətsizliklə heç vaxt barışmayan, öz torpağını namusu qədər müdriyyətlə bilən bir millətin şərf məsələsi idi.

Artıq həyatımızda yeni dövr başlayıb. Bu dövrün özünəməxsus əzəllikləri var. Biz Azərbaycan beynəlxalq münasibətlərdə yürütdüyü siyasətin yeni konturlarını görürük. İkitərəfli və çoxtərəfli əlaqələrdə yeni əməkdaşlıq parametrləri müşahidə olunur. Ən

Müstəqil Azərbaycan dövlətçilik tarixinin ən parlaq səhifəsi Ulu Öndər Heydər Əliyev tərəfindən yazıldı. Heydər Əliyev bugünkü və gələcək nəsillər üçün müstəqil, çiçəklənən bir dövlət - müstəqil Azərbaycanı miras qoydu. Bu gün dahi öndərimiz aramızda olmasa da, onun yaratdığı dövlətçilik fəlsəfəsi hər gün bizimlə qoşa, hətta bizdən öndə addımlayır, yaşayır, yaşadılır. Çünki Vətəni, dövləti sevmək hər bir azərbaycanlının qəlbini güşəsində Heydər Əliyev adlı dühə yaşayır, əbədi və ölməz Heydər Əliyev dühəsi...

Asif ƏSGƏROV,
Nəsimi Rayon İcra Hakimiyyətinin başçısı



Milli Məclisdə Özbəkistan nümayəndə heyəti ilə görüş keçirilib

Mayın 3-də Milli Məclisin Sədr müavini, parlamentin İctimai birliklər və dini qurumlar komitəsinin sədri Fəzail İbrahimli ölkəmizdə səfərdə olan Özbəkistan Ali Məclisi Senatının, Türk Dövlətləri Təşkilatı Ağsaqqallar Şurasının üzvü Sodikjon Turdiyevin rəhbərlik etdiyi Özbəkistan nümayəndə heyəti ilə görüşüb.

Milli Məclisin Mətbuat və ictimaiyyətlə əlaqələr şöbəsinin verən məlumatına görə, vitse-spiker Fəzail İbrahimli Milli Məclisin Sədri Sahibə Qafarovanın salamlarını Özbəkistan nümayəndə heyətinin üzvlərinə çatdırıb. O, qarşılıqlı səfərlərin və aparılan danışıqların əlaqələrin inkişafında mühüm əhəmiyyət kəsb etdiyini söyləyib, bu səfərin Azərbaycan üçün əlamətdar günlərə - xalqımızın Ümummilli Lideri Heydər Əliyevin 100 illiyi ilə əlaqədar silsilə tədbirlərin keçirildiyi bir zamana təsadüf etdiyini bildirib.

Vitse-spiker dövlətlərimiz və xalqlarımız arasında tarixən səmimi dostluq və qardaşlıq münasibətlərinin yarandığını deyib, Azərbaycanla Özbəkistan arasında ikitərəfli əlaqələrin daha da möhkəmlənməsi üçün yaxşı perspektivlərin olduğunu qeyd edib.

İki ölkə parlamentləri arasında əməkdaşlığın inkişaf etdirilməsinin vacibliyindən danışan vitse-spiker qanunvericilik orqanlarımızda fəaliyyət göstərən dostluq qrupları çərçivəsində əlaqələrin genişləndirilməsinin tövrübə və informasiya mübadiləsi baxımından önəmli olduğunu deyib. Fəzail İbrahimli Azərbaycanın Ermə-



nistan tərəfindən 30 ilə yaxın işğal altında saxlanılmış əzəli torpaqlarını azad etdiyini və öz ərazi bütövlüyünü bərpa etdiyini vurğulayıb, hazırda işğaldan azad edilmiş ərazilərdə sürətlə həyata keçirilən quruculuq işlərindən danışdı.

Özbəkistan Ali Məclisi Senatının üzvü, Özbəkistanın qəhrəmanı, respublika veteranlarının ictimai fəaliyyətinin dəstəklənməsi üzrə "Nuraniy" Fondunun İdarə Heyətinin sədri, Türk Dövlətləri Təşkilatı Ağsaqqallar Şurasının üzvü Sodikjon Turdiyev ölkəmizlə bağlı xoş təəssürlərini bölüşüb. O, Özbəkistanın Azərbaycanla əməkdaşlığın möhkəmləndirilməsində maraqlı olduğunu deyib, xalqlarımız arasında qədim tarixə malik əlaqələrdən bəhs edib.

Sodikjon Turdiyev Azərbaycanın türk dünyasının güclü dövlətlərindən biri olduğunu bildirdikdən sonra, Azərbaycan xalqının Ümummilli Lideri Heydər Əliyevin xidmətlərini xüsusi vurğulayıb. Bu günlərdə Özbəkistanda da Ulu Öndər Heydər Əliyevin 100 illik yubileyinə həsr olunmuş tədbirlərin keçirildiyini deyən qonaq gər-

kəmli dövlət xadimi Heydər Əliyevin Özbəkistan-Azərbaycan əlaqələrinin möhkəmlənməsində rolundan bəhs edib.

Qonaq parlamentlərarası münasibətlərin genişləndirilməsinin əhəmiyyətindən danışdı, parlament dostluq qrupları çərçivəsində əməkdaşlığın inkişaf etdirilməsinin vacibliyini qeyd edib.

Söhbətdə Milli Məclisin Özbəkistanla parlamentlərarası əlaqələr üzrə işçi qrupunun üzvləri Cavanşir Paşazadə, Elman Nəsirov ölkələrimiz arasında münasibətlərin genişləndirilməsi, parlamentlərarası əlaqələrin inkişafı ilə bağlı fikirlərini açıqlayıblar.

Görüşdə Özbəkistan Ali Məclisi Nümayəndələr Palatasının sədr müavini, Azərbaycanla parlamentlərarası əlaqələr üzrə dostluq qrupunun rəhbəri Alişer Kadirov, Özbəkistan Ali Məclisi Senatının komitə sədri, Azərbaycanla dostluq qrupunun üzvü Odiljon İminov, Özbəkistanın Azərbaycandakı səfiri Bahrom Aşrafxanov, səfirliyin əməkdaşları və digər rəsmi şəxslər iştirak ediblər.

"Azərbaycan"

Hərbi polisin yaranmasının 31-ci ildönümünü qeyd edilib

Müdafiə Nazirliyinin rəhbər heyəti hərbi polisin yaranmasının 31-ci ildönümünü münasibətlə Hərbi Polis İdarəsini ziyarət edib.

Nazirliyin Mətbuat xidmətindən AZƏRTAC-a bildirilib ki, əvvəlcə Ümummilli Lider Heydər Əliyevin idarəsinin heyətində ucaldırılmış büstü önünə gül dəstəsi düzülərək xatirəsinə ehtiram nümayiş etdirilib.

Nazirliyin rəhbər heyəti fəxri qonaqlar kitabına ürk sözlərini yazıb.

Sonra Müdafiə Nazirliyinin rəhbərliyi qapalı və açıq idman zalları, eləcə də futbol meydançasına baxış keçirib. Azərbaycan Ordusunda keçirilən müxtəlif idman yarışları və müsabiqələrdə fərqlənən hərbi qulluqçularla görüşüb. Nazirliyin rəhbər heyətinə hərbi qulluqçuların oldu etdikləri nailiyyətlər barədə ətraflı məlumat verilib.

Daha sonra Hərbi Polis İdarəsinin avtomobil parkında hərbi avtomobillərə baxış keçirilib, nəqliyyat vasitələrinin texniki göstəricilərinin yüksək səviyyədə saxlanılması, həmçinin təlimata uyğun istifadə və istismarına xüsusi diqqət yetirilməsi ilə bağlı müvafiq tövsiyələr verilib.



Hərbi Polis İdarəsinin rəisi polkovnik-leytenant Elgün Əliyev hərbi polisin fəaliyyəti və qoşun xidmətinin təşkili barədə məruzə etdikdən sonra ölkə ərazisindəki müxtəlif komandanant postlarının fəaliyyəti və deoabağlantı vasitəsilə izlənilib. Sonra nazirliyin rəhbər heyəti hərbi qulluqçularla görüşüb, onların qayğıları ilə maraqlanıb, şərfli və məsuliyyətli xidmətlərində uğurlar arzulayıb.

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti, Silahlı Qüvvələrin Ali Baş Komandanı İlham Əliyevin Azərbaycan Ordusu qarşısında qoyduğu tapşırıqlar fəaliyyəti üzrə çatdırılıb. Ulu Öndər Heydər Əliyevin ordu quruculuğu istiqamətində başladığı işlərin Azərbaycan Respublikasının Prezidenti tərəfin-

dən bu gün də uğurla davam etdirildiyi bildirilib.

Müzəffər Ali Baş Komandanın rəhbərliyi ilə Vətən müharibəsində qazanılan şanlı Qələbədən sonra ordumuzun döyüş təcrübəsinin dünyanın bir çox qabaqcıl ölkələrinin orduları tərəfindən öyrənilməsi xüsusi diqqətə layiqdir.

Bildirilib ki, məhz Müzəffər Ali Baş Komandanın möhkəm iradəsi nəticəsində azad edilmiş ərazilərdə Azərbaycan Ordusunun fəaliyyəti bu gün də uğurla davam etdirilir.

Qeyd olunub ki, Vətən müharibəsində və sonrakı dövrdə fəaliyyəti Müdafiə Nazirliyinin rəhbərliyi tərəfindən yüksək qiymətləndirilən hərbi polisin hərbi qulluqçularından 7 nəfəri Birinci Qarabağ müha-

ribəsində, 3 nəfəri İkinci Qarabağ müharibəsində şəhid olub, bir çoxu isə müxtəlif orden və medallarla təltif edilib.

Azərbaycan Ordusunun digər hərbi qulluqçuları ilə yanaşı, hərbi polisin şəxsi heyətinin də qarşıya qoyulan bütün tapşırıqları layiqincə yerinə yetirdiyi vurğulanıb.

Hərbi polisin digər dövlət qurumları ilə qarşılıqlı əlaqədə fəaliyyətinin Azərbaycan Ordusunda nizam-intizamın qorunub saxlanılmasına müsbət töhfə verdiyi qeyd edilib.

Hərbi Polisin şəxsi heyəti yaradılan şəraitə görə minnətdarlığını bildirib, bu tarixi məqamda Azərbaycan Ordusunun sıralarında xidmət etməkdən qürur duyduqlarını vurğulayıb.

Tədbirdə hərbi polisin yaranmasının 31-ci ildönümü münasibətlə müdafiə nazirinin əmri oxunub və xidmətdə fərqlənən bir qrup hərbi qulluqçulara təltif edilib.

Sonda Əməkdar incəsənət xadimi, Prezidentin fərdi təqaüdcüsü polkovnik Abdulla Qurbaninin hərbi polisin tarixi və xidməti fəaliyyətini əks etdirən "Mənim hərbi polisim" adlı kitabının ilk nüsxəsi Müdafiə Nazirliyinin rəhbərliyinə təqdim olunub və birgə xatirə fotosu çəkdirilib.

Təhsilverənlərin sertifikatlaşdırılması qaydaları təkmilləşdirilir

Mayın 3-də Milli Məclisin Əmək və sosial siyasət komitəsinin iclası keçirilib. Komitənin sədri Musa Quliyev gündəlik 4 məsələnin daxil edildiyini bildirib.

Milli Məclisin Mətbuat və ictimaiyyətlə əlaqələr şöbəsinin verən məlumatına görə, qanun layihələri barədə danışan Milli Məclis Aparatının Sosial qanunvericilik şöbəsinin müdiri Adil Vəliyev bildirdi ki, birinci məsələ olan Əmək Məcəlləsində, "Məktəbəqədər təhsil haqqında" və "Ümumi təhsil haqqında" qanunlarda dəyişiklik edilməsi barədə qanun layihəsi (birinci oxunuş) dövlət məktəbəqədər və ümumi təhsil müəssisələrində işləyən təhsilverənlərin sertifikatlaşdırılması, eləcə də dövlət məktəbəqədər təhsil müəssisələrinə təbiiyət müəllimlərinin işə qəbulu və yerləşdirilməsi qaydalarının təkmilləşdirilməsi məqsədi ilə hazırlanıb.

Şöbə müdiri diqqətə çatdırıb ki, dəyişikliklər ölkə Prezidentinin sərəncamı ilə təsdiq olunan "Azərbaycan Respublikasının 2022-2026-cı illərdə sosial-iqtisadi inkişaf Strategiyası"nın əsas hədəflərindən biri olan "Qabaqcıl təcrübə əsasında məktəbəqədər təhsil üzrə peşəqəvi və idarəetmə heyətinin sertifikatlaşdırılması sisteminin yaradılması və təbiiyət" tələbindən irəli gəlir.

Dövlət ümumi təhsil müəssisələrində işləyən təhsilverənlərin sertifikatlaşdırılması sisteminin artıq tətbiq olunduğunu qeyd edən Adil Vəliyev layihədə məktəbəqədər təhsil müəssisələrində çalışan təhsilverənlərdən keçən sertifikatlaşdırılmadan keçirilməsinin təklif olunduğunu bildirdi.

Qanunvericiliyə görə ilk dəfə işə qəbul olunan müəllimlərin 5 il müddətində sertifikatlaşdırılmadan keçmədiyini deyən Adil Vəliyev bu məhdudiyyətin onları sertifikatlaşdırılmadan keçən təhsilverənlərin məaşına nəzərdə tutulan əlavələrdən məhrum etdiyini və müəllimlərin haqlı narazılığına səbəb olduğunu diqqətə



çatdırıb. Ona görə də layihədə Əmək Məcəlləsinə ilk dəfə işə qəbul olunan təhsilverənlərin 5 (beş) il müddətinə deyil, 3 (üç) il müddətinə sertifikatlaşdırılmaya cəlb edilməməsi təklif olunub. Şöbə müdiri məsələyə yaş 60 və daha çox olan təhsilverənlərin sertifikatlaşdırılmaya könüllü əsasla cəlb edilməsi qaydasını da təklif olunan daha bir müddətdəki dəyişiklik kimi ayrıca vurğulayıb.

Gündəlik ikinci məsələsi olan "Sanitariya-epidemioloji salamatlıq haqqında", "Şəhid adının əbədiləşdirilməsi və şəhid ailələrinə edilən güzəştlər haqqında", "Yanğın təhlükəsizliyi haqqında", "Milli arxiv fondu haqqında", "Valideynlərini itirmiş və valideyn himayəsindən məhrum olmuş uşaqların sosial müdafiəsi haqqında" və "Hərbi vəzifə və hərbi xidmət haqqında" qanunlarda dəyişiklik edilməsi barədə qanun layihəsi (birinci oxunuş) AMEA-nın bezi elmi müəssisə və təşkilatlarının, habelə digər qurumların Elm və Təhsil Nazirliyinin tabeliyinə verilməsi ilə bağlı hazırlanıb. Layihədə komitənin müzakirəsinə təqdim olunan "Şəhid adının əbədiləşdirilməsi və şəhid ailələrinə edilən güzəştlər haqqında" qanuna təklif olunan dəyişikliklərin əsasən, müvafiq icra hakimiyyəti orqanının müəyyən etdiyi elmi təşkilatın magistratura səviyyəsi təhsil müəssisələrini sırasından çıxarılıb.

Adil Vəliyev üçüncü məsələ olan "Sosial müavinətlər haqqında" qanunda dəyişiklik edilməsi barədə qanun layihəsi (ikinci oxunuş) ilə bağlı bildirib ki, sənəddə Ailə Məcəlləsinə edilən dəyişikliklərə uyğun olaraq 2 yeni müavinət növünün - himayədar ailəyə verilmiş uşağın tərbiyə edil-

məsinə görə aylıq müavinət və həmin uşaqlara mövsümi geyim alınması üçün birdəfəlik müavinət növü təsis edilməsini nəzərdə tutulur.

Nəhayət, "Sosial xidmət haqqında" qanunda dəyişiklik edilməsi barədə qanun layihəsi (ikinci oxunuş) da Ailə Məcəlləsinə edilən dəyişikliklərdən irəli gələrək qanunun 17.1-ci maddəsində "himayədar ailə" sözlərinin çıxarılması təklif olunub.

Sonra Əmək və sosial siyasət komitəsinin sədri Musa Quliyev Azərbaycanda əhalinin, xüsusən həssas qruplardan olan insanların sosial müdafiəsinin gücləndirilməsinin ölkə Prezidentinin sosial siyasətinin mühüm tərkib hissəsi olmasından söz açıb. 2018-ci ildən başlayaraq ölkədə yeni sosial islahatlar davam etdirilməyə başlandıqı qeyd edən komitə sədri ötən müddətdə böyük həcmli 4 sosial islahat paketinin qəbul olduğunu, müavinətlərin, pensiyaların, məktəblilərin və digər sosial təminatların kifayət qədər yüksək səviyyədə artırılmasından danışdı. Bu islahatlar sisteminə valideyn himayəsindən məhrum olmuş uşaqlara qayğının xüsusi yer tutduğunu söyləyən Musa Quliyev ölkə Prezidentinin müvafiq fərmanı ilə valideyn himayəsindən məhrum olmuş uşaqların ailə mühitində tərbiyələnməsi imkanlarının genişləndirilməsi, ailə əsaslı alternativ qayğı ilə əhatə olunması və daha çox sosiallaşması məqsədilə qanunvericilikdə yeni hüquqi imkanların yaradıldığını vurğulayıb. O, Ailə Məcəlləsinə və onun irəli gələrək digər qanunlara, o cümlədən "Sosial müavinətlər haqqında" qanuna təklif olunan dəyişikliklərin əsas mahiyyətini valideyn himayəsindən məhrum

olmuş uşaqların ailə mühitində tərbiyə alması üçün yeni bir alətin himayədar ailə institutu yaradılması ilə bağlı olduğunu diqqətə çatdırıb.

Sonra Əmək və əhalinin sosial müdafiəsi nazirinin müavini Vüsal Nəzirli təklif olunan dəyişikliklərdə nəzərdə tutulan himayədar ailə institutu haqqında deputatlarla ətraflı məlumat verib. Bildirib ki, himayədar ailə institutu valideyn himayəsindən məhrum olan, öz bioloji ailəsində qalmamış mümkün olmayan uşaqların qısa və ya uzun müddət ərzində dövlət nəzarəti altında, müqavilə ilə ödənişli əsaslarla ailə mühitində böyüməsinə təmin edən ailə əsaslı alternativ qayğı növüdür. Bu modelin səciyyəvi xüsusiyyətlərini diqqətə çatdıran nazir müavininin onun əsas üstünlüklərindən və himayədar valideynlərə qarşı irəli sürülən meyarlardan və tələblərdən danışdı. Vüsal Nəzirli uşağ himayədar ailəyə verildikdən sonra nazirlik tərəfindən monitorinqlərin keçirilməsi, himayədar ailəyə veriləcək uşaqlara görə aylıq və birdəfəlik müavinətlərin təyin edilməsi qaydalarını şərh edib.

Qanun layihələrinin müzakirəsində Əmək və sosial siyasət komitəsi sədrinin müavini Mələhət İbrahimqızı, komitə üzvləri Jalə Əliyeva, İlham Məmmədov, Aqil Məmmədov, Vüqar Bayramov, Sevinc Hüseynova çıxış ediblər. Onlar təklif olunan dəyişiklikləri təqdir edərək onların müddətdəki və zəruri olduğunu bildirdilər.

Müzakirələrin sonunda gündəlikdəki dörd qanun layihəsi baxılmaq üçün Milli Məclisin plenar iclasına tövsiyə olunub.

"Azərbaycan"

Baş prokuror Türkiyədə işgüzar səfərdədir

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab İlham Əliyevin göstərişi və tövsiyələrinə uyğun olaraq Azərbaycan Respublikasının prokurorluğu orqanları və nüfuzlu beynəlxalq təşkilatlar, o cümlədən dünya prokurorlarının ilk və yeganə global təşkilatı olan və 170-dən çox dövlətin üzvü olduğu Beynəlxalq Prokurorlar Assosiasiyası (BPA) ilə səmərəli qarşılıqlı əməkdaşlığı davam etdirir.

Baş prokuror Kamran Əliyevin rəhbərlik etdiyi nümayəndə heyəti Beynəlxalq Prokurorlar Assosiasiyasının 1-ci Pan-Avropa Regional Konfransında iştirak etmək məqsədilə İstanbul şəhərinə işgüzar səfərə gedib.

Ümumilikdə 32 dövlətin baş prokurorunun və nüfuzlu beynəlxalq təşkilatların rəhbərlərinin iştirak etdiyi konfrans açıq elan edilən Türkiyə Ali Məhkəməsinin baş prokuroru Bekir Şahin qonaqları salamlayaraq konfransın işinə uğurlar arzu edib.

Bekir Şahin Assosiasiyanın 1-ci Pan-Avropa Konfransına hazırlıq çərçivəsində Azərbaycanın Baş Prokurorluğu tərəfindən göstərilən dəstəyə görə təşəkkürünü bildirib.



Azərbaycanın baş prokuroru, Assosiasiyanın vitse-prezidenti Kamran Əliyev tədbir iştirakçılarını salamlayaraq, qeyd olunan konfransın qarşılıqlı əməkdaşlığın yaranmasının 100 illik yubileyi ilə bağlı keçirilməsindən məmnunluq hiss etdiyini, tarixən xalqlarımız arasında qardaşlıq əlaqələrinin olmasını və bu əlaqələrin Azərbaycan xalqının Ümummilli Lideri Heydər Əliyevin "bir millət, iki dövlət" və Prezident İlham Əliyevin "bir yumruq" kəlamları ilə ifadə edildiyini, hər iki dövlətin prezidentləri İlham Əliyevin və Rəcəb Tayyib Ərdوغانın sarsılmaz sözləri, apardıqları uzadıqgörən xarici siyasət nəticəsində Azərbaycan-Türkiyə əlaqələrinin etibarlı strateji əməkdaşlıq səviyyəsinə qalxmaqla dostluq və qardaşlıq prinsiplərinə əsaslandığını xüsusi vurğulayıb.

Həmçinin önəmli olaraq Azərbaycanın Baş Prokurorluğu ilə Beynəlxalq Prokurorlar Assosiasiyası arasında əməkdaşlığın uğurla davam etdirildiyini qeyd edən baş prokuror tədbirin dünya prokurorlarının peşəkar əlaqələrinin inkişaf etməsinə və cinayətkarlığın müasir təzahürləri ilə mübarizədə beynəlxalq təcrübənin formalaşmasına xidmət etdiyini bildirib.

Konfransın "Rəqəmsallaşma dövründə iqtisadi cinayətlərə mübarizə" mövzusunda həsr edilmiş plenar sessiyasına sədrlik edən Kamran Əliyev çıxışında tədbirin keçirilməsinin müasir dövrün tələblərinə baxımından zəruriliyini qeyd edib.

Plenar sessiyada Birləşmiş Krallıq, ABŞ, Almaniya və Avstriyadan olan nüfuzlu hüquqşünaslar təqdimatlar edərək cinayətkarların kriptovalyutalardan və digər müasir alətlərdən istifadəsi, həmçinin törədilmiş cinayətlərin qarşısının alınması istiqamətində faydalı fikir mübadiləsi aparılıb.

Həmçinin tədbirdə baş prokurorun böyük köməkçisi İlqar Səforov rəqəmsal sübutların toplanması zamanı bax verən qanunsuzluqlar və onların qarşısının alınması yolları barədə tədbir iştirakçılara geniş məlumat verib.

Nümayəndə heyətinin səfəri davam edir.

Türkiyə şirkəti Azərbaycanda əcaçılıq məhsullarının istehsalı zavodunu tikəcək

İqtisadiyyat Nazirliyində Türkiyənin dərman istehsalı sahəsində ixtisaslaşan "Gen İlaç və Sağlq Ürünleri Sanayi ve Ticaret A.Ş." şirkəti ilə görüş keçirilib.

Nazirlikdən AZƏRTAC-a bildirilib ki, iqtisadiyyat naziri Mikayıl Cəbbarovun iştirakı ilə keçirilmiş görüşdə şirkətlə əməkdaşlığın genişləndirilməsi ilə bağlı müzakirələr aparılıb. Tədbirdə vurğulanı ki, dövlət başçılarının siyasi iradəsi, dostluq və qardaşlıq münasibətləri, verdikləri tapşırıqların icrası iqtisadi əməkdaşlıq potensialından səmərəli istifadə edilməsində önəmlidir. Azərbaycan və Türkiyə arasında uğurlu iqtisadi-ticarət və investisiya tərəfdaşlığı



nın həyata keçirildiyi diqqətə çatdırılıb.

Ölkəmizin əsas ticarət tərəfdaşlarından olan qardaş ölkə ilə Preferensial Ticarət Sazişinin ohatə dairəsinin genişləndirilməsi isə iqtisadi-ticarət əməkdaşlığımızın gücləndirilməsinə əlavə stimullaşdıracaq. Qeyd edilib ki, Türkiyə şirkət-

ləri ilə tərəfdaşlığın gücləndirilməsi və qarşılıqlı faydalı birgə layihələrin gerçəkləşdirilməsi istiqamətində səmərəli addımlar atılır. Əcaçılıq sahəsində əməkdaşlıq da baxımdan əhəmiyyət kəsb edir. Bu sahədə əməkdaşlıq Azərbaycanla əcaçılıq məhsullarının istehsalı imkanlarını artırmaqla

Tədbirdə "Azərbaycan İnvestisiya Şirkəti" ASC və "Gen İlaç və Sağlq Ürünleri Sanayi ve Ticaret A.Ş." şirkəti arasında əməkdaşlıq müqaviləsi imzalanıb. Layihənin əsas məqsədi vacib əcaçılıq məhsullarının yerli istehsal sahəsinin özvlənməsinə və istehlak bazarında sərfəli şərtlərlə ödənilməsinə töhfə verməkdir. Sənədə əsasən Azərbaycanda əcaçılıq məhsullarının istehsalı üzrə zavodun tikilməsi planlaşdırılıb. Zavodun istehsal etdiyi məhsulların daxili bazarla yanaşı, qonşu ölkələrdə də ixracı nəzərdə tutulur.

Xatırladaq ki, "Gen İlaç və Sağlq Ürünleri Sanayi ve Ticaret A.Ş." Türkiyənin dərman istehsalı sahəsində ixtisaslaşan və 20 ildən çox təcrübəyə malik aparıcı şirkətdir.



Ağdamda qayıdışa sürətli hazırlıq gedir

Qarabağın və Şərqi Zəngəzurun bərpa edilməsi məsələsi Azərbaycan dövlətinin əsas prioritetlərindəndir. İşğaldan azad edilən bölgələrimizdə aparılan sürətli tikinti-quruculuq işləri birbaşa Prezident İlham Əliyevin nəzarəti altında gerçəkləşdirilir.

Vətən müharibəsini zəfərlə yekunlaşdırdıqdan dərhal sonra Böyük qayıdış üçün Qarabağ və Şərqi Zəngəzurdə nəhəng layihələrə start verən dövlətimiz ötən qısa müddət ərzində bu istiqamətdə xeyli nailiyyətlərə imza atıb, hətta Zəngilanın Ağalı və Törtörin Talış kəndlərinin sakinlərinin yurdlarına dönüşü ilə Böyük qayıdışın uğurlu başlanğıcı da qoyulub.

Digər keçmiş məcburi köçkünlərin də tez bir zamanda öz torpaqlarına qayıtması üçün Qarabağ və Şərqi Zəngəzurdə misilsiz işlər görülür və dövlət başçısının düşmən tapdığından azad edilən yurdlarımıza mütləq sərfləri zamanı o yerlərdə həyatın sürətlə axarına qaytarıldığını eyni şahidi oluruq. Tarixi ərazilərimizə səfərləri zamanı İlham Əliyev qədim yurdlarımızda yeni obyektlərin təməllərini atır, möhkəm bünövrələr qoyur, açılışlar edir.

Cari ilin mayın 2-də birinci xanım Mehriban Əliyeva ilə birgə Ağdamda etdiyi səfərində də qurucu lider İlham Əliyev bu xoş ənənəni davam etdirdi, yeni-yeni layihələrə uğurlu və əbədi təməllərini atdı.

"Qafqazın Xirosması" quruculuq şəhərinə çevrilib

30 il ərzində erməni vəhşilərinin daşı-daş üstündə qoymadığı, torpağını belə yandırdığı, görünürün dəhşətli "Qafqazın Xirosması" adlandırıldığı Ağdam artıq quruculuq şəhərinə çevrilib.

Xatırladaq ki, Prezident İlham Əliyev 2021-ci ildə 28 May Müstəqillik Günündə romzi olaraq Qarabağın ilk təməl daşını öz sakinləri ilə birgə məhz Ağdamda qoyub. Həmin tarixi gündə Qarabağın ən qədim məktəbi olan 1 saylı məktə-



bin, eyni zamanda Ağdam Sənaye Parkının, Bərdə-Ağdam avtomobil yolunun təməli qoyulub, İmarət kompleksinin bərpası ilə əlaqədar işlərə start verilib, 125 hektarlıq böyük meşə sahəsinin bünövrəsi salınıb.

Ötən ilin fevralında isə dövlət başçısı tərəfindən Ağdam şəhərində sənaye parkının ilk rezidentləri tərəfindən yeni müəssisələrin, həmçinin 210 carpayılıq Ağdam Mərkəzi Şəhər Xəstəxanasının təməli qoyulub. Eyni zamanda gələcəkdə elektrik enerjisi ilə dayanıqlı şəkildə təmin edilməsi üçün Ağdamda iki yarımstansiyanın - "Ağdam-1" və "Ağdam-2" yarımstansiyalarının açılışı olub.

2022-ci il oktyabrın 4-də Ağdamda Prezident İlham Əliyev və birinci xanım Mehriban Əliyevanın iştirakı ilə yeni layihələrin bünövrələri qoyulub.

Prezident İlham Əliyev və birinci xanım Mehriban Əliyeva Ağdam rayonunun Eyvazxanbəyli kəndində Atçılıq Nəsilartırma Mərkəzinin, rayonun Xıdırlı və Kəngərli kəndlərinin, şəhərin daxili yol və kommunikasiya şəbəkəsinin, "City Hotel Ağdam" mehmanxanasının təməlqoyma mərasimlərində iştirak ediblər.

Eyni zamanda dövlət başçısı və birinci xanım yeni çəkilən Bərdə-

Ağdam avtomobil yolunda aparılan, həmçinin Pənəhəli Xanın Sarayı və İmarət Kompleksində görülməli işlərə start verilib, Xursidbanu Natovanın abidəsinin açılışında, Ağdam şəhərində keçmiş məcburi köçkünlər üçün inşa olunacaq 470 mənzildən ibarət yaşayış məhəlləsinin, şəhərin dəmir yolu və avtovağzal kompleksinin, rayonun Sarcılı kəndinin təməlqoyma mərasimlərində iştirak ediblər.

Xüsusi vurğulayaq ki, Birinci vitse-prezident Mehriban xanım Əliyevanın rəhbərliyi altında Heydər Əliyev Fondu Ağdamın mədəni simvolu olan tarixi Cümə məscidini yüksək səviyyədə bərpa edir.

Dövlətimiz bütün potensialını səfərbər edib

Bu il mayın 2-də Prezident İlham Əliyev və birinci xanım Mehriban Əliyeva yenidən Qarabağın qədim yurdu Ağdam rayonuna səfərə yollandılar.

Ənənəsinə sadiq qalaraq bu dəfə də Prezident İlham Əliyev Ağdamda yeni mühüm layihələrin bünövrələrinə imza atdı. Səfər çərçivəsində Bərdə-Ağdam dəmir yolu xəttinin tikintisi ilə tanış olan dövlət başçısı "Azər-işiq" ASC-nin Ağdam şəhərində Rəqəmsal İdarəetmə Mərkəzi və

Təlim-Tədris Kompleksinin təməlini qoydu.

Sözünə görə tarixdə Prezident İlham Əliyev və birinci xanım Mehriban Əliyeva Ağdam şəhərində tikiləcək inzibati binanın, eləcə də şəhərdə salınacaq 2-ci və 3-cü yaşayış məhəlləsinin təməlinin qoyulması mərasimində iştirak etdilər.

Ağdam həm də hər zaman Azərbaycanın muğam mərkəzi kimi tanınır. Bu baxımdan Prezident İlham Əliyevin və Mehriban xanım Əliyevanın Ağdam Muğam Mərkəzinin təməlini qoymaları daha bir əlamətdar hadisə kimi tarixə yazıldı.

Keçən il oktyabrın 5-də Ağdamda keçirilən Milli Şəhərsalma Forumunda çıxış edən Prezident İlham Əliyev vurğulamışdı ki, "İndi biz burada - işğaldan azad olunmuş Ağdamda keçmiş məcburi köçkünlərin öz yurdlarına tezliklə qayıtması üçün bütün potensialımızı səfərbər edirik. İrəmiqyaslı infrastruktur layihələr icra olunur". Prezidentin növbəti səfəri bunu bir daha təsdiqlədi.

Bu yurdlarımızın axar-baxarlı günlərinə az qalır

Ümumiyyətlə, təkcə Ağdamda yox, işğaldan azad edilən bütün ra-

yonlarımızda bu gün tikinti və quruculuq bumu yaşanır. Dövlətimiz Qarabağ və Şərqi Zəngəzurdə ilk olaraq irimiqyaslı infrastruktur layihələrinin icrasını həyata keçirir. Yeni yollar, tunellər çəkilir, elektrik stansiyaları tikilir. Bu istiqamətdə görülən mühüm işlərdən biri də Füzuli və Zəngilan Beynəlxalq Hava Limanlarının tikilib istifadəyə verilməsidir. Tezliklə Laçın Beynəlxalq Hava Limanının istifadəyə verilməsi də planlaşdırılır. Qarabağ və Şərqi Zəngəzurdə "ağılı" kənd və şəhərlər qurulur.

Artıq ötən ilin yay aylarından mərhələli şəkildə Zəngilanın "ağılı kənd" konsepsiyası ilə yenidən qurulmuş Ağalı kəndinə və bu ilin martında Törtörin Talış kəndinə sakinləri qaytarılıb.

Bu ilin yay aylarında isə 700-dən çox ailənin Laçın şəhərində yerləşdirilməsi nəzərdə tutulub. Eyni zamanda Laçının qanunsuz olaraq məskunlaşma siyasəti aparılan Zabux və Sus kəndlərində işlər gedir və bu ilin sonuna qədər həmin kəndlərə keçmiş məcburi köçkünlər qaytarılacaq.

Qarabağ və Şərqi Zəngəzurdə görülən tikinti və quruculuq işləri ilə bağlı aprelin 18-də Salyan şəhərində Azərbaycan Televiziyasına müsahibəsi zamanı məlumat verən ölkə rəhbəri İlham Əliyev bildirdi ki, Şuşa şəhərində birinci yaşayış kompleksi uğurla inşa edilir. İkinci böyük yaşayış kompleksinin, bir çox evlərdən ibarət layihənin təməlinin isə yaxın zamanlarda qoyulması planlaşdırılır. O cümlədən Ağdam, Füzuli, Zəngilan şəhərində plan üzrə yaşayış binalarının inşası aparılır, Kəlbəcər və Cəbrayıl şəhərlərində isə buna hazırlıq işləri görülür.

İşğaldan azad edilən ərazilərdə dövlətimizin qayıdışla əlaqədar gördüyü mühüm işlərlə bağlı gətirdiyimiz bezi nümunələrdən də aydın görünür ki, tezliklə bu yurdlarımızın övvəlki axar-baxarlı günlərinə qovuşdurulması birbaşa Prezident İlham Əliyevin nəzər diqqətidir.

Yasəmən MUSAYEVA, "Azərbaycan"

Vaşinqton danışıqları nə vəd edir

Azərbaycanın mövqeyi qəti və dəyişməzdir



ABŞ-nin dövlət katibi Anton Blinkenin davəti ilə Amerikada səfərdə olan Azərbaycanın xarici işlər naziri Ceyhun Bayramovla Hayastanın xarici işlər naziri Ararat Mirzoyan arasında Vaşinqtonda görüşlər keçirilib. Tərəflər "Sülh sazişi" layihəsi üzrə danışıqlar aparıblar. Mövzu ilə bağlı Milli Məclisin deputatlarının fikirlərini öyrəndik.

Əsas məqsəd sülhə nail olmaqdır

Milli Məclisin Aqrar siyasət komitəsinin sədri, deputat Tahir Rzaev qəzetimizə bildirdi ki, Azərbaycan-Hayastan münasibətlərinin normalaşdırılması, habelə sülhün bərpası istiqamətində bütün addımlar faydalıdır. Komitə sədri qeyd etdi ki, əgər ABŞ-də keçirilən ikitərəfli və üçtərəfli görüşlər Azərbaycanın suveren hüquqlarının müdafiəsinə, müstəqilliyinin toxunulmazlığına xidmət edirsə, əlbəttə ki, alqışlanmalıdır.

"Bir neçə gündür ki, Azərbaycan və Hayastanın xarici işlər nazirləri arasında aparılan danışıqların detalları barədə ətraflı məlumat verilməyə başlayıb. Görüşlərin ümumi məqsədinin, qarşıda duran vəzifələrin eyni olduğunu bilirik. Bizim əsas amalmız sülhə nail olmaqdır və danışıqların istiqamətində davam etdirməkdir. Azərbaycanın məsələ ilə bağlı mövqeyi qətidir, Prezident İlham Əliyev sülh müqaviləsinin imzalanması ilə bağlı fikirlərini dəfələrlə səsləndirib. Azərbaycan Hayastana təklif etdiyi 5 əsas prinsipi Brüsseldə, Albaniyada, Avropa İttifaqı ilə müzakirələrdə bir neçə dəfə bəyan edib. Yəni təsadüfi deyil ki, Vaşinqton görüşündə də sözügedən prinsiplər əsas götürülüb", - deyərək Tahir Rzaev bildirdi.

Komitə sədri deyib ki, Azərbaycanın suveren hüquqlarının təminatını, imzalanmış bəyanatlara, aparılan danışıqlara əsasən, bütün öhdəliklərin yerinə yetirilməsini istəyir. Sülh müqaviləsi imzalanmalı, Hayastan Qarabağın Azərbaycanın ayrılmaz hissəsi olduğunu etiraf etməlidir. Hayastanın silahlı birlişmələri Qarabağ torpaqlarından çıxarılmalı, sərhədlərimiz müəyyən olunmalı, Naxçıvanla Azərbaycan arasında dahliz açılmalıdır.

"İlk gündən etibarən gündəmdə olan bu məsələlər indi ABŞ-də keçirilən görüşlərdə də əsas müzakirə mövzusuudur. Bu mövqə Azərbaycanın milli maraqlarına uyğundur və beynəlxalq hüquq norma və prinsiplərə cavab verir. Azərbaycan da məhz bu norma və prinsiplər mövqeyindən çıxış edir. Ona görə də sülhün bərqərar olması istiqamətində aparılan bütün danışıqlar faydalıdır. Bu görüşlər də bir daha təsdiq edir ki, heç bir ölkənin dik-təsi Azərbaycana təsir göstərə bilməz. Xalqımız və dövlətimiz Azərbaycanın bütövlüyü, müstəqilliyi və sərəvərlərimizin toxunulmazlığı uğrunda mübarizəni sona qədər davam etdirəcək", - deyərək komitə sədri vurğulayıb.

Vaşinqton görüşlərində Azərbaycanın sülh gündəliyi əsas yer tutur

Milli Məclisin deputatı Aydın Hüseynov deyib ki, Azərbaycan to-

rəfi bu görüşlərdə sülh müqaviləsinin imzalanması ilə bağlı qətiyyətli mövqeyini bir daha nümayiş etdirib. Bunu ABŞ dövlət katibi Anton Blinkenin çıxışından da görükdük. Rəsmi Vaşinqton bəyan etdi ki, dialoq Cənubi Qafqaz regionunda davamlı sülhə nail olmaq üçün açardır və ABŞ Azərbaycan-Hayastan münasibətlərinin normalaşdırılma prosesini alqışlayır, ölkəmizin sülh təşəbbüslərini yüksək dəyərləndirir.

"Azərbaycanın yaratdığı realıqlar göz önündədir - ölkəmiz böyük bir coğrafiyada stabilizasiya mövqəsinə sahibdir. Bu isə Azərbaycanın həm də tərəfdaşlıq nümunəsi kimi yüksək qiymətləndirilməsinə imkan yaradır. Eyni zamanda dünyanın fəvqəlgüç ölkəsi sayılan ABŞ Azərbaycanın formalaşdırılmağa çalışdığı əməkdaşlıq platformalarının mühüm nəticələrinə xüsusi önəm verir. ABŞ rəsmiləri də bildirdi ki, ölkələri Cənubi Qafqaz regionunda sülhsevər gələcəyə nail olmaq istəyir və birbaşa dialoqda xüsusi aktivlik nümayiş etdirən rəsmi Bakının mövqeyini qəbul edir", - deyərək deputat qeyd etdi.

Aydın Hüseynov bildirdi ki, Azərbaycanın mövqeyi ədalətə və beynəlxalq hüquqa əsaslanır: "Ölkəmiz Brüssel danışıqlarında müzakirə olunan və dayanıqlı sülhün söykə-nocəyi bəş baza prinsiplərini irəli sürür, ABŞ da bunu dəstəkləyir. Həmin prinsiplər dövlətlərin bir-birlərinin suverenliyi, ərazi bütövlüyü, beynəlxalq sərhədlərinin toxunulmazlığı və siyasi müstəqilliyini qarşılıqlı şəkildə tanıması kimi mühüm faktorlar daxildir. Bundan başqa, dövlət sərhədinin delimitasiyası və demarkasiyası, diplomatik münasibətlərin qurulması, o cümlədən nəqliyyat və kommunikasiyaların açılışı, digər müvafiq kommunikasiyaların, eləcə də qarşılıqlı maraqlı doğuran sahələrdə əməkdaşlığın qurulması da ikitərəfli münasibətlərin normalaşması üçün nəzərdə tutulan baza prinsipləri arasında yer alır. Bu məsələlər isə həm BMT-nin təməl prinsiplərini, həm də digər beynəlxalq qanunvericiliyə əsaslanır".

Deputat qeyd etdi ki, Azərbaycan sülhün tərəfdarı qismində çıxış edir, humanizim prinsiplərinə əsaslanaraq 2023-cü ilin sülh ilini olmasını arzulayır: "Bunun üçün real şərtlər ortadadır, Hayastan özünün əsassız iddialarından əl çəkməli və ölkəmizin irəli sürdüyü şərtlər əsasında sülhə razılaşmalıdır. Beləliklə, Paşinyan sülh prosesinin səmərəli şəkildə yekunlaşması üçün soy göstərməlidir. Əks halda, Azərbaycan yenidən öz hüququndan istifadə etməli olacaq. Azərbaycanın mövqeyi birmənalı və qətidir, Qarabağ Azərbaycanın ayrılmaz hissəsidir".

A.Hüseynovun dediyinə görə, Qarabağda yaşayan həyat bizim vətəndaşlarımızdır və onların Azərbaycan qanunları çərçivəsində reintegrasiyası prosesi aparılmalıdır: "Dövlətimiz hər zaman bəyan edib ki, işğaldan azad olunmuş bütün ərazilərdə vəziyyətə nəzarət edir, proseslər isə daim diqqət mərkəzində saxlanılır. Qarabağda yaşayan həyat Azərbaycan cəmiyyətinə reintegrasiyası hər zaman aktuallığını qoruyur".

Nəzrin QARDAŞXANOVA, "Azərbaycan"

Möhtəşəm quruculuq meydanı

Ağdam Qarabağın təkcə ən böyük rayonu deyil, həm də ən "smart" şəhəri olacaq

Vətən müharibəsindən sonra Prezident İlham Əliyevin tapşırığına əsasən, işğaldan azad olunmuş ərazilərdə dərhal başlatılan yenidənqurma və bərpa işləri sürətlə davam edir. Azərbaycan öz hesabına üç ilə yaxın müddətdir ki, Qarabağ və Şərqi Zəngəzurdə möhtəşəm quruculuq işləri həyata keçirir. Elə görülən işlərin nəticəsidir ki, Böyük qayıdışın ilk mərhələsi başlayıb. Artıq Zəngilanın Ağalı kəndində və Xocavəndin Tuğ kəndinə özəli sahibləri qayıdıblar.

Keçmiş məcburi köçkünlərin dədə-baba torpaqlarına qayıdışı mərhələli şəkildə davam edəcək. Bu məqsəddə işlərin sürətlə aparılması dövlət başçısının birbaşa nəzarəti altındadır. 44 günlük Vətən müharibəsindən sonra İlham Əliyevin işğaldan azad olunmuş rayonlara ardıcıl səfərləri də bu məqsədə xidmət edir. Ölkə rəhbəri görülən işlərlə yerində tanış olur, müxtəlif obyektlərin təməlini qoyur.

Prezident İlham Əliyevin mayın 2-də Ağdamda səfəri də bu silsilədən idi. Dövlət başçısı səfər çərçivəsində "Azərişiq" ASC-nin Rəqəmsal İdarəetmə Mərkəzi və Təlim-Tədris Kompleksinin, Ağdam Muğam Mərkəzinin, Ağdam şəhərində salınacaq 2-ci və 3-cü yaşayış məhəllələrinin, eyni zamanda inzibati binanın təməlini qoyub. Həmçinin Bərdə-Ağdam dəmir yolu xəttinin tikintisi ilə tanış olub.

Milli Məclisin deputatı Sahib Aliyev qeyd etdi ki, ümumiyyətlə, Qarabağda yüz minlərlə soydaşımızın yaşayacağı Ağdam və Füzuli kimi şəhərlərin varlığı Azərbaycanın bu hissəsinin taleyini birdəfəlik və əbədi həll edir: "Şuşa relyef baxımından Xankəndindən yüksəkədə durması ilə diqqət çəkir, Ağdam kimi böyük bir rayonda Qarabağda varlığı isə Xankəndini bir növ kölgədə qoyur, adının ikinci hissəsində qeyd edildiyi kimi, kənd təsiri bağışlayır".

Onun sözlərinə görə, bu, hayların "miatsum" planlarının, Laçın yolunda qurduqları nəzarət-buraxılış məntəqəsi üstündən isə qalın xətt çəkir. Elə ona görə də Prezident İlham Əliyev nə qədər mümkündürsə, bir o qədər də tez həmin şəhərlərin on minlərlə soydaşımızı qəbul etməyə hazır olmalarına çalışır. Hər fürsətdə ora gedərək işlərin gedişi ilə yerində maraqlanıb.

"Cənab İlham Əliyevin bu səfərində təməli qoyulan, gələcəkdə təxminən 10 minə qədər soydaşımızın yaşayacağı 2507 mənzilik ikinci və üçüncü yaşayış məhəllələrində nələrin nəzərdə tutulduğuna diqqət yetirəndə də açıq-aydın görünür ki, Ağdam Qarabağın təkcə ən böyük rayonu deyil, həm də ən "smart" şəhəri olacaq. Bunun üçün lazım olan bütün infrastruktur qurulmaqdadır", - deyərək Sahib Aliyev bildirdi.

Deputat əlavə edib ki, onların arasında bu səfər zamanı təməli qoyulan Rəqəmsal İdarəetmə Mərkəzi və Təlim-Tədris Kom-



pleksinin xüsusi yeri var. Dövlət başçımız bu il istifadəyə verilməsi nəzərdə tutulan Bərdə-Ağdam dəmir yolu xəttinin tikintisi ilə də maraqlanıb ki, bu da bir tərəfdən Ağdamın daha sürətlə qurulmasına öz müsbət təsirini göstərəcək. Dəmir yolu isə Qarabağdakı ermənilərin reintegrasiyasında böyük rol oynayacaq.

İlham Əliyevin qətiyyəti ilə Azərbaycan bütün hədəflərinə çatacaq

Milli Məclisin deputatı Ceyhan Məmmədov qəzetimizə açıqlamasında qeyd etdi ki, bu gün Qarabağda və Şərqi Zəngəzurdə çox böyük quruculuq, bərpa və abadlıq işləri həyata keçirilir. Prezident İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə bu işlərin uğurla davam etdirildiyini görürük: "Mayın 2-də Ağdamda növbəti dəfə cənab Prezident İlham Əliyev Birinci vitse-prezident Mehriban xanım Əliyeva ilə birlikdə bir sıra təməlqoyma

mərasimlərində iştirak etdi. Artıq uzun müddətdir ki, Qarabağda bu istiqamətdə davamlı olaraq işlər görülür".

Quruculuq işlərinin sürətlə həyata keçirildiyi yerlərdən birinin də Ağdam olduğunu qeyd edən Ceyhan Məmmədov bildirdi ki, rayonda inzibati binanın, yeni yaşayış kompleksinin, eyni zamanda dəmir yolu xəttinin və digər obyektlərin inşası aparılır. Görülən işlər sayəsində Ağdam ən abad, gözəl, inkişaf etmiş rayonlarımızdan birinə çevriləcək. Bu, onu deməyə əsas verir ki, Prezident İlham Əliyevin qətiyyəti ilə Azərbaycan məqsəddə şəkildə bütün hədəflərinə nail olub.

"Biz əminik ki, ən qısa müddətdə işğaldan azad olunmuş bütün ərazilərimiz bərpa olunacaq, abad diyara çevriləcək. Azərbaycan qarşısına qoyduğu bütün məqsədlərə mərhələli şəkildə nail olacaq. Təkcə Ağdamda deyil, Cəbrayıl, Zəngilan, Qubadlı və digər bölgələrimizdə də yenidənqurma işlərinin sürətlə həyata keçirildiyinin şahidiyik", - deyərək deputat əlavə etdi.

C.Məmmədov qısa müddətdə Qarabağ və Şərqi Zəngəzurun da ən abad iqtisadi rayonlara çevriləcəyini, Azərbaycanın planlaşdırıldığı bütün məqsəd və hədəflərinə çatacağını qeyd etdi.

Əsmər QARDAŞXANOVA, "Azərbaycan"



Mədəniyyət



Unudulmazlar

Azərbaycan ədəbiyyatının görkəmli simalarından və XX əsrin birinci yarısı ictimai, ədəbi-mədəni fikir tariximizin tanınmış nümayəndələrindən biri də Mikayıl Rəfilidir. Əlli üç illik həyatının ən kamil çağlarını Azərbaycan ədəbiyyatşünaslığının inkişafına, ədəbiyyat tarixinin araşdırılmasına həsr etmişdir. O, yalnız Azərbaycanca deyil, keçmiş Sovetlər İttifaqının çox yerində respublikamızı layiqincə təmsil edən elm adamı kimi də tanınırdı.



sadəcə olaraq, elmi yaradıcılıqla münəzəm məşğul olduğundan, bir müddət şeirin daşını atmışdı. Yalnız ömrünün son illərində bir daha şeir, hətta "Mingöçevir" adlı poema da yazmışdı. Nazim Hikmətə həsr etdiyi bir şeirdə ona olan məhəbbətini bu misralarla ifadə etmişdi: "Qarşında əksin. Əlimdə sadə bir qələm. Gözlərimdə Moskvada keçən gəncliyimin solmayan yarpaqları. Sən Nazim Hikmətsən, Mən - sadə bir tələbəm".

1936-cı ildən başlayaraq qəti olaraq elm yolunu tutan Mikayıl Rəfilidir 1935-1936-cı illərdə SSRİ EA-nın (Leninqrad) aspiranturasında təhsil alır, orada "Azərbaycan ədəbiyyatının rus mədəniyyəti ilə əlaqələri haqqında" mövzusunda dissertasiya müdafiə edir. 1938-ci ildən Azərbaycan Pedaqoji İnstitutunun və Azərbaycan Dövlət Universitetinin

mai mənsubiyyətcə yabançı", "əks-inqilabi bir təşkilatın üzvü" kimi qələmə verirlər. Ölkədə baş alıb gedən repressiyaların qızgın çağında Mikayıl Rəfilidir həmin böhtanlardan xilas olsa da, qaradaş Rəfi həbs olunur, yaxın qohumları təqib və təzyiqlərə məruz qalırlar.

1937-ci ilin payızında o, məcbur qalib respublikanın rəhbəri Mircəfər Bağirova məktub yazır, üzleşdiyi haqsızlıqdan, daxili imkanlarından, yaradıcılığında və görü biləcəyi işlərdən söz açır.

Məktubla tanış olan M.Bağirov onu baxılmaq üçün Azərbaycan Yazıçılar İttifaqına göndərir. Oradan alınan cavab isə yenə də mənfi olur. 1937-ci ilin dekabrında o, Mərkəzi Komitənin rəhbərinə ikinci məktub yazır. Bağirov "mülkədar oğlu" tənəsi ilə üzleşən Mikayıl Rəfilini müdafiə edir və o, 1938-ci ilin yayında işinə bərpa olunur.

Ədəbiyyatşünas alim 1938-1947-ci illərdə respublikada Nizami Gəncəvi ilə bağlı tədbirlərin həyata keçirilməsinə baş iracısı təyin olunmuş, Nizami Gəncəvi, Füzuli, Xaqani, Vaqif, Mirzə Şəfi Vəzəh, Mirzə Fətəli Axundzadə, Nəcəf bəy Vəzirov, Abbasqulu ağa Bakıxanov və başqaları haqqında mükəmməl tədqiqatlar aparmışdır. Bundan sonra da qara qüvvələrə ondan əl çəkməmiş, onu möhv etmək üçün hər cür üsullara əl atmışlar.

M.Rəfilidir beş şeir kitabının müəllifidir və bunları 1929-1936-cı illərdə nəşr etdirmişdir. Ədəbiyyatşünas alim "Sərbəst şeir haqqında ilk söz", "Mədəni ədəbiyyat yolda", "Ədəbi irsə diqqət", "Nizami Gəncəvi", "M.F.Axundov və siyasi-fəlsəfi görüşləri", "Azərbaycan xalqının zəngin ədəbi keçmişini öyrənmək", "Midiya dövləti", "Zülmət içində bir nur" ("Ölümlər" pyesi haqqında), "Vis və Ramin" problemi", "Nizami", "M.F.Axundov", "Mirzə Şəfi və dünya ədəbiyyatı" və digər kitablarında, onların məqaləsində müxtəlif problemləri qaldırmışdır.

Mikayıl Rəfilinin yüz əlliyyə yaxın məqaləsi və ondan artıq kitabı rus dilində Moskvada və Bakıda nəşrlərində sərhədləri aşmışdır.

Xalq yazıçısı Anar çox doğru olaraq qeyd edir ki: "M.Rəfilinin Azərbaycan ədəbiyyatşünaslığı, ədəbiyyat tariximiz sahəsində gördüyü iş əvəzsizdir. Onun zəngin elmi irsi mədəniyyət tariximizin qiymətli səhifələrindəndir. Rəfilidir bütün elmi fəaliyyəti boyu doğma ədəbiyyatımıza və daha geniş götürsək, doğma xalqımıza, onun inkişafına, dünyagörüşünün genişlənməsinə, daha artıq maariflənməsinə, mədənilənməsinə xidmət etmişdir".

Bütün varlığı ilə xalqına bağlı olan görkəmli şəxsiyyət Mikayıl Rəfilidir 1958-ci il aprelin 25-də, yəni 53 il əvvəl dünyaya gəlmiş gündə əbədiyyətə qovuşmuşdur.

Rəhman SALMANLI,
"Azərbaycan"

Yeni nəşrlər

"Prezidentin qalibiyyət salnaməsi" adlı miniatur kitab çapdan çıxıb

Bu günlərdə Miniatur Kitab Muzeyi tərəfindən nəfis tərtibatda yeni kitablar işıq üzünə çıxıb. "İndigo" nəşriyyatında nəşr edilən "Prezidentin qalibiyyət salnaməsi" adlı ikicildlik Ümummilli Lider Heydər Əliyevin 100 illik yubileyinə həsr olunub. Üç dildə - Azərbaycan, rus və ingilis dillərində, nəfis tərtibatda nəşr olunan miniatur kitablar həm də Heydər Əliyevin həyatının müxtəlif illərində çəkilmiş fotoşəkillərlə zəngindir.



"Prezidentin qalibiyyət salnaməsi" Ulu Öndərdən bəhs edən ilk miniatur kitab deyil. Müxtəlif illərdə Miniatur Kitab Muzeyi tərəfindən Ümummilli Liderə həsr olunmuş onlarla miniatur kitablar işıq üzünə çıxıb. "Prezidentin qalibiyyət salnaməsi" adlı nəfis tərtibatlı kitabın birinci cildində Ümummilli Lider Heydər Əliyevin 1994-cü il iyulun 3-də M.F.Axundzadə adına Dövlət Kitabxanasında "Vətənə, dövlətə, xalqa sədaqət andı" miniatur kitabının təqdimat sergisindəki çıxışına yer verilib. Heydər Əliyev o zaman deyib: "Azərbaycanda kitab çapının tarixi böyükdür. Yaxın keçmişdə Azərbaycan Respublikası onun 400 illiyini qeyd etmişdir. Keçmiş dövrlərdə məzmununa və formasına görə müxtəlif, çox maraqlı nəfis kitablar buraxılmışdır. Bu nəşrlər dünyanın bir çox ölkələrində də Azərbaycanı təmsil edir, onun haqqında biliklər verir. Ancaq Azərbaycan miniatur kitab nəşrinin tarixi çox qısadır. Mən çox məmnunam ki, bu gün biz

Azərbaycanda yazıçılarımızın, şairlərimizin və ictimai-siyasi xadimlərimizin kitablarının miniatür nəşrinə də görürük. Şübhəsiz ki, bu, mədəniyyətimiz, kitab nəşrimiz üçün çox əlverişli hadisədir, böyük nailiyyətdir".

"Prezidentin qalibiyyət salnaməsi" adlı miniatür kitabın ikinci cildində Azərbaycan Respublikası "Kitab" cəmiyyətinin sədri, Miniatür Kitab Muzeyinin təsisçisi, Əməkdar mədəniyyət işçisi Zərifə Salahovanın "Qəlbləri duyan böyük insan" adlı yazısı verilib. Müəllif yazır: "Ümummilli Lider Heydər Əliyev Azərbaycanımızın müasir simasını müəyyən edən dahi şəxsiyyətdir". Zərifə Salahova həmin məqaləsində "etimad göstərməyi də, inanmağı da, inamı doğrultmayanda isə cəzalandırmağı da, utanırdığı da bacaran dahi rəhbər" adlandırdığı Heydər Əliyev barədə xatirələrini qələmə alıb.

Zöhrə FƏRƏCOVA,
"Azərbaycan"

Yaddaş

Unudulmaz pianoçu Xədicə Qayıbovanın xatirəsi anılıb



Bu il Azərbaycanın ilk qadın pianoçularından biri, muğam variyasyonları ilə dəfə fortpianoda ifa etmiş Xədicə Qayıbovanın anadan olmasının 130 illik tamam olur. Bu səbəbdən da Beynəlxalq Muğam Mərkəzində (BMM) unudulmaz pianoçunun xatirəsinə həsr olunmuş musiqi gecəsi təşkil edilmişdir.

Tədbirdə piano ifaçısının nakam həyat və yaradıcılığında söz açılıb.

Bildirilib ki, Xədicə Qayıbova Tiflisdə ünlü ruhanilərdən Osman bəy Müftizadənin ailəsində dünyaya gəlmişdir. Şəhərdəki "Müəddəs Nina" qızlar məktəbində oxuyub, burada mükəmməl musiqi dərsləri də alıb. O, həm Şərqi, həm də Avropa musiqisinin gözəl bilicisi kimi Azərbaycanın mədəniyyətində fəal iştirak edib. Dövrünün görkəmli sənətkarları ilə çalışaraq Azərbaycan musiqi folklorunun toplanması istiqamətində də səylərini ösirgəməyən Xədicə Qayıbova repressiya qurbanı olub.

Musiqili gələcə pianoçunun həyatından fraqmentlər səsləndirilib. Forteplanoda ifa yənən, həm də muğam və xalq mahnıları ifa olunub. Tədbirdə Xədicə Qayıbovanın nəticəsi Nuri-də Sultanova çıxış edərək ulu nəsaninin yubileyinin qeyd edilməsində əməyi keçənlərə və bütün ifaçılara təşəkkürünü bildirdi.

Xatirə gecəsi klassik musiqi və BMM-in sovlisrlərinin ifasında muğam və xalq mahnılarından ibarət programla davam edib.

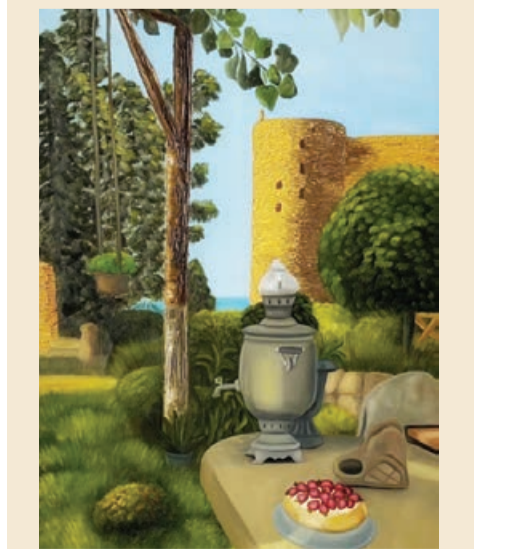
Xəbərlər

Malayziyada azərbaycanlı gənc rəssamların sərgisi açılacaq

Ümummilli Lider Heydər Əliyevin anadan olmasının 100 illiyi və Azərbaycanla Malayziya arasında diplomatik əlaqələrin qurulmasının 30 illiyi münasibətilə mayın 9-dan 16-dək Malayziyada azərbaycanlı gənc rəssamların "The Art of Diplomasy" adlı sərgisi açılacaq. Sərgi "Dirçəliş" Gənclərin Sosial-Psixoloji Reabilitasiya Mərkəzinin təşəbbüsü ilə təşkil olunacaq.

"KL City ART" Qalereyasında keçiriləcək sərgidə 11 rəssamın 37 əsəri nümayiş olunacaq.

Qeyd edək ki, "Dirçəliş" Gənclərin Sosial-Psixoloji Reabilitasiya Mərkəzi 2010-cu ildən analoji sərğiləri keçirir. Mərkəz tərəfindən indiyədək 20-dən çox Avropa ölkəsində, o cümlədən ABŞ, Böyük Britaniya, Dubay, Sinqapur və Misirdə sərğilər təşkil olunub və bu sərğilərdə ümumilikdə 387 rəssamın 1829 rəsm əsəri sərğilənib.



Tərəndə HƏSƏNOVA,
Üzeyir bəy Hacıbəylinin ev-muzeyinin elmi işçisi

Klassik musiqimizin şah əsəri

Operamızın "Koroğlu" abidəsi



Bizlərdən hər birimiz dünyanı duymağa və özümüzü dərk etməyə başlayandan xalq qəhrəmanımız Koroğlu barədə nəğmələri, hikmətli sözləri, rəvayətləri və dastanları döndə-döndə eşitməmiş, indi də eşidirik.

Yaradıcılıq yolu xalq mədəniyyəti ilə ayrılmaz təllərə bağlı olan Üzeyir bəy Hacıbəyli də yazdığı "Koroğlu" operasında xalq həyatını, əməkçi insanların öz azadlığı və sərbətliliyində aparıldığı qəhrəmanlıq mübarizəsini gənş və parlaq şəkildə təsvir etmişdir. Bu monumental inqilabi xalq epopeyası aşiq motivləri əsasında yazılmış, Azərbaycan kəndlisinin keçmişdə (XVI-XVII əsrlər) aparıldığı milli azadlıq mübarizəsinə həsr edilmişdir.

"Koroğlu" operası Üzeyir bəy Hacıbəyli yaradıcılığının ən yüksək zirvəsidir. Ölməz xalq dastan-



larından, xalq musiqisindən bəhrələnməmiş və əsər bəstəkarnın çoxillik yaradıcılıq axtarışlarının nəticəsidir. Bu opera, sözün əsl mənasında, milli, xalq yaradıcılığının canlı sursətə doğmuş bir əsərdir. Onun musiqisində istedadlı və güclü xalqın horatəli nəfəsi hiss edilir.

"Koroğlu" operasını yazmadan əvvəl bəstəkar çətin yaradıcılıq yolu keçmişdir. Bunun üçün o, xalq musiqi incəsənətini, rus və Qərib klassik musiqisini dərinləndirərək öyrənmişdir. İlk tamaşası 30 aprel 1937-ci ildə M.F.Axundzadə adına Opera və Balet Teatrında qoyulan Opera və Balet Teatrında qoyulan bu əsər, Ü.Hacıbəylinin beş illik gərgin əməyinin bəhrəsidir. O, bu operanı yazmaqdan ötrü 20 ilə yaxın müddətdə sifahi xalq dastanını "Koroğlu"nu, onun müxtəlif variantlarını döndə-döndə oxumuş, tədqiqatlar aparmış, məlumatlar toplamışdır. Çünki Üzeyir bəyin "Koroğlu"su onun xalqın ürəyində yaşatdığı "Koroğlu"ya layiq olmalı idi. İ.Hidayətadının quruluş

verdiyi ilk tamaşaya bəstəkar özü dirijorluq etmişdi, ikinci tamaşada isə bəstəkarnın tələbəsi Əşrəf Həsənov dirijor kürsüsünü ərsəyə almışdır.

Operanın librettosu H.İsmayılov və M.S.Ordubadı tərəfindən məşhur aşiq nəğmələri əsasında tərtib edilmişdir. İlk tamaşada Koroğlu rolunu Bülbül, Nigar rolunu G.İskəndərova, Həsən xan rolunu isə M.Bağirov ifa etmişdir.

Bülbüldən sonra 70 il ərzində Koroğlu rolunun müxtəlif səhnələrdə bir çox ifaçıları olmuşdur: Yaqub Rzayev, Şirzad Hüseynov, A.A.Drozdov (1940-1960-cı illər), İbrahim Cəfərov (1960-cı illər), Adil Məlikov (1960-1970-ci illər), Hüseyn Əliyev (1970-ci illər), Xanlar Haqverdiyev (Türkmənistan səhnəsində), Lütfiyar İmanov, Nemat Səhəbətli Qarayev (Özbəkistan səhnəsində) və başqalar. Operanın rəssamı R.Mustafayevin tərtibatı quruluşla üzvi surətdə bağlı idi.

pərdədə hadisələr sürətlə baş verir, qəhrəmanın və xalqın zülm və ədalətsizlik üçün qisas aldıqları səhnələr göstərilir. Məhəbbət və dostluq, zülm, ədalətsizlik üzərində qələbə çalır.

Uzaq keçmişdə baş vermiş kəndlilər üsyanının özəmətinə musiqidə güdrətlə təəcəssüm etdirən "Koroğlu" operasında nikbinlik ruhu, azadlıq pafosu canlanır. Xor və rəqs səhnələrində xalq kütlələri məğlubedilməz nəhəng qüvvə kimi təsvir edilmişdir. Musiqisi uvertürə ilə başlayan bu operada mübarizəyə çağırış, hünər və qələbə təntənəsi aydın duyulur.

Koroğlu özü aşiqdir və onun dastanı aşqlar tərəfindən oxunur. Buna görə də operada əsas üslub - aşiq üslubudur. Muğamatdan isə başlıca olaraq xan və onun saray adamlarının xarakteristikası üçün istifadə edilmişdir.

Üzeyir bəy məhz "Koroğlu" operasında ilk dəfə olaraq simfonik orkestrin tərkibinə milli çalğı alət-

lərimiz - tar, kamança, zurna, balaban, dəf əlavə edərək, operanın milliyyəti daha da nəzərə çarpdirmişdir.

Ü.Hacıbəylinin milli musiqi ənənələri əsasında yaratdığı "Koroğlu" operası Azərbaycan milli musiqi mədəniyyətinin inkişafında mühüm mərhələ olmuşdur. 1938-ci ildə Moskvada keçirilən Azərbaycan mədəniyyəti və incəsənəti öngünliyiündə epik qəhrəmanlıq secciyəli bu operanın təntənəli nümayiş keçirilməsi, qeyrilərindən fərqli olaraq tamaşa bir dəfə yox, üç dəfə göstərilmişdir və o dövrün yüksək mükafatı hesab edilən - Stalin mükafatına layiq görülmüşdür.

Tamaşadan sonra Ü.Hacıbəyli dörd saat ərzində İ.V.Stalinlə milli operanın perspektivləri, əsərin ideya-mənavi amilləri barədə söhbət etmişdir. Stalinin tövsiyəsi ilə Ü.Hacıbəyli əsərin finalında bir qədər dəyişiklik etmiş, onun daha təsirli alınmasına nail olmuşdur.

Bu müvəffəqiyyətdən sonra demək olar ki, bütün Moskvaya qəzetləri öz səhifələrində "Koroğlu" operasının mühtəşəm uğurundan söhbət açmışdır. "Pravda" qəzeti "Koroğlu" operasının böyük müvəffəqiyyəti" adlı məqaləsində yazmışdır: "...Moskvada keçirilən Azərbaycan dekadası günləri çərçivəsində 14 noyabrda SSRİ-nin Böyük Teatrının səhnəsində Azərbaycan SSR Xalq artisti Üzeyir bəy Hacıbəylinin "Koroğlu" operasının 3-cü dəfə göstərilən sonuncu tamaşası olmuşdur. Üzeyir bəyin bəstəkarlıq məharəti bu dəfə də böyük əlqələrə səbəb olmuşdur. Dirijor Əşrəf Ha-



Madridin Kral Nəbatat Bağına xarıbülbul gülü hədiyyə edilib

Mayın 3-də Azərbaycanın İspaniyadakı səfirliyinin təşəbbüsü və təşkilatçılığı ilə xalqımızın Ümummilli Lideri Heydər Əliyevin 100 illik yubileyi tədbirləri çərçivəsində Azərbaycanın xarıbülbul gülünü İspaniya tərəfinə hədiyyə oluması məqsədilə ölkəmizin mütəbər Madrid Kral Nəbatat Bağının direktoru Esteban Manrikin iştirakı ilə təqdimmə mərasimi keçirilib.



can ərazilərinin Ermənistan tərəfindən 30 illik işğalına son qoyan İkinci Qarabağ müharibəsindən sonra xalqımızın Zəfər simvoluna çevrilmiş bu güllün Cənubi Qafqaz regionunda uzun illərdir gözəllənən sülh, rifah və əmin-amanlıq çarçısı olmadan rəmz olmasa bərdə məlumat verib. Xarıbülbulün mənşəsinə toxunan səfir güllün Azərbaycanın dilbər xüsurlərindən olan Qarabağ ərazisində, xüsusilə Şuşa şəhərinin ətrafındakı yamaclarda geniş yayıldığı diqqətə çatdırılır.

Səfirlikdən AZƏRTAC-a bildiriblər ki, övvəlcə səfir Ramiz Həsənov həmsəhbətinə xarıbülbul güllünün Azərbaycan xalqı üçün özünəməxsus dəyəri, onun ölkəmizin zəngin tarixi və mədəniyyətini təmsil edən rəmz olması barədə məlumat verib. Xarıbülbulün mənşəsinə toxunan səfir güllün Azərbaycanın dilbər xüsurlərindən olan Qarabağ ərazisində, xüsusilə Şuşa şəhərinin ətrafındakı yamaclarda geniş yayıldığı diqqətə çatdırılır.

Ramiz Həsənov öz xalqını zamanın mürəkkəb tarixi-siyasi sınaqlarından uğurla çıxarmış və ardıcıl mübarizə apararaq onu müstəqilliyə qovuşdurmuş qüdrətli şəxsiyyət, Ulu Öndər Heydər Əliyevin əvəzsiz xidmətlərindən, onun xalqımızın milli sərvəti olan zəngin və çoxşaxə

xəli irsindən söz açaraq bildirib ki, bütün həyatını Cənubi Qafqaz regionunda davamlı sülhün əldə olunmasına həsr etmiş dahi şəxsiyyətin 100 illik yubileyi ərəfəsində Ümummilli Liderin sülhpərvər siyasətinin tərənümünü qismində Azərbaycanın sülh rəmzi xarıbülbul güllünün ispan tərəfinə təqdim olunması təsadüfi deyil.

İspaniya Kral Nəbatat Bağının direktoru E.Manrikin hədiyyə üçün Azərbaycan tərəfinə minnətdarlığını bildirib, xarıbülbulün bitməsi üçün bütün lazımi şəraitin yaradılacağını deyib, rəhbərlik etdiyi kollektivin buna görə ölümləndirən gələni əsirgəməyəcəyinə söz verib. O, valedədiyi zərifliyə malik xarıbülbul güllünün nəbatat bağının ən gözəl eksponatlarından biri olacağına inandığını əlavə edib.

Qeyd edək ki, Kral VI Fernando tərəfindən 1755-ci il oktyabrın 17-də verilmiş sərəncamla Manzanares çayı yaxınlığında yaradılmış Kral Nəbatat Bağı möhtəşəm biomüxtəlifliyi bir araya gətirən canlı muzeydir. Bağ sonradan 1781-ci ildə hazırkı yerinə - Təbiət Emləkləri Muzeyinin yanında "Paseo del Prado"ya köçürülüb. Bağda dünyanın bir çox regionlarından 5500-dən çox flora nümunəsinə rast gəlmək mümkündür.

Bakıda İƏT-in Turizm üzrə Əlaqələndirmə Komitəsinin 8-ci iclası keçirilib

Mayın 3-də Bakıda Azərbaycanın sədrliyi altında İslam Əməkdaşlıq Təşkilatına (İƏT) üzv olan 10 dövlətin iştirakı ilə Əlaqələndirmə Komitəsinin 8-ci iclası keçirilib.

İclasda İƏT-in baş katibi Hüseyn Brahimi Təhəvilinin iştirakı ilə salamlama mətni səsləndirilib.

AZƏRTAC xəbər verir ki, toplantıya sədrlik edən Dövlət Turizm Agentliyinin Aparatının rəhbəri Kənan Qasımov İslam Əməkdaşlıq Təşkilatının Azərbaycanın suverenliyini və ərazi bütövlüyünü daim dəstəklədiyini qeyd edərək ölkəmizin turizm potensialının işğaldan azad olunduğu torpaqlar sayəsində daha da zənginləşdiyini, Qarabağın artıq beynəlxalq səyahətçilər üçün yeni turizm destinasiyası kimi tanındığını bildirib.

O, iclasın ötən il Azərbaycanın sədrliyi ilə keçirilmiş İslam Əməkdaşlıq Təşkilatının Turizm Nazirlərinin 11-ci Konfransının çərçivəsində qəbul edilmiş mühüm qərarların icra vəziyyətinin və onların tətbiqi məsələlərinin müzakirəsi baxımından faydalı olduğunu qeyd edib.

Müzakirələr çərçivəsində İƏT-in "Turizm Şəhəri Mükafatı" üçün mövcud qiymətləndirmə meyarları haqqında fikir mübadiləsi aparılıb, həmçinin təşkilat tərəfindən müvafiq olaraq 2023 və 2024-cü illər üçün turizm şəhərləri seçilmiş Türkiyənin Şanlıurfa, Özbəkistanın Xivə şəhərlərinin fəaliyyət planları nəzərdən keçirilib və qəbul edilib.

Toplantıda Şanlıurfa'nın zəlzələdən təsirlənən şəhərlərdən olduğu bildirilib və iştirakçılar İƏT-in bütün müvafiq institut-

larını şəhərin yaxın gələcəkdə yenidən qurulmasından sonra turizm potensialının bərpası məqsədilə səmərəli proqram və layihələr hazırlamağa çağırılıb.

İclas iştirakçıları İƏT-in Turizm Nazirlərinin 11-ci Konfransının çərçivəsində üzv dövlətlər arasında turizmin inkişafına dair qəbul edilmiş qətnamənin və "Turizmin inkişafı üzrə İƏT çərçivə sənədi"nin effektiv icrası ilə əlaqədar təqdimatlarla çıxış ediblər.

Tədbirdə üzv ölkələr İƏT-in noyabr ayında Qətərdə keçiriləcək sayca 3-cü Turizm Sərgisində fəal iştiraka dəvət olunublar.

Əlaqələndirmə Komitəsinin 8-ci iclasının yekununda 9-cu iclasın İƏT Turizm Nazirlərinin 12-ci Konfransının çərçivəsində Özbəkistanda keçirilməsinə razılıq verilib.

Beş ölkənin möhtəşəm layihəsi

Əfqanıstan, Türkmənistan, Azərbaycan, Gürcüstan və Türkiyəni birləşdirən yeni beynəlxalq nəqliyyat dəhlizi yaradılır

"Əfqanıstan-Türkmənistan-Azərbaycan-Gürcüstan-Türkiyə beynəlxalq nəqliyyat dəhlizinin yaradılması haqqında beşərəfli sazişin həyata keçirilməsi regional nəqliyyat sistemini yeni səviyyəyə çıxaracaq".

Bunu Türkmənistan Prezidenti Sərdar Berdiməhəmmədov "Beynəlxalq nəqliyyat və tranzit dəhlizləri: qarşılıqlı əlaqə və inkişaf -2023" II Beynəlxalq Konfrans Sərgisinin iştirakçıları qarşısında çıxışı zamanı deyib.

Dövlət başçısı qeyd edib ki, dünya birliyi Türkmənistanın nəqliyyat sahəsində müsbət addımlarını fəal şəkildə dəstəkləyir. Sərdar Berdiməhəmmədovun dediyinə əsasən, əlverişli coğrafi mövqeyinə görə Türkmənistan transkontinental marşrutların əsas keçid mərkəzlərindən birinə çevrilib: "Bu gün Türkmənistan bütün nəqliyyat növlərinin inkişafı üçün təsirli potensiala malikdir. Ölkəmizin əsas nəqliyyat-tranzit qovşağı kimi mövqeyinin yaxşılaşdırılması, yeni nəqliyyat-tranzit dəhlizlərinin və ixtisaslaşdırılmış infrastrukturun yaradılması üçün böyük investisiyaların cəlb edilməsi istiqamətində də məqsədyönlü tədbirlər həyata keçirilir".



Sərdar Berdiməhəmmədov qeyd edib ki, ölkənin demir yolu infrastrukturunun sistemli şəkildə təkmilləşdirilməsinə xüsusi diqqət yetirilir. Açıq dənizə çıxışı olan Türkmənistan transxəzər kommunikasiya marşrutlarına fəal şəkildə inteqrasiya edir və bu sahədə öz potensialını maksimum dərəcədə artırmağa çalışır.

Türkmənistan lideri bildirib ki, ölkəsi həmçinin İran və İraq, eləcə də Türkiyəni birləşdirəcək "Şərq-Qərb" nəqliyyat dəhlizinin işə salınmasını gerçəkləşdirmək niyyətindədir. Ölkənin şərq regionu ilə mərkəzini birləşdirən yüksək sürətli avtomobil yolunun Aşqabad-Türkmənbaşı avtomobil yoluna birləşdirilməsi Özbəkistandan yük maşınlarının Xəzər dənizindəki Beynəlxalq Dəniz Limanına, oradan isə Qafqaza, Avropaya,

Rusiyanın cənubuna və İrənin şimalına çıxışını təmin edəcək.

Bundan əlavə, dövlət başçısının qeyd etdiyi kimi, Türkmənbaşı-Qazaxıstan marşrutu ilə Qarabağ üzərindən avtomobil yolunun və körpünün tikintisi iki ölkə arasında nəqliyyat və ticarət tərəfdaşlığını, habelə yük dövriyyəsinə əhəmiyyətli dərəcədə artıracaq.

Prezident çıxışında bildirib ki, bütün region ölkələrinin diqqət mərkəzində olan Özbəkistan-Türkmənistan-İran-Oman beynəlxalq nəqliyyat dəhlizinin daha da aktivləşdirilməsi, Əfqanıstan-Türkmənistan-Azərbaycan-Gürcüstan-Türkiyə marşrutu üzrə dəhlizin yaradılmasıdır. Beş ölkəni birləşdirən nəqliyyat dəhlizinin Əfqanıstanın Herat əyalətindəki Torqundi şəhərinin Xəzər dənizi sahilindəki Türkmənbaşı limanı ilə birləşdirilməsi nəzərdə tutulur. Daha sonra dəhliz Xəzər vasitəsilə Bakıya və Tbilisidən keçməklə Ankaraya, oradan isə İstanbula uzadılacaq. Gürcüstan ərazisində nəqliyyat dəhlizinin Poti və Batumiyə şaxələndirilməsi nəzərdə tutulur. Layihənin dəyəri 2 milyard dollar həcmində qiymətləndirilib.

Rizvan CƏFƏROV,
"Azərbaycan"

OXUCULARIN NƏZƏRİNƏ!

"AZƏRBAYCAN" qəzetinə
abunə yazılışı davam edir!

Abunə respublikanın bütün poçt şöbələri tərəfindən aparılır.
Eyni zamanda aşağıda göstərilən mətbuatçıyı
qurumlarına müraciət edə bilərsiniz:

"Azərpoçt" MMC (012) 598-49-55, (051) 225-02-13

"Azər mətbuatçıyı" ASC (012) 441-19-91, (050) 322-33-17

"Qaya" firması (012) 566-77-80, (050) 214-40-53

"Region Press" MMC (055) 316-79-01, (050) 316-79-01

"Səma-M" MMC (012) 594-09-59

"Ziya" LTD (012) 497-76-96, (050) 306-77-22

"Pressinform" MMC (012) 598-49-52, (070) 340-01-00

"City press" MMC (055) 819-09-26

1 illik - 124,80 (yüz yirmi dörd manat səksən qəpik) manat

6 aylıq - 62,40 (altmış iki manat qırx qəpik) manat

3 aylıq - 31,20 (otuz bir manat iyirmi qəpik) manat



Hörmətli oxucular!
Abunə ilə bağlı hər hansı bir problemlə üzləşsəniz,
redaksiyaya (Tel.: (012) 539-59-33) zəng vura bilərsiniz.

Bakı ətrafı ərazilərdə qısamüddətli yağış yağacağı gözlənilir

Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyinin Milli Hidrometeorologiya Xidmətindən AZƏRTAC-a verilən məlumata görə, mayın 4-də Bakıda və Abşeron yarımadasında buludlu hava şəraiti üstünlük təşkil edəcək.

Gecə və axşam əsasən şəhər ətrafı ərazilərdə qısamüddətli yağış yağacağı ehtimalı var. Mülayim şimal-qərb küləyi əsəcək, axşam cənub-qərb küləyi ilə əvəzlənəcək. Havanın temperaturu gecə 10-14°, gündüz 15-20° isti olacaq. Atmosfer təzyiqi normaldan yüksək - 768 millimet civə sütunu, nisbi rütubət 70-80 faiz təşkil edəcək.

Azərbaycanın rayonlarının bəzi yerlərində havanın arabis yağıntılı olacağı gözlənilir. Şərq rayonlarında leysan xarakterli, intensiv olacağı, şimşək çaxacağı, dolu düşəcəyi, dağlıq ərazilərdə qar yağacağı ehtimalı var. Gündüz qərb rayonlarından başlayaraq yağıntılar tədricən kəsiləcək. Bəzi yerlərdə duman olacaq. Mülayim şərq küləyi əsəcək. Havanın temperaturu gecə 5-10°, gündüz 17-21° isti, dağlarda gecə 3° şaxtadan 2°-dək isti, gündüz 2-6° isti olacağı ehtimalı var.

Naxçıvan şəhərində, Culfa, Ordubad, Sədorok, Şahbuz və Şorur rayonlarında hava əsasən yağmursuz keçəcək. Lakin bəzi dağlıq ərazilərdə arabis yağıntılı olacağı, şimşək çaxacağı, dolu düşəcəyi, yüksək dağlıq ərazilərdə sulu qar yağacağı ehtimalı var. Bəzi yerlərdə duman olacaq. Mülayim şərq küləyi əsəcək. Hava-

nın temperaturunun gecə 4-9°, gündüz 18-23° isti olacağı proqnozlaşdırılır.

Xankəndi şəhərində, Şuşa, Xocalı, Xocavənd, Ağdam, Daşkəsən, Gədəbəy rayonlarının bəzi yerlərində havanın arabis yağıntılı olacağı gözlənilir. Şimşək çaxacağı, dolu düşəcəyi, dağlıq ərazilərdə qar yağacağı ehtimalı var. Bəzi yerlərdə duman olacaq. Mülayim şərq küləyi əsəcək. Havanın temperaturu gecə 0-5°, gündüz 5-10°, bəzi yerlərdə 13° isti olacağı bildirilir.

Şərqi Zəngəzur: Cəbrayıl, Kəlbəcər, Qubadlı, Laçın, Zəngilan rayonlarının bəzi yerlərində havanın arabis yağıntılı olacağı gözlənilir. Şimşək çaxacağı, dolu düşəcəyi, dağlıq ərazilərdə qar yağacağı ehtimalı var. Gündüz ikinci yarısında yağıntı tədricən kəsiləcək. Bəzi yerlərdə duman olacaq. Şərq küləyi əsəcək. Havanın temperaturu gecə 0-5°, dağlıq ərazilərdə 3°-dək şaxta, gündüz 5-10°, bəzi yerlərdə 14° isti olacağı ehtimalı var.

Gəncə şəhərində, Qazax, Goranboy, Törtər, Füzuli rayonlarının bəzi yerlərində havanın arabis yağıntılı olacağı, şimşək çaxacağı, dolu düşəcəyi ehtimalı var. Gündüz yağıntı tədricən kəsiləcək. Bəzi yerlərdə duman olacaq. Mülayim şərq küləyi əsəcək. Havanın temperaturu gecə 5-10°, gündüz 17-22° isti olacağı ehtimalı var.

Mingəçevir şəhərində, Balakən, Zaqatala, Qax, Şaki, Oğuz, Qəbələ, İsmayilli, Ağsu, Şamaxı, Siyəzən, Şabran, Xızı, Qu-

ba, Xaçmaz, Qusar rayonlarının bəzi yerlərində havanın arabis yağıntılı olacağı gözlənilir. Ayrı-ayrı yerlərdə leysan xarakterli, intensiv olacağı, şimşək çaxacağı, dolu düşəcəyi, dağlıq ərazilərdə qar yağacağı ehtimalı var. Bəzi yerlərdə duman olacaq. Mülayim şərq küləyi əsəcək. Havanın temperaturu gecə 4-9°, gündüz 14-18° isti, dağlarda gecə 3° şaxtadan 2°-dək isti, gündüz 2-6° isti olacaq.

Şirvan şəhərində, Yevlax, Göyçay, Ağdaş, Kürdəmir, İmişli, Ağcabədi, Beyləqan, Sabirabad, Biləsuvar, Saatlı, Hacıqabul, Zardab, Salyan, Neftçala rayonlarının bəzi yerlərində arabis yağış yağacağı gözlənilir. Ayrı-ayrı yerlərdə intensiv olacağı, şimşək çaxacağı, dolu düşəcəyi ehtimalı var. Gündüz qərb rayonlarından başlayaraq yağıntılar tədricən kəsiləcəyi gözlənilir. Bəzi yerlərdə duman olacaq. Mülayim şərq küləyi əsəcək. Havanın temperaturu gecə 5-10°, gündüz 17-21° isti olacağı proqnozlaşdırılır.

Masallı, Yardımlı, Lerik, Lənkəran, Astara, Cəlilabad rayonlarının bəzi yerlərində arabis yağış yağacağı gözlənilir. Ayrı-ayrı yerlərdə leysan xarakterli, intensiv və güclü olacağı, şimşək çaxacağı, dolu düşəcəyi, yüksək dağlıq ərazilərdə qar yağacağı ehtimalı var. Axşam yağıntı tədricən kəsiləcək. Bəzi yerlərdə duman olacaq. Mülayim şərq küləyi əsəcək. Havanın temperaturu gecə 10-13°, gündüz 16-20° isti, dağlarda gecə 0-4°, gündüz 5-10° isti olacağı gözlənilir.



Quba DAİM tərəfindən 07.06.2022-ci il tarixdə verilmiş "Səba" ASC-nin mülkiyyətində olan 17AB057 dövlət qeydiyyat nömrə nişanlı "Honda" markalı Frontal yükleyicinin qeydiyyat şəhadətnaməsi itdiyi üçün etibarsız sayılır.

ASCO-nun mülkiyyətində olan Naxçıvan (indiki adı "Ordubad") sərnişin /ro-ro yük gəmisi məxsus 07 may 2010-cu il tarixli 02/ 078 №-li "Gəmi Tarixinin Fasiləsiz Qeydləri" (GTFQ) sənədi itdiyi üçün etibarsız sayılır.

ALLAH RƏHMƏT ELƏSİN!

Azərbaycan Respublikası Sahibkarlar (İşgötürənlər) Təşkilatları Milli Konfederasiyasının Rəyasət Heyəti və kollektivi Azərbaycan Dövlət Neft və Sənaye Universitetinin rektoru Mustafə Babanlıya atası

BABA MÜƏLLİMİN

vəfatından kədərləndiklərini bildirir və mərhumun ailəsinə dərin hüznü başsağlığı verir.

Bakı Biznes Universitetinin rektoru professor İbad Abbasov və universitetin kollektivi Azərbaycan Dövlət Neft və Sənaye Universitetinin rektoru Mustafə Babanlıya atası

BABA BABANLININ

vəfatından kədərləndiklərini bildirir və dərin hüznü başsağlığı verir.

BAŞ REDAKTOR

Bəxtiyar SADIQOV

Əlaqə telefonları:

Qəbul otağı	- 539-68-71,	Beynəlxalq həyat, idman	
Baş redaktor müavini	- 538-86-86,	va informasiya şöbəsi	- 539-63-82, 432-37-68
	434-63-30, 539-72-39	Humanitar siyasət şöbəsi	- 538-56-60
Məsəl kitab	- 539-43-23,	İctimai əlaqələr şöbəsi	- 539-49-20, 538-31-11,
Məsəl kitab müavini	- 539-44-91,	Fotolüstrasiya şöbəsi	- 538-84-73,
Parlament və siyasət şöbəsi	- 539-84-41, 539-21-00,	Kompyuter mərkəzi	- 538-20-87,
İqtisadiyyat şöbəsi	- 538-42-32, 538-35-55,	Mühasibatlıq	- 539-59-33

AZ 1073, Bakı şəhəri,
Mətbuat prospekti,
529-cu məhəllə,
"Azərbaycan" nəşriyyatı,
IV mərtəbə

contact@azerbajian-news.az
az.reklam@mail.ru



www.azerbajian-news.az



Qeydiyyat № 1

"Azərbaycan" qəzetinin kompüter mərkəzində yığılıb sahifələnməmiş, "Azərbaycan Nəşriyyatı" MMC-nin mətbəhsində çap edilmişdir

Qəzetə dərc üçün göndərilən materiallar Azərbaycan dövlətinin mövqeyinə uyğun olmalıdır

Gündəlik rəsmi dövlət qəzeti

Tiraj 5807
Sifariş 1069

Qiyməti 40 qəpik